This weekly newspaper was mailed
Tuesday, October 8, 1996

TIEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 41 (2432) 1996 SPALIS-OCTOBER 8 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA – $1

Įstatymai ir įsakymai

Valstybinis gyvenimas paprastai yra tvarkomas įstatymais, potvarkiais ar nurodymais. O vis dėlto teisėtvarkos reikalai beveik visuose kraštuose yra gana painūs. Tai priklauso nuo daugelio dalykų.

DAŽNAI sakoma, kad nėra tokio įstatymo, kurio negalima būtų "apeiti". Atrodo, kad nuo čia ir prasideda tos visos painiavos, sunkumai, lėšų švaistymas. Kad išleisti įstatymai būtų vykdomi, veikia specialios valstybinės institucijos, dažnai gana sudėtingos ir slaptos, dirba priežiūros, kontrolės bei sekimo įstaigos su tūkstančiais tam darbui paruoštų tarnautojų. Ir juo didesnė valstybė, juo ir tas aparatas didesnis. Taipgi juo daugiau įstatymų ir prižiūrėtojų, juo daugiau ir laužytojų, net organizuoto priešinimosi valdžios potvarkiams. Kai kuriose šalyse pogrindinės "savivaldos" yra taip įsigalėjusios, kad leidžia savuosius "įstatymus", įvairiais būdais (dažniausiai papirkimais) stengiasi paveikti valdančiuosius veiksnius, išsišakoti taip, kad mažai kas betrukdytų jų siekiams, kurių galutinis tikslas yra praturtėjimas iki tokio lygmens, kad pinigais galima būtų pirkti ne tik gėrybes, bet ir žmones. Kaip žinome, griuvus Sovietų Sąjungai pokomunistiniuose kraštuose sukruto įvairūs savanaudžiai naudotis atsiradusiomis laisvėmis, organizavosi neaiškių verslininkų grupės. Tas "niekieno žemės" laikotarpis daugeliui nesąžiningų žmonių tapo nepakartojama proga pasigrobstyti turto. Lietuva nebuvo išimtis. Doro, darbštaus, sąžiningo lietuvio įvaizdis, sprendžiant pagal vieną kitą apie visus, pakito. Tautą persmelkė sunki nebesuvaldomo nusikalstamumo problema, kuriai išspręsti, atrodo, pritrūko ir įstatymų, ir pajėgumo. Kai nieko nebeliko, pagerėjimo tikimasi po antrojo seimo rinkimų.

TOS vilties negalima prarasti. Tačiau į problemą atidžiau pažiūrint, atrodo, kad prie jos reikėtų prijungti keletą esminių, dažnai neįskaičiuojamų, primirštų, o gal ir tyčia šalin nustumtų, bet pačių svarbiausių nurodymų, būtent tų, kurie sudaro dekalogą. Tai labai palengvintų parlamentarų darbą ruošiant įstatymų projektus. Konkrečiai: pagrindinius gyvenimo ir moralės principus nusakantys Dievo įsakymai vieną kartą turėtų tapti kertiniu akmeniu visiems kitiems valstybiniams potvarkiams bei įstatymams. Tik tokia darna (ne kitokia), jei kada tai pavyktų įgyvendinti, mūsų šalį ir daugelį kitų pasuktų nauja linkme ir išspręstų tas "amžinąsias" problemas, kurias patys sukuriame manydami, kad didesnės išminties nėra. Žinoma, tai nelengvas ir sudėtingas kelias. Pirmiausia reikėtų aiškaus pripažinimo ir prisipažinimo, kad eita ne tuo keliu, kad kuriama teisėtvarka veržiasi ne iš tų versmių, dažnai su drumzlėmis ir nuodais. Tų jautrių ir visiems tikrai svarbių problemų mazgai turėtų būti rimtai ir laipsniškai pradėti atrišti jau pirmaskyrių klasėse. Tam žmonių įstatymų ir Dievo įsakymų deriniui įgyvendinti reikia žmonių, kurie iš esmės atpažintų gyvenimo tikslą, valstybės paskirtį ir jos uždavinius. Tai didelė, bet šventa misija. Ar maža mūsų tauta galėtų būti tokios misijos pradininkė? Gal kai kam galėtų atrodyti, kad toks klausimas per daug drąsus, gal net utopiškas. Bet ar nepanašiai atrodė, kai pirmieji stojome griauti sovietinę imperiją? **Č.S.**

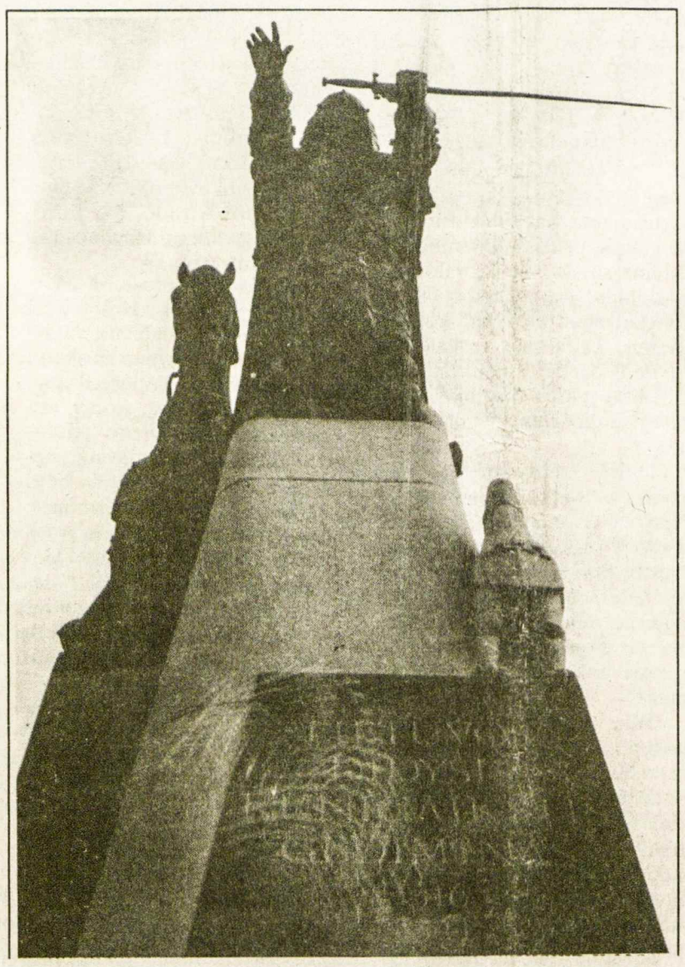

Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino paminklas Vilniuje. Jo autorius – skulptorius Vytautas Kašuba **Nuotr. V. Jasinevičiaus**

Savaitė Lietuvoje

Prezidentų pareiškimas

Rugsėjo 26 d. Norvegijoje įvyko ŠAS (NATO) gynybos ministerių susitikimas, po kurio JAV gynybos ministeris William Perry pareiškė, jog "karinis trijų Baltijos valstybių pajėgumas nepatenkina minimalių aljanso standartų, todėl jos negalėtų suteikti naudingos karinės pagalbos, jei kuri nors NATO narė būtų užpulta", rašo ELTA. Atsakant į tai, Estijos naujai perrinktas prezidentas Lenartas Meris, Latvijos prezidentas Guntis Ulmanis ir Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas paskelbė pareiškimą, kuriame apibrėžti konkretūs žingsniai saugumui sustiprinti Baltijos srityje. Valstybės stiprins diplomatines pastangas užsitikrinti kitų valstybių paramą siekant pilnateisės ŠAS narystės, o taip pat ir gynybos sistemos finansavimo ir plėtros. Pastaraja siekiama prisidėti prie taikaus gyvenimo su visomis kaimynėmis, nebrėžiant naujų skiriamųjų linijų Europoje. ŠAS plėtimosi pirmosiomis kandidatėmis laikomos Čekija, Vengrija ir Lenkija.

Opozicijos vadovas vis dėlto teigiamai įvertino JAV atstovų rūmų priimtą rezoliuciją apie Baltijos kraštų ekonominę raidą, kurioje pabrėžiama Baltijos valstybių teisė vykdyti savarankišką užsienio politiką ŠAS narystės klausimu. Jo teigimu, tuo yra "atmetamas Rusijos diktatas, dar sykį patvirtinama JAV Prezidento nuostata, kad jo šalies interesas - Baltijos valstybių nepriklausomybė".

Ryšiai su Lenkija

Rugsėjo 19 d. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas lankėsi Lenkijoje. Kartu su prezidentu Aleksandru Kwasniewskiu pasirašė pareiškimą, teigiantį, jog Lietuva ir Lenkija toliau rems viena kitą įsijungiant į Europos sąjungos, Vakarų Europos sąjungos ir ŠAS, o "taip pat glaudžiai bendradarbiaus reguliariai konsultuodamosi įvairiais lygiais", praneša "Lietuvos rytas" (nr. 221). Buvo patvirtintas įsipareigojimas iki 1997 m. pabaigos parengti bendrą taikos operacijoms skirtą dalinį. Pareiškime kalbama ir apie bendradarbiavimą kovos su organizuotu nusikalstamumu, ekonomikos bei aplinksaugos srityse, "Via Baltica" projekto įgyvendinimą ir sienos gerinimą.

Lenkijos prezidentas pritarė A. Brazausko siūlymui 1997 m. surengti bendrą konferenciją "Tautų susitaikymas ir geri kaimyniniai santykiai - saugumo ir stabilumo garantija Europoje". Jis taip pat garantavo, kad Lietuva gali remtis Lenkijos "patirtimi, pagalba ir nuoširdumu" siekdama narystės Europos sąjungoje ir į ŠAS.

Rugsėjo 26-27 d.d. Lenkijoje lankėsi Lietuvos seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas, kuriam taipgi buvo pažadėta Lenkijos parama stojant į CEFTĄ. Šiuo metu yra įsigaliojusios arti 60 sutarčių, dar 20 yra rengiamos.

Taikdariai vyks į Bosniją

Kaip praneša ELTA, pusė Baltijos taikos palaikymo bataliono (BALTBAT) Lietuvos kuopos karių spalio 2 d. iš Danijos išvyko į ŠAS taikos įgyvendinimo (IFOR) misiją Bosnijoje, o likusieji išskrido spalio 7 d. Lietuvos kariai, du mėnesius pasitobulinę Danijoje, su danais atliks misiją Bosnijoje, ten pat kur buvo ketvirtasis Lietuvos taikdarių būrys LITPLA-4. Jie prižiūrės kontrolės postus, patruliuos keliuose, saugos tiltus ir sandėlius.

Latvijos taikdariai su Švedijos batalionu taip pat misiją atliks Bosnijoje, o estų kuopa su norvegais dalyvaus misijoje Libane.

Permainos krašto apsaugoje

"Lietuvos rytas" (nr. 215) skelbia, kad krašto apsaugos ministerio Lino Linkevičiaus ir kariuomenės vado generolo Jono Andriškevičiaus įsakymu vyks Lietuvos krašto apsaugos sistemos valdymo perorganizavimas, kaip numatyta dabartinės Lietuvos vyriausybės programoje. Numatoma, kad ministerijos ir kariuomenės vadovybė sumažės maždaug trečdaliu, panaikinant 71 etatą – taip bus sutaupyta apie milijoną litų, kurie atiteks kitoms krašto apsaugos sistemos reikmėms.

Permainos turėtų būti baig-

(Nukelta į 2-rą psl.)

Kas apsaugos Baltijos valstybes?

Estija, Latvija ir Lietuva jaučia pavojų iš Rytų. Vieni mano, kad jų saugumą gali užtikrinti narystė Šiaurės Atlanto sąjungoje, kiti siūlo pasitenkinti naryste Europos sąjungoje

Taline leidžiamam žurnale "City Paper – The Baltic States" nr. 23 (1996 m. birželis-liepa) pasirodė taip pavadintas straipsnis, parašytas Anatol Lieven (JAV Taikos instituto vyresnysis darbuotojas, buvęs Londono "Times" korespondentu Baltijos kraštuose 1990-92 metais, Maskvoje 1992-1995 m.). Už savo parašytą knygą "The Baltic Revolution" jis 1993 m. laimėjo George Orwell premiją.

Anatol Lieven savo straipsnyje "ŠAS plėtra – taip ar ne" teigia kadaise palaikęs Baltijos kraštų narystę Šiaurės Atlanto sąjungoje, tačiau pamatęs, kas vyko Čečėnijoje, Maskvoje ir JAV, pakeitė savo nuomonę.

Iš įvykių Čečėnijoje jis suprato, kiek yra nusmukusios Rusijos karinės pajėgos. Jis įsitikino, kad Rusija nėra pasiruošusi pilnai kovai, tad Baltijos kraštams negresia tiesioginis karinis pavojus. ŠAS, jo nuomone, nėra šalpos organizacija, bet karinė sąjunga, turinti specifinę karinę paskirtį, kurią ji gali teikti pagal reikalą, o ne dalinti tik vaikiškos baimės nuraminimui. Taip pat nėra aišku, ar iš tikrųjų Baltijos valstybių ekonominis atsistatymas yra bent kiek ribojamas dėl to, kad jos nėra ŠAS narės. Estijoje, pavyzdžiui, ekonominė raida yra labai sparti – viskas gerai klostosi, kam gadinti reikalą?

Autorius teigia anksčiau nesupratęs, kodėl Rusija stipriai priešinasi ŠAS plėtrai. Baltijos kraštų įstojimo atveju tai reikštų, jog Rusijos oro pajėgų gynyba šiaurės vakarų srityje būtų išardyta, Karaliaučiaus sritis izoliuota už ŠAS pirmojo fronto. Baltijos rusai neturėtų jokio politinio užnugario, visais saugumo reikalais būtų pasikliaujama vien Vakarais. Rusija laisvai to niekad nepriims, o JAV negali to net tikėtis, nes jau 180 metų JAV-bių strategijos pagrindas buvo išskirti svetimas karines sąjungas iš savo pusrutulio. Vienintelis būdas būtų prievarta, į kurią Rusiją galėtų reaguoti įvairiai. Daugelis grasinimų turbūt liktų tušti. Bet pavojus glūdi galimybėje, kad Rusija pradėtų vėl remti Vakarų priešus visame pasaulyje. Kitas pavojus – jų karinėms pajėgoms nusilpus, jie iš naujo pradės grasinti atomine ginkluote, ją vėl įrengs Karaliaučiuje ir Lietuva taps pirmuoju taikiniu. Tokiu atveju rizika kiltų, jei Vakarai praras drąsą.

Trečioji priežastis, kuri paskatino A. Lieven'o nuomonės pakeitimą, buvo nevykęs ŠAS plėtros pristatymas 1994 m. Anksčiau jis manė, kad tai įvyktų po rimtų viešų svarstybų, kuriose būtų tariamasi su Vakarų valstybėmis, pabrėžiant Ukrainos bei Baltijos kraštų saugumą ir įjungiant Rusiją į visą procesą. Bet ŠAS plėtros mintis kilo ne iš rimtos geopolitinės analizės – ją paskatinęs politinis JAV oportunizmas. Dirbdamas JAV-se, A. Lieven pradėjo abejoti dėl JAV pasiryžimo remti ŠAS plėtrą. Ar tas oportunizmas bus lengvai įveiktas iškilus tikram pavojui ar ekonominiams apribojimams.

Be to, amerikiečiai gali staiga prisiminti, kad iš tikro Kinijos kėslai JAV interesams gali būti pavojingesni negu Rusijos. Šią mintį gali įtvirtinti JAV-ėse kintantis, į Pietus ir Vakarus krypstantis demografinis žvilgsnis. Pavyzdžiui, Čikagoje gyvenantiems lenkams labai aišku, kad yra JAV pareiga rūpintis Rytų Europos saugumu, tačiau San Francisco kiniečių kilmės arba Los Angeles ispanų kilmės amerikiečiams gali atrodyti kitaip. Šalia to, apklausos rodo didėjantį amerikiečių nenorą, kad valstybė veltųsi į tolimesnius tarptautinius karinius įsipareigojimus.

A. Lieven'o manymu, nors JAV ir neprarastų drąsos priešintis Rusijos grasinimams, europiečiams gali jos pritrūkti. Prieš dešimt metų Vokietijoje patyręs kariųjų nusistatymą prieš JAV, jis teigia, kad ŠAS plėtros forsavimas gali duoti blogiausius rezultatus – susilpninti sąjungą iš vidaus, o Baltijos kraštai taptų Rusijos pykčio taikiniu.

Todėl, autoriaus nuomone, nereikia plėsti ŠAS, nes Rusija neieškos progų užpulti Baltijos valstybes. Taip, politiniu ir moraliu požiūriu svarbu baltiečius įjungti į Vakarų Europą, bet geriausias būdas būtų per narystę Europos sąjungoje ir Vakarų Europos sąjungoje, laikinai priskiriant Estiją prie Vyšegrado kraštų, pirmoje kandidatų eilėje. O Rusija nesipriešina Europos sąjungos plėtrai, net sveikina tokias pastangas.

Narystė Europos sąjungoje ne tik sustiprins Baltijos kraštų ekonominę būklę, bet ir suteiks jiems patenkinamas saugumo garantijas, nes Rusijai užpuolus bet kokią ES narę, iširtų jos santykiai su Vakarais. Vis dėlto Baltijos valstybės nebūtų antraeilės. Suomija ir Švedija dabar yra ES narės, bet nepriklauso ŠAS ir neketina siekti narystės. Skandinavijos kraštų saugumo pavyzdys yra ir praktiškas, ir negrasinantis Rusijai, todėl baltiečiams būtų naudingas.

Užbaigdamas autorius pripažįsta, jog yra ženklų, kad ES gali nepajėgti plėstis, tačiau nereikėtų skubėti, galima palaukti, net keisti nuomonę dėl ŠAS narystės, jeigu prireiktų.

Įsidėmėtina, kad toje pačioje laidoje "City Paper" išspausdino pasikalbėjimą šiuo klausimu su Estijos ambasadorium JAV Toomas H. Ilves. Ambasadorius atmeta prielaidą, kad ŠAS yra "prieš" Rusiją. Nors kadaise buvo pasakyta, kad ŠAS buvo įsteigta "išstumti Rusiją, įjungti JAV ir prilaikyti Vokietiją", iš tikrųjų ŠAS paskirtis yra teikti saugumo garantiją Europos valstybėms, įskaitant Turkiją, kurios turi bendras politines, ekonomines, kultūrines ir karines vertybes.

Ekonominėje plotmėje ŠAS narystė gali brangiai atsieiti, aiškina ambasadorius, nes karinės išlaidos sumažins valstybinį biudžetą, pakils mokesčiai, bus sulėtintas augimas ir t.t. Tačiau Vidurio ir Rytų Europos valstybėms, patekusioms į ŠAS, bus žymiai lengviau pritraukti investicijas, nes jose politinė rizika bus daug mažesnė.

Yra neteisinga manyti, pasak T. Ilves, kad ŠAS plečiasi tik kaip atsvara į Rusijos grasinimus. Taipgi nėra teisybė, kad nėra pavojaus iš Rusijos – jos vis dažnesni oficialių ir neoficialių, politinių, karinių ir privačių asmenų grasinimai nėra atsitik-

(Nukelta į 2-rą psl.)

Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino paminklas Vilniuje iš šoninės pusės **Nuotr. V. Jasinevičiaus**

KANADOS ĮVYKIAI

Spręs aukščiausiasis teismas

Kanados teisingumo ministeris Allan Rock paprašė Kanados aukščiausiąjį teismą išaiškinti, kokių nuostatų turi laikytis Kvebeko vyriausybė, siekdama atsiskyrimo nuo Kanados. Esą Kanadai reikia atsakymo į tris svarbiausius klausimus: ar Kvebekas gali atsiskirti vien tik savo nutarimu, ar yra tarptautinis įstatymas, leidžiantis tokį atsiskyrimą, o jeigu jis būtų, kam turėtų tekti pirmumas – tarptautiniam ar Kanados įstatymui?

Šiuos klausimus sukėlė federacinių nuotaikų advokatas Guy Bertrand, laimėjęs bylą aukščiausiajame Kvebeko teisme, kad šiai provincijai atsiskirti nuo federacinės Kanados nepakanka vien tik jos pačios sprendimo. Daug kas tikėjosi, kad šios separatistams svarbios bylos apeliaciją pradės Kvebeko atsiskyrimo siekianti premjero L. Bouchardo vyriausybė. Ji betgi apeliacijos nepradėjo, ėmusi tik šnekėti apie Kvebeko parlamento rinkimus ir ankstesnį referendumą nepriklausomybės klausimu. Susidaro įspūdis, kad ir premjeras L. Bouchardas šios bylos apeliacijos nesitikėjo laimėti Kvebeko separatistams. Šiuo metu taipgi neaišku, ar aukščiausiasis Kanados teismas patvirtins ministerio pirm. J. Chretieno laukiamą atsakymą, kad Kvebekui atsiskirti reikia abiejų vyriausybių sutikimo.

Liberalas Robertas Bourassa, buvęs ilgametis Kvebeko premjeras, nesulaukė atsakymų į šiuos klausimus, miręs spalio 2 d. odos vėžiu Montrealio Notre-Dame ligoninėje. Velionis gimė Montrealyje 1933 m. liepos 14 d. Kvebeko liberalų vadu ir provincijos premjeru jis buvo išrinktas 1970 m. tik trisdešimt šešerių metų amžiaus. Jam teko susipažinti su Kvebeko išlaisvinimo fronto sukilimu, kuriam numalšinti ministeris pirm. P. E. Trudeau buvo pasiuntęs Kanados kariuomenę. Sukilėlių buvo pagrobti Britanijos diplomatas James Cross ir nužudytasis premjero R. Bourassos darbo ministeris Pierre Laporte.

Tai buvo pirmoji R. Bourassos pažintis su nepriklausomybės siekiančiais kvebekiečiais. Netrukus pajudėjo ir Rene Levesque, su savo separatistine Kvebeko partija laimėjęs provincinio parlamento rinkimus 1976 m. lapkričio 15 d. ir iš valdžios išstūmęs premjero R. Bourassos liberalų vyriausybę. Tai buvo antras liberalo R. Bourassos susipažinimas su Kvebeko separatistais, 1980 m. referendume siekusiais laisvos nepriklausomybės ryšių Kanados federacijoje. Šiame referendume R. Bourassa jau balsavo prieš referendumo organizatorių siekius, pasirinkdamas ligšiolinę Kanados federaciją.

R. Bourassa politikon grįžo tik 1983 m., vėl išrinktas Kvebe-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Šiame numeryje

Įstatymai ir įsakymai
Laukiamo pagerėjimo užmiršti šaltiniai glūdi dekaloge
Kas apsaugos Baltijos valstybes?
Baltiečiams būtų naudingas Skandinavijos saugumo pavyzdys
Kas vyraus ateities pasaulyje?
Ryškinamos dvasingumo ir materializmo varžybos pasaulio valdyme
Pradėjo veikti kredito kooperatyvai Lietuvoje
Kanados lietuvių talka ir įnašai – pavyzdys visiems kitiems
Už kurį balsuos JAV lietuviai?
Svarstymai ir nuotaikos artėjant Amerikos prezidento rinkimams
Esperanto kalba ir Lietuva II
Tėvas sudegino pradininko rankraščius, bet idėja liko
Rašytojas ir pedagogas Juozas Petrulis
Sovietų slopintas talentas paliko daug atsiminimų
Vaizdai ir veidai tėvynėje
Palydovas patarė nesėsti, kai prezidentas kalba
Jaunimas, kuris šoko, grojo ir dainavo
Pokalbis su montreališkio "Gintaro" vadovais Z. ir H. Lapinais

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905 275-4672. FAX 905 275-1336.

Canada Post Registration nr. 509 Sales Product Agreement nr. 1001760 LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai". REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $40, pusmetinė – $20, rėmėjo – $50, garbės – $60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – $115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. UŽ skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę. **Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)** is published weekly, except 1st and 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular $40.00, supporter $50.00, honorary $60.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P.O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063.

RELIGINIAME GYVENIME

Kauno kunigų seminarijoje, pradėjus naujus mokslo metus, vykdomos reformos atsižvelgiant į Vatikano katalikiškojo auklėjimo kongregacijos vizitatorių vysk. P. Baltakio ir prel. A. Rubšio rekomendacijas. Seminarijos rektorius kun. Eug. Bartulis nurodo, kad pagrindinės reformų gairės – ugdyti klierikų sąmoningumą, remiantis vidine atsakomybe, ne išorine drausme. Viena pagrindinių struktūrinių naujovių yra ta, kad klierikai skirstomi į grupes pagal vyskupijas. Grupėms vadovauja paskirti kunigai – ugdytojai, kurie paskaitų neskaitys, bet visą dieną praleis su savo grupės klierikais, drauge melsis, valgys, sportuos. Tuo būdu galės geriau vieni kitus pažinti. Po metų bus aptarta, ar ta naujovė pasiteisino.

Dėl seminaristų paskaitų lankymo drauge su teologiją studijuojančiais pasauliečiais rektorius paaiškino, kad Vokietijoje tai jau seniai prigiję ir jokių neigiamų padarinių nesą. Frankfurto seminarijos rektorius kun. Thomas Gertler, SJ, teikęs naudingų patarimų reformoms, pasakė, kad į jų seminariją stoja vis daugiau vyresnio amžiaus kandidatų kunigystėn. Tai esą teigiama, nes tokių žmonių pašaukimas labiau apmąstytas. Apskritai Vokietijoje pašaukimų į kunigystę pastaruoju metu padaugėję.

Naujieji mokslo metai Kauno kunigų seminarijoje pradėti rugsėjo 3 d. Mišiomis, kurias koncelebravo arkivyskupas S. Tamkevičius, seminarijos ir teologijos fakulteto vadovybė, dėstytojai ir ugdytojai. Po Mišių rektorius kun. Eug. Bartulis supažindino su nauja tvarka ir kalbėdamas pabrėžė, kad "be eucharistinio gyvenimo seminarija taptų teologų bendrabučiu". Sakė, kad į miestą išeiti nebus varžoma, bet bus pageidaujama, kad seminaristai vertintų kunigo pašaukimą. Katalikų teologijos fakulteto VD un-te dekanas kun. dr. V. S. Vaičiūnas, supažindindamas su studijų tvarka, pasakė, kad negali būti antrarūšių kunigų, šalia dvasinių vertybių reikia siekti ir mokslo. Numatoma, kad visi klierikai studijuos ir teologijos fakultete, ko iki šiol nebuvo.

Kun. Kazimiero Kuzminsko, šiemet sulaukusio 90 metų amžiaus, pastangomis "Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos" buvo verčiamos į kitas kalbas, kad pasaulio visuomenė sužinotų apie sovietų vykdomą lietuvių tautos naikinimą. Atlikęs šį reikšmingą istorinį darbą, kun. K. Kuzminskas savo gimtajame Baluškių kaime, Naujamiesčio parapijoje, įsteigė LKB kronikos muziejų ir pastatė kryžių. Rugsėjo 7 d. įvyko to muziejaus atidarymas, į kurį atvyko pats jo steigėjas. Pašventinimo iškilmėje dalyvavo vysk. J. Preikšas, padėkojęs kun. K. Kuzminskui už didelį pasiaukojimą Kat. Bendrijos ir tautos gerovei. Pastarasis pasakė, kad be pagalbininkų Lietuvoje ir išeivijoje vienas nebūtų galėjęs pasauliui parodyti tautos kančias. Iškilmė baigta menine programa; svečiai, suvažiavę iš įvairių Lietuvos vietovių, apžiūrėjo muziejaus rodinius.

Miškuose paskendęs Zarasų rajono Baltriškių kaimelis šią vasarą atgijo nuo gausių lankytojų. Čia buvo surengtos kelios stovyklos vaikams. Birželio 2-5 d.d. stovyklavo Antalieptės mokyklos Giesmių ir maldos būrelio nariai, keli iš Paparčių kaimo (Kaišiadorių raj.). Vaikus priėmė Šv. Damijono grupės nariai iš Belgijos. Stovyklautojai giedojo, klausėsi paskaitėlių, dirbo ir žaidė. Vakarais Mišias aukodavo kunigai V. Sajeta ir K. Rugevičius. Dalis vaikų buvo iš socialiai remtinų šeimų, bet visi gražiai bendravo.

Liepos 17-22 d.d. Šv. Damijono grupės stovykloje dalyvavo apie 60 jaunuolių iš visos Lietuvos. Lankėsi Panevėžio vysk. J. Preikšas (iš viso pats pirmas vyskupas šioje vietovėje), aukojo Mišias, teikė Sutvirtinimo sakramentą. Pasak parapijos klebono kun. A. Dauknio, apylinkę išjudinusi Tiberiados bendruomenė.

"Opus Dei" organizacijos prelatas vysk. Javier Echevarria Rodriguez rugsėjo pradžioje lankėsi Lietuvoje trečią kartą. Vilniuje susitiko su arkivyskupu A. J. Bačkiu ir nuncijumi arkivyskupu J. Mullor Garcia, rugsėjo 5 d. – su platesne visuomene. Dalyvavo apie 300 žmonių: organizacijos narių, nuolatinių rekolekcijų dalyvių, jaunuolių. Svečias susirinkusiems perdavė Šv. Tėvo Jono-Pauliaus II sveikinimus, atsakinėjo į klausimus.

Šios organizacijos vyrų centras Vilniuje įsteigtas 1994 m., po metų – ir moterų. Šiuo metu Lietuvoje gyvena 12 "Opus Dei" narių, iš jų du kunigai. Rengiamos nuolatinės rekolekcijos atskirai vyrams ir moterims. Organizacija taipgi rengia vasaros stovyklas. Ji įsteigta 1928 m. ir visame pasaulyje jungia apie 75.000 katalikų.

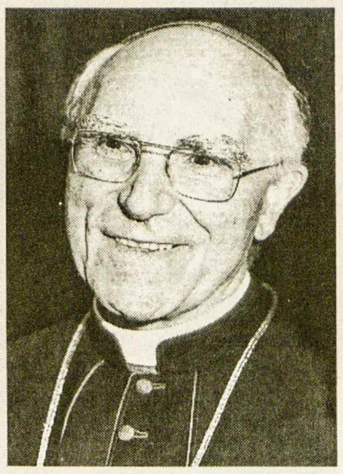

A. a. arkivyskupas JOSEF STIMPFLE, lietuvių bičiulis ir rėmėjas

Augsburgo arkivyskupas Josef Stimpfle, 80 m. amžiaus, žinomas Lietuvos Kat. Bendrijos nuoširdus rėmėjas mirė rugsėjo 30 d. Jo iniciatyva Augsburge buvo pastatytas didelis lietuviškas kryžius.

Kun. Hermanas Šulcas, nuo 1978 metų dirbantis Afrikos Ruandoje misijonieriumi, rugsėjo 2-15 d.d. lankėsi Lietuvoje, rugsėjo 8 d. aukojo Mišias Švč. Mergelės Marijos Rožinio Karalienės saleziečių šventovėje Palemone. Papasakojo apie savo veiklą Afrikoje. Jo įsteigtoje sodyboje šiuo metu gyvena 100 našlaičių nuo kelių savaičių iki 25 m. amžiaus. Jam talkina jo sena mama, atvykusi pagalbon prieš dvejus metus. Svečias apgailestavo, kad Lietuvoje kai kurie jaunuoliai ir viduriniosios kartos žmonės tapę vakarietiškų blizgučių vergais ir tikintiesiems linkėjo jaustis vieno Tėvo ir Motinos vaikais, pasiaukojimu užsitarnauti amžinąjį gyvenimą.

Norvegijos Trondheime pasirašytas bendras susitarimas, kuriuo pripažįstama 10-čiai liuteroniškųjų ir anglikoniškųjų Europos šiaurinės dalies tikinčiųjų bendruomenių kunigams vieniems pas kitus vadovauti teisėtai ir galiojančiai liturgijai. Pvz. Latvijos liuteronų pastorius gali vadovauti liturgijai Norvegijos liuteronų šventovėje.

Europinės Rusijos apaštalinis administratorius Tadeusz Kondrusewicz rugsėjo 22 d. pašventino Šv. Jurgio šventovę Kalugoje, kur katalikų bendruomenė gyvuoja nuo XV šimt. 1869 m. čia katalikų parapijai vadovavo lietuvis kun. Jurgis Vaičkus. Jo įpėdinis kun. Petras Savickis pastatė šventovę, kuri veikė iki 1924 m. Dabar šiai parapijai vadovauja kun. M. Kopczewski.

Kas vyraus ateities pasaulyje?

Globalistai ir universalistai siekia vieningo pasaulio su vyriausia valdžia. Kyla klausimas – koks bus tas pasaulis, kokios jėgos jį valdys. Apie tai yra įdomių minčių jėzuito Malachi Martin'o knygose

VILIUS BRAŽĖNAS

Prieš keletą metų vienoje televizijos programoje dėmesį atkreipė neabejotinai aukšto intelekto Katalikų Bendrijos bei popiežiaus gynėjas jėzuitas Malachi Martin. Todėl mane sudomino prieš šešetą metų išėjusi jo knyga "The Keys Of This Blood" – "Šio kraujo raktai". Ypač pagavi antrinė antraštė – "Grumtynės dėl vyravimo pasaulyje tarp popiežiaus Jono-Pauliaus II, Michailo Gorbačiovo ir kapitalistinių Vakarų". Pasirodo, apie Malachi Martin ir kitur esama labai geros nuomonės. Jo knygų recenzentas "Dallas Morning News" laikraštyje apie jį taip pasisakė: "Bibliniais laikais jį būtų vadinę pranašu". "Washington Dateline" rašė, jog jo pažiūros "yra medžiaga rytdienos spaudos antraštėms".

Patyręs apie naujausios M. Martin knygos pasirodymą, nudžiugau, kad vietinė biblioteka tą knygą jau turėjo. Deja, šios knygos antraštė nebuvo sensacinga, o labiau nieko nepasakanti: "Windswept House – A Vatican Novel" ("Vėjo išsluotas namas – Vatikano romanas").

Pirmoji skaityta knyga ("The Keys...") atsakė į ramybės ilgai nedavusį klausimą: kodėl popiežius Jonas-Paulius II vargsta skraidydamas po pasaulį? Paskaitęs knygą supratau, jog jis bando paskleisti pasaulyje dvasingumą, matydamas, kas ištiktų žmoniją, jeigu betkuris materializmas – Vakarų ar Rytų – užgrobtų pasaulinę valdžią.

Ta knyga priminė buvusio kandidato į JAV prezidentus (1964 m.) konservatyvaus senatoriaus Barry Goldwaterio perspėjimą jo 1979 metų knygoje "With No Apologies" – "Be jokių atsiprašymų". Rašydamas apie "neišrinktuosius valdovus", susispietusius organizacijose, kaip Council on Foreign Relations (CFR) ir Trilateral Commission (TC), Goldwateris įžvelgė "vieno pasaulio" kūrėjus. Ten jis pasisakė, kaip tokį pasaulį įsivaizduoja: "Laisvei – dvasinei, politinei, ekonominei – paneigiama bet kokia svarba trilateristų planuojamame sekančiame šimtmetyje". "Library Journal" apie dokumentinę knygą "The Keys Of This Blood" štai kaip pasisako: "Viena geriausių tų metų knygų... parašyta intriguojančiai, lyg būtų žvalgybos romanas". "Fort Worth Star-Telegram" recenzentas taip susumavo tos knygos pagrindinę mintį": "Nėra klausimo, ar bus vieno pasaulio vyriausybė. Klausimas – kieno vizija ją kontroliuos".

Pasirodo, naujausioji Malachi Martin knyga "Windswept House" yra pakartojimas ir papildymas "Keys" knygos minčių, tačiau 646 psl. romano pavidalu. Intriga vyksta Europos sąjungą brandinančioje Europoje, įtakos siūlams nusidriekiant nuo Vašingtono iki Maskvos. Pagrindinis intrigos centras – Vatikanas. Besivaržančios jėgos yra "slavas popiežius" (bevardis), Rytų ir Vakarų globalistai, tarptautinė masonerija, infiltravusi net Vatikaną, ir tikintieji katalikai. Globalistų ir masonerijos siekis yra sugriauti Romos popiežiaus primatą ir panaudoti Katalikų Bendrijos universalizmą globalinei galiai įtvirtinti. Tad nenuostabu, kad iš pat pradžių knygoje pilna užuominų apie naująją pasaulio santvarką ir net apie "naują tikinčiųjų bendriją naujoje pasaulio santvarkoje".

Lietuva ir Baltijos kraštai aprašomoje pasaulinėje intrigoje paminimi tiktai trejetą kartų. Lietuviams turėtų būti įdomi knygoje pareikšta pažiūra į tautžudystę. Štai scena iš slavo popiežiaus pokalbio su JAV vyriausybės atstovu Vatikane. Diskusijoje apie Sovietų Sąjungos subyrėjimą popiežius klausia, kas iš tikrųjų yra ten pasikeitę? Juk "ta pati grupė tebėra valdžios centre". Toliau jisai sako:

"Ar pastebėjote atsiprašymą už tautžudystę? Už apgavystę? Už nuolatinį didįjį melą? Už nesuskaitomus milijonus žmonių, gyvenusių agonijoje ir mirusių lėta kankinių mirtimi? Ar galime tikėti, kad leninistinė sistema su savo šnipų valdovais ir šnipais, propagandistais, su koncentracijų stovyklų komendantais, kalintojais ir kalėjimų viršininkais bei kankintojais, t. y. visas piktas didžiojo brolio valstybės aparatas liovėsi egzistavęs?"

"Visi stebėjome (scenos magiko) rankos pamojimą... Presto! Štai matome SSSR Michailo Gorbačiovo vadovybėje. Presto! Štai matome Gorbačiovo federaciją. Presto! Dabar matome Jelcino valdomą Rusiją. Ar Šventasis Sostas turėtų pritarti tokiems rankos mostams?"

Taip knygoje pateikiama slavo popiežiaus geopolitinė pažiūra. Vienok autorius slavą popiežių mato labiau kaip geopolitinį veikėją pasaulio scenoje, negu blogėjančia Kat. Bendrijos padėtimi susirūpinusį vadovą. Knygos pabaigoje ta autoriaus pažiūra ypač išryškinama.

Knygoje teko užtikti ir autoriaus susikryžiavimą su mano asmenine patirtimi. Vietoje prologo autorius pateikia 27 puslapius istorinių įvykių apžvalgą tarp 1957 ir 1978 m. 1957 m. šešių Europos valstybių atstovai pasirašę Romoje Europos sąjungos steigimo sutartį, audiencijoje buvo priimti popiežiaus Pijaus XII. Pastarasis nurodė, jog Europa galėtų vėl susilaukti savo didybės, "jeigu galėtų sukurti naują širdį. Europa vėl galėtų iškelti antgamtinį, bendrą, visus apimantį tikėjimą". Ta pastaba nepatikusi svečiams ministeriams. Vis dėlto popiežius Pijus XII nenumatė, kad tokia, kokią 6 ministeriai ją kūrė, naujoji Europa galės ilgai išsilaikyti. 1957 m. pasirašyta Europos sąjungos sutartis jau 1955 m. buvo diskutuojama, kaip vėliau paaiškėjo, to meto amerikiečių globalistų Stamford, Conn. Atrodo, jog Europos sąjungos organizavimas buvo globalinis užmojis.

Abiejose minėtose M. Martino knygose pabrėžiamos dvasingumo ir materializmo varžybos pasaulio valdyme. Paskaitų amerikiečiams kelionėse dažnai gaudavau klausimų, kodėl esu nusistatęs prieš "vieno pasaulio" valdžią? Atsakydavau: nebūčiau prieš, jeigu Dievas būtų valdovas, o ne tokie žmonės, kurie valdo komunistinius ir kitus materialistinius kraštus. Mat galėjau įžiūrėti bedvasėje "vieno pasaulio" santvarkoje tokios santvarkos prototipus – Sovietų Sąjungą, Nacinę Vokietiją, Raudonąją Kiniją, Kambodiją.

Užtikau dviejų aukšto rango masonų pokalbį (M. Martin naujausioje knygoje) apie skirtumą tarp masoninio "universalizmo" ir globalistų "globalizmo". Esą universalizmas yra siekimas gražaus sugyvenimo ir sutarimo visų su visais. Globalizmas gi siekia, kad "niekas nieku nesiskirtų nuo nieko kito..." Suprantama, visų tų "niekų" pasauliniai valdovai, lygiai kaip ir kremlistai nuo proletariato, skirtųsi. Ir dar kaip skirtųsi! Todėl mane stebina ypač mūsų kultūrininkų visiškas nesirūpinimas galimu kultūrų sulydymu "viename pasaulyje".

Kas apsaugos Baltijos...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tinumas, o sisteminga, aiškiai nedemokratinė, veikla. Kad Rusijai nesisekė Čečėnijoje, nereiškia, jog jai nepavyktų užimti Estiją, kur vakarietiškoji visuomenė nėra pasiruošusi kovoti iki mirties, gintis tokiose žudynėse, kurias matėme Čečėnijoje. Tačiau tai nebūtų ir valstybės "likvidavimo" karas, kaip Rusija darė Čečėnijoje, o greitas kontrolės perėmimas. Dar niekas konkrečiai neįrodė, jog Rusijos grasinimams iš tikrųjų nėra pagrindo.

Į klausimą, ar dėl Baltijos kraštų narystės padidėtų ne saugumas, o nestabilumas ar net Rytų ir Vakarų konfliktas, ambasadorius atsakė, kad tokie argumentai yra itin vienašališki. Jo manymu, ne pati ŠAS duoda impulsą savo plėtrai, o Rusija, kuri savo grasinančia retorika sau pakenkė. Priešindamasi ŠAS plėtrai, ji tik paskatino visas valstybes, esančias tarp ŠAS narių ir Rusijos, siekti ŠAS narystės.

Ar yra realu tikėtis, kad JAV ir Vakarų Europa, reikalui esant, gins Baltijos valstybes? Ambasadorius Ilves priminė, kad ŠAS nežengė į Bosniją, kol JAV nenutarė to daryti. Taip pat JAV ėmėsi iniciatyvos Kuveite bei Somalijoje. Taigi viskas priklausys nuo JAV sprendimų, kai laikas ateis. Iš anksto neįmanoma pramatyti, kokie politiniai pokyčiai gali įvykti, kaip ir prieš dešimtį metų niekas nesitikėjo, kad Baltijos kraštai galėtų išsikovoti nepriklausomybę ar kad Vokietija susivienytų. **RSJ**

AtA
JUOZUI BALSIUI
staiga mirus,
jo žmoną ONUTĘ, sūnų ALGĮ, dukrą INĄ bei kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –
Aleksandra ir Vytas Skaržinskai
Eleonora ir Jurgis Skardžiai

PADĖKA
AtA
SALOMĖJA-ONA PUNDŽIUVIENĖ
mirė 1996 m. liepos 19 d.
Dėkojame pranciškonų kunigams už maldas prie karsto, gedulines Mišias ir religines apeigas kapinėse. Nuoširdi padėka giminėms ir draugams, atsilankiusiems į laidotuvių namus, atsiuntusiems gėles, užprašiusiems Mišias; dėkojame už aukas "Nepriklausomai Lietuvai", "Tremtinių grįžimo fondui" ir visiems palydėjusiems velionę į amžino poilsio vietą.
Dėkojame B. Stanulienei už pusryčių paruošimą ir ponioms už pyragus. Visiems esame dėkingi už visokeriopą pagalbą liūdesio valandomis.
Liūdinti duktė Aldona Tallo su šeima, seserys – Liusė Strumilienė ir Angelė Žekienė, brolis Vytas Blažaitis

Pradėtas rinkiminis vajus į Lietuvos seimą vienos politinės grupuotės Vilniuje prie Gedimino paminklo

Talka ir talkininkai tautai

V. Adamkus jungiasi į Lietuvos visuomeninę-politinę veiklą

JONAS DAUGĖLA

Visais laikais daug lietuvių turėjo gyventi už tėvynės ribų. Buvo laikas, kai Lietuvos vyriausybė rūpinosi užsienio lietuviais ir teikė visokeriopą paramą. Tačiau nuo pat pirmųjų bolševikinės vergijos dienų užsienio lietuviai įsipareigojo visais įmanomais būdais remti savo tautos išsilaisvinimo pastangas. Taip pat laisvojo pasaulio lietuviai visada rūpinosi medžiagiškai paremti savo tėvynainius.

Ši parama yra tęsiama ir Kovo 11 Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Susidarė žymiai geresnės sąlygos bendrauti su savo tauta ir su savo artimaisiais. Tačiau šiandien vis dažniau keliamas pageidavimas, kad užsienio lietuviai grįžtų į gimtąją šalį ir įsijungtų į valstybinį savo tėvynės gyvenimą.

Jau šiuo metu nemažai išeivių yra persikėlę gyventi į Lietuvą. Dalis jų išvažiavo į tėvynę baigti savo gyvenimo paskutinių dienų, bet yra ir jaunesnių, kurie įsikūrė Lietuvoje ir įsijungė į įvairius darbus. Pastaruoju metu keli išeivijos atstovai įsijungė ir į Lietuvos politinio bei visuomeninio gyvenimo talką.

Amerikietis Valdas Adamkus išsimokslinimą ir administracinio darbo patirtį įgijo didžiųjų demokratijų šalyje – JAV -se. Vyriausybė jam patikėjo aukštas pareigas, o jis savo sąžiningu darbu tikrai šį pasitikėjimą pateisino. Dar pilname pajėgume sulaukęs pensininko amžiaus, jis ryžosi savo išsimokslinimą, administracinio darbo patirtį ir įgimtus politiko talentus paaukoti savajai tautai.

Tarnybos reikalais jis jau seniai pradėjo lankytis Lietuvoje. Šiose išvykose jis stengėsi kaip galint artimiau bendrauti su Lietuvos žmonėmis. Visos visuomeninių nuotaikų tyrimo įstaigos pripažįsta, kad šiandien V. Adamkaus populiarumui negali prilygti nė vienas kitas Lietuvos politikas ar visuomenininkas. Prieš kelerius metus šį savo populiarumą jis labai gabiai išnaudojo prezidento rinkimuose, ragindamas visus balsuoti už St. Lozoraitį. Tuo būdu jis drąsiai išėjo prieš LDDP-ją.

Šiuo metu jis yra vėl Lietuvoje ir stengiasi įsijungti į seimo rinkimų įkarštį. Jis mato, kad pirmoje eilėje reikia pašalinti mūsų žmonių abejingumą politikai. Tik tada bus įmanoma palaužti seime LDDP-jos daugumą ir pašalinti šios partijos diktatūrines užmačias bei jos valdininkų savivalę.

Tačiau Adamkus, kaip ir daugelis mūsų, netiki, kad dešiniosios (kr. demokratų, Tėvynės sąjunga) galėtų laimėti daugumą. Jei taip, jos nebus pajėgios sudaryti stiprią koalicinę vyriausybę, kuri galėtų sėkmingai valdyti šalį. Šiam reikalui yra būtina trečiosios vidurio politinės jėgos parama.

Šios centro politinės jėgos yra labai susiskaldžiusios. Šis besaikis susiskaldymas gali labai pakenkti demokratinėms jėgoms ir pasitarnauti LDDP-jai bei jos bendrininkams. V. Adamkus stengiasi tas centro politines partijas jungti į vieną politinį junginį. Šis junginys turėtų sudaryti vieną bendrą politinį kandidatų sąrašą ir pasistengti, kad į seimą būtų išrinkta kiek galint daugiau centro atstovų.

Šiuo metu V. Adamkui pavyko iš demokratų, tautininkų ir Politkalinių-tremtinių partijų sudaryti "mažąją koaliciją". Jis stengiasi šią koaliciją sujungti su centro partija. Jeigu šios jo pastangos ir nebūtų apvainikuotos visišku laimėjimu, tai vis dėlto V. Adamkaus veikla pasitarnautų didžiųjų demokratijos idealų ugdymui Lietuvoje.

Savaitė Lietuvoje

(Atkelta iš 1-mo psl.)

tos iki lapkričio 1 d. Įjungtas į krašto apsaugos ministeriją Generalinis štabas bus vadinamas Gynybos štabu. Sudarius bendrą civilių ir kariškių administraciją, bus sujungti ministerijos ir kariuomenės finansų, personalo, tarptautinių ryšių bei ryšių su visuomene padaliniai.

Po valdymo reformos, kuria stengiamasi derintis prie ŠAS (NATO) standartų, numatyta pradėti kariuomenės aptarnavimo padalinių ir pačių ginkluotųjų pajėgų pertvarkymą.

Gudija grąžins skolą

BNS skelbimu, rugsėjo 18 d. buvo patvirtinta, kad iki š.m. spalio 15 d. Gudija grąžins Lietuvai 1.8 mln. JAV dolerių skolą už elektros energiją, parduotą 1992-1993 metais. Dėl grąžinimo datos Lietuvos ir Gudijos ministeriai pirmininkai susitarė liepos 12 d.

Lietuvos užsienio skola rugsėjo 16 d. buvo 3.967 bilijono. litų. Šiais metais pasiskolinta 685 mln. litų. Visa valstybės skola praėjusį mėnesį siekė 5.198 bilijono litų – vidaus skola: 1.23 bilijono litų.

AtA
BRONIUI UŠACKUI
mirus Lenkijoje,
jo seserį STASĘ ŠTUIKIENĘ užjaučiame ir kartu liūdime –
N. A. Ankų šeima

IŠ TĖVIŠKĖS LAIŠKŲ

Naujieji ūkininkai

Dvi savaites atostogavau tėviškėje, savaitę turėjau čia atsivežus brolio dukrą (trylikmetę) pas save. Jai labai jau norisi pabūti pas mane! Pažadėjom ką nors nusipirkti naujiems mokslo metams, tai daugiausia ir vaikščiojom po turgus, ko aš labai nemėgstu. Pagaliau nusipirkom medžiagos ir siuvam. Sakiau, jau daugiau jokių prisižadėjimų nebus, o tik vaikščiosim visur ir grožėsimės. Reiks stengtis kitiems metams užspausti kokį lituką ir gal kokiam trejetui dienų nusitempti ją su broliu prie jūros, nors brolis gali jau ir nenorėti su mumis važiuoti... Daugiau dienų tai aš nenoriu. Negaliu pakęsti tų "gulimų atostogų". neįsivaizduoju, kaip galima praleisti dvi savaites ar daugiau Palangoje. Man atostogos, tai intensyvus judėjimas. Nuostabiausia buvo mano gyvenime tai kalnai. Sugrįžus po tokių atostogų jausdavausi nepaprastai laiminga susidūrusi akis į akį su gamtos galybe. Pajunti gyvenimo grožį ir vertę. Gaila, kad tie kalnai, ir dėl pinigų ir dėl baisumų tuose kraštuose pasidarė nepasiekiami. Civilizuotais kalnais aš nelabai žaviuosi, nors kišenė jiems irgi per maža, o paplūdymiai, pilni žmonių, ne man. Žavi tik maudymasis jūroje.

Labai puikiai praleidau ir kitą savaitę tėviškėje, nors tik vakare, pavargus, nuslinkdavau į lovą. Taip buvo rugiapjūtėje pas brolį: tik parvažiavus ant rytojaus prasidėjo dabartinė javapjūtė.

Kažkur nuo Merkinės, atrodo, atvairavo kombainą ir visiems apylinkėje pjovė javus, tai ir mes pasisamdėme. Buvo gera sausra ir šilta. Miežiai ir kvietrugiai žolėti, nes pavasaris buvo lietingas, taigi mes su broliene vis sijojome. Brolis pridarė kelių rūšių sietų, tai mudvi vis sijojome. Atrodo, saulėje gerai išdžiūvusius supylėme. Taip dirbome per patį karštį, vidurdienyje gaminomės valgį. Vakare brolienė baigusi darbą, eidavo karvių melžti ir šerti, o aš dar vis sijojau, laisčiau prie namų daržą, nors jis ir visai mažas.

Broliui šiaudus vežti ir krauti talkino sūnus kariūnas, gavęs atostogų. Gerai, kad jo antrieji metai, atrodo, bus lengvesni. Ūkyje ir bulvelės šiemet jau padoresnės, nors jeigu ne ši rugpjūčio sausra, būtų dar paaugusios, bet, palyginus su pernykščiais ir užpernykščiais metais, tai jau pasaka. Oi, sunkiai jie dirba tėviškėje, bet dar vis pasidžiaugiame, kad Dievulis globoja.

Vai, tetule, po persidirbimo vieną naktį sapnavau, kad mes su brolio dukra iš tėviškės esame pas jus... Atrodo, jūsų namas stovi prie jūros, visai arti prie vandenyno, ir bangos vis laikas nuo laiko jį užpila... Mano mergaitė pradėjo verkti, kad ji bijo to vandens ir pradėjo bėgti, o aš puoliau ją vytis... Sapnas nutrūko. Oras sapne atrodė buvo saulėtas, gražus, tik bangos didelės. O jūs raminote, kad ji nebijotų, nes dėdulė namą gerai pastatė, nepavojinga.

Skambino maloni Aldona. Žadėjo pasiteirauti apie tą spaudą, kieno žinioje dabar esanti. Aš pati pora kartų ten skambinau, tai niekas neatsakė. Gal atostogos, gal vasarą sode gyvena. Ji žadėjo man paskambinti, tad laukiau. Žinote, dabar vasara – metas atostogoms, o Lietuvoje jos būna ilgokos.

Sugrįžėlis iš Uzbekijos brolis su šeima jau laimingai persikėlė į nuosavą butą. Jie netoli jo sūnaus šeimos. Labai jau visi mylime mažytę Indrutę. Atrodo viskas lyg ir gerai klostosi. Galvojau, geros tos kregždės iš pernai vasaros, kai joms padėjau mažiukus užauginti, lizdui sugriuvus balkone. Jos ir šiemet sugrįžo. Vienos jau išskrido, o kitos vis dar linksmina mane. Kartais jos išvinguriuoja kokią lyg tai dainą, vos ne kaip tėviškės laikštingalos. O kiek gandrų tėviškėje mačiau! Jų buvo gal daugiau kaip šimtas. Tikriausiai jau buriuojasi išskridimui. Vis suko ir suko ratus. Nepakartojamas reginys.

Tėviškės brolio sūnus kariūnas po savaitės sugrįš atgal į mokyklą, padirbėjęs tėviškėje prie visų lauko darbų. Jis – didelė pagalba savo jaunyste ir pajėgumu. Jo sesutė irgi lyg gailisi, kad atostogos buvo labai trumpos, mokslas vėl prasideda.

Beje, mirė paskutinis dėdė Juozas, perlojiškis. Jūs jį prisimenate. Atrodo, insultu. Tai paskutinis tėčio brolis. Jis jau senokai išskeliavęs. Gavo saulės smūgį kolūkio darbymetėje, paskui kelis mėnesius sirgęs paralyžium. O mamytė, vos treji meteliai, užbaigusi savo vargus ir ligos kentėjimą, paliko mus tris, anūkėlius.

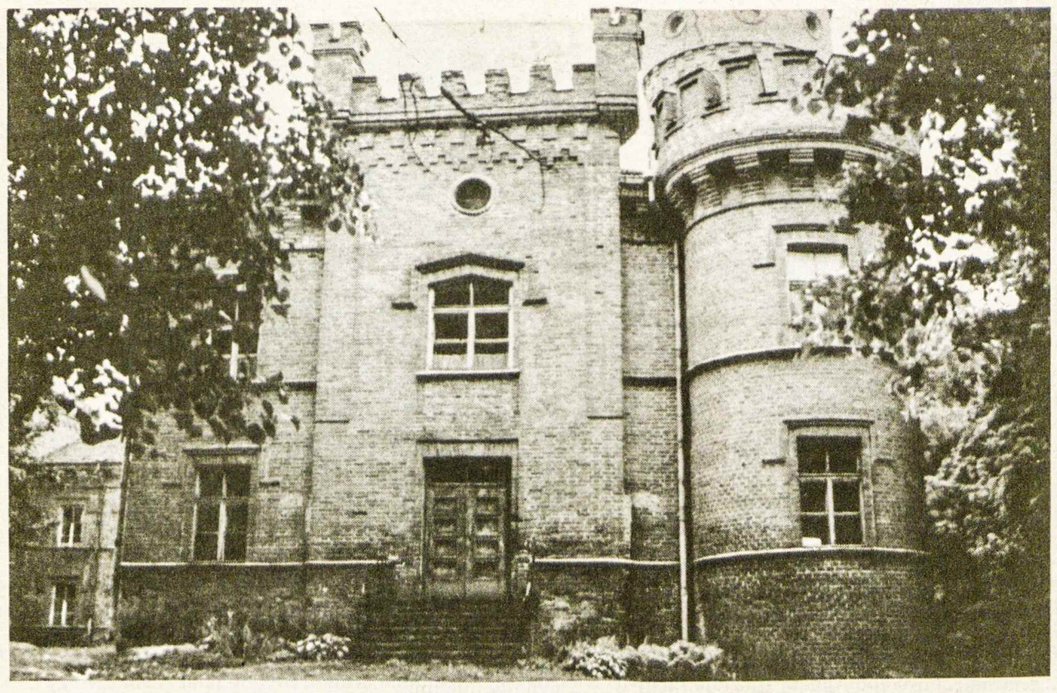

RAUDONĖS PILIS, kurioje šiuo metu yra įsikūrusi mokykla — Nuotr. K. Baliūnaitės

Pradėjo veikti kredito kooperatyvai Lietuvoje

Kanados lietuvės REGINOS PIEČAITIENĖS pastangomis suorganizuoti kredito kooperatyvai jau pradėjo veikti keliose vietovėse. Pagausėjus bankų bankrotams, ūkininkai mieliau jungiasi į tuos kooperatyvus. Darbą sunkina valdžios nustatyti per dideli įnašai

JONAS DAUGĖLA

Jau 166,000 žemdirbių Lietuvoje yra įsigiję nuosavus ūkius ir juose ūkininkauja. Visi šie naujieji ūkininkai šiandien susiduria su įvairiausiais sunkumais. Šiendieninė valdžia labai mažai dėmesio skiria žemės ūkiui, o ypač naujiems ūkininkams. Seime nėra nė vienos partijos, kuri gintų ūkininkų reikalus. Valdžia ir seimas daugiau skiria dėmesio bankrotuojančioms bendrovėms.

Ūkininkus ypatingai vargina ir jų gamybą žlugdo piniginiai sunkumai. Ūkininkai už savo gaminius pajamas gauna tik metų pabaigoje, kai juos pristato sandėliams ir rinkai. Tačiau ūkininkas jau ankstyvą pavasarį turi paruošti dirvą sėjai, o vasarą sudoroti derlius. Trąšoms ir traktorių naftai nusipirkti bei darbo jėgai apmokėti ūkininkui yra tuojau reikalingi pinigai. Tad visose žemės ūkio šalyse yra sudaromos sąlygos ūkininkus aprūpinti lengvatiniais kreditais.

Draugiškos Vakarų valstybės iki šiol Lietuvai yra davusios daug paskolų ir net pašalpų. Dalis šių paskolų buvo skirta žemės ūkiui paremti, tačiau LDDP-jos vyriausybė didesnę dalį šių skolintų pinigų panaudojo kitiems reikalams, o paramą skyrė tik bankrotuojančioms bendrovėms gelbėti. O dar dalį šių pinigų išgrobstė bankrotuojančių bankų valdytojai. Ūkininkai tų jiems skirtų pinigų nė nematė.

Pirmosios nepriklausomybės metais ūkininkus lengvatiniais kreditais aprūpino pačių ūkininkų kooperatiniais pagrindais suorganizuotos smulkaus kredito draugijos. Jos veikė visuose valsčiuose, o jų veiklą derino Kooperacijos bankas.

Kooperatinis judėjimas yra ypatingai prigijęs Kanadoje. Visoje šalyje yra suorganizuotas platus kredito kooperatyvų tinklas. Atviros Lietuvos fondas pasistengė, kad Kanados vyriausybė paremtų Lietuvoje KK organizavimą. Kooperatinei veiklai Lietuvoje ugdyti buvo sudarytas KK projektas "Lietuva". Šio projekto direktore buvo paskirta Kanados lietuvė buv. Montrealio "Lito" kooperatyvo vedėja Regina Piečaitienė.

R. Piečaitienė, nuvykusi į Lietuvą, įsijungė į šalies kaimo gyvenimą ir užmezgė ryšius su ūkininkais. Ji pradėjo burti ūkininkus į KK. Pirmoje eilėje ji pradėjo šiuos kooperatyvus organizuoti Kauno srityje. Vėliau ji ketina šią veiklą plėsti ir kitose Lietuvos srityse. Per keletą metų yra numatyta suorganizuoti per šimtą tokių kooperatyvų-unijų.

Šie nauji R. Piečaitienės organizuojami kooperatyvai verčiasi išimtinai savo narių įnašais ir santaupomis. Vienas nario pajus yra 300 Lt., o įstojamasis mokestis 10 Lt. Svarbiausias KK tikslas yra kaupti narių santaupas, kad nariai galėtų gauti paskolas. KK neieško jokios valdžios paramos. Pastaruoju metu dėl komercinių bankų bankrotų ir bankų valdytojų savivalės daugelis žmonių prarado savo santaupas. Tad šiandien ūkininkai labiau savo santaupas patiki KK, nors jie moka mažesnes palūkanas.

Šios taurios Kanados lietuvės pastangos jau vainikuotos pirmaisias laimėjimais. Marijampolėje sėkmingai pradėjo veikti "Sūduvos parama". Jai priklauso 54 nariai su 15.000 Lt. pajinių įnašų. Kooperatyvas pradeda duoti savo nariams ir paskolas. Vilkaviškyje yra suorganizuota "Žemdirbio parama".

Tai tikrai pasigėrėtina R. Piečaitienės talka Lietuvai ir jos ūkininkams. Šiai talkai ji panaudojo savo patirtį ir energiją. Ji stropiai rūpinasi narių patikėtas santaupas saugiai investuoti ir naudoti visas atsargumo priemones išduodant paskolas.

Kaimuose yra daug žemdirbių, kurie norėtų įstoti į kredito kooperatyvus, bet neturi pinigų pradiniams pajams įsigyti. Būtų gražu, kad užsienio lietuviai pasiųstų per R. Piečaitienę pinigų ir padėtų nežinomam ūkininkui įsigyti unijos pajus. Pajaus kaina 300 Lt. arba 75 JAV dol. Jos adresas: K. Duonelaičio g. 2-314, Kaunas, Lithuania.

Šių dviejų mūsų tautiečių p.p. Piečaitienės ir Piečaičio talka Lietuvai yra gražus pavyzdys ir kitiems įsijungti į šią talką. Be kredito kooperatyvų šiandien yra labai svarbūs ir žemės ūkio mašinų bei įrankių naudojimo kooperatyvai – "agroservizai". Kanados lietuviai organizavo traktorių pirkimą ūkininkams. Bet smulkiam ūkiui vienas traktorius yra nuostolingas. Tad reikėtų organizuoti "agroservizus", kad vienu traktoriumi ar kokia kita mašina būtų aptarnaujami keli ūkiai. Būtų gera, kad atsirastų savanorių talkininkų, kurie pagelbėtų mūsų žemdirbiams tokius "agroservizus" suorganizuoti.

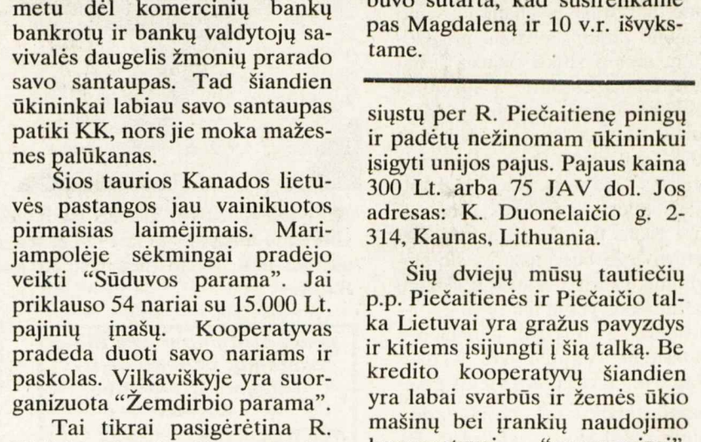

Buvę "Pienocentro" rūmai Kaune Laisvės alėjos ir Daukanto gatvių sankryžoje — Nuotr. J. Piečaičio

Lietuvą po 52 metų aplankius V

JUOZAS ŽYGAS

Man lagaminus tvarkant, atėjo ponios, pas kurią apsistojau, vaikaitė. Ji maždaug 4 metukų, drąsi ir šneki. Viena pas mane atėjo ir pasisveikino. Apie mane jau šį tą žinojo, nes siuntinius siųsdamas ir jos neužmiršdavau – saldainių ir "kramtušku" (Vilniuje vaikai taip gumą vadina) jai įdėdamas. Iš lagamino išėmiau lėlę ir jai padaviau, klausdamas, ar žino kas čia yra? Nedvejodama atsakė – Barby.

Vakare, kai visi susirinko, vaišinomės, kalbėjomės ir, žinoma, televiziją žiūrėjome. Visi žiūrėjo serialą "Santą Barbarą", kuris jau gal mėnesį ėjo ir man po penkių savaičių išvykus dar tebėjo. Filmas amerikietiškas, prislopintai kalba angliškai, o tuo pačiu metu garsiau kalba lietuviškai.

Mums besivaišinant ir televiziją bežiūrint, močiutė pajuto, kad mergytės galvutė karšta. Jie į savo butą parėję paskambino į kliniką ir netrukus, apie vidurnaktį, atvyko gydytoja. Davė vaistų temperatūrai numušti ir įtarė, kad gali būti škarlatina. Mergytbė buvo skiepyta, bet sakė, kad vis tiek gali susirgti, tik lengviau. Sekantį rytą vėl atvyko ir tuomet jau tikrai škarlatiną nustatė. Šį atvejį dėl to paminėjau, nes mano tikslas buvo atviromis akimis į gyvenimą pažiūrėti. Socialinė ir medicininė pagalba tebeveikia. O Vilniaus pastatuose, nors butai viduje tvarkingi, bet laiptinės klaikios. Ne visur ir lemputės yra, nes jas išsukinėja. Didelė dalis gydytojų už tą tikrai varganą atlyginimą dirba ir sergančius namuose lanko.

Iš ryto atsikėlus ir papusryčiavus reikėjo telefonais susisiekti. Dar būdamas Čikagoje žinojau, kad buvo numatyta mus vežti į Vilkaviškį. Į Vilnių atvykau trečiadienį, o penktadienį jau turėjau būti Vilkaviškyje. Iš ten turėjome važiuoti į Kiršus, kur buvo rengiama "Kapsų poezijos pavasario" šventė.

Devynetą dienų prieš mus į Vilnių jau buvo atvykusi čikagietė dailininkė Magdalena Stankūnienė, kurios paroda turėjo būti atidaryta ketvirtadienio vakare Vilkaviškio Kultūros namuse. Vilniaus dailės muziejaus direktorius, įvertindamas M. Stankūnienės nuopelnus, davė "Latviją" (autobusiukas) mūsų reikalams. Susiskambinus buvo sutarta, kad susirenkame pas Magdaleną ir 10 v.r. išvykstame.

Kaip buvo sutarta, susirinkome pas Magdaleną. Ji turi gražų butą miesto centre, netoli operos, bet laiptinė yra tikrai vilnietiška. Autobusiukas punktualiai atvažiavo, ir mes nedelsdami į jį susikraustėme. Tų "mūsų" ne tiek jau daug tebuvo, būtent: dail. M. Stankūnienė ir jos giminaitė iš Vilniaus, Marija Remienė ir aš. Neskaitant šoferio, mus lydėjo ir globojo Vilkaviškio Kultūros skyriaus vedėjas Artūras Blauzdžiūnas.

Važiuojant Vilniaus pakraščiais buvo matyti daug įvairių fabrikų, tik atrodė, kad didžioji dalis jau nieko nebegamina, nes ant dūmtraukių sutūpusios varnos savo tarpe pešėsi ir didžiausią alasą kėlė. Pravažiavome jau beveik visoje Europoje pagarsėjusius Gariūnus. Netrukus pradėjome mišku važiuoti. Eglės aukštos, lieknos ir daug beržų, tačiau iš jų lentų nesupjausi. Atrodė, kad tai jauni pokario miškai.

Netrukus pasiekėmi ir Suvalkiją. Čia laukai platesni ir kalneliai lyg vilnys banguoja. Pakelėse šen ir ten karvutė gulinėja, o kai kur ir dvejetas. Didesnių kaimenių nesimatė. Ant aukštumėlių riogso buvusių kolektyvinių ūkių pastatų likučiai – lyg dinozaurų griaučiai. Tik vienoje vietoje matėsi, turbūt tebeveikiantis, kolektyvinis ūkis – bendrovė ir laukuose ganėsi galvijų kaimenė. Kaimeliuose, kuriuos teko pravažiuoti, matėsi televizijos antenos. Prie Prienų mačiau aukštos įtampos elektros liniją ant aukštų metalinių bokštų – panašiai kaip Amerikoje ar Kanadoje. Kaimuose elektros laidams yra betoniniai stulpai. Keliu važiavo vienas kitas arklio tempiamas vežimas su guminiais ratais. Arčiau kaimelių daug dviračiais važinėjančių. Automobilizmas į kaimą dar nėra atėjęs.

Abiejose kelio pusėse matyti didesni pastatai – tai jau Marijampolė. Miesto pakraštyje 5-7 nebaigtos pilaitės, kurių statytojai, matyt, per daug apžiojo ir dabar nebegali baigti. Važiuojant gatve, kur tik tušti sklypai, Magdalena minėjo pažįstamų čikagiečių vardus, kurių tėviškės ten buvo. Mergaičių ir berniukų gimnazijos abi išlikusios.

Miesto pakraštyje, Vilkaviškio link, dešinėje kelio pusėje, devyniaaukščių pastatų kolonija. Marijampolė jau gerokai išaugusi. O nuo Marijampolės jau ir Vilkaviškis netoli. Važiuojame tiesiog į meriją, kur numatyta priėmimas. Mes šiek tiek vėlavomės ir salikė jau buvo pilna sėdinčiųjų. Tai susirinkęs merijos personalas ir Vilkaviškio kultūriniai darbuotojai. Mūsų jau laukė kavutė su priedais. Meras mūsų pavardes jau žinojo, tad visus pasveikino savo ir vilkaviškiečių vardu.

Merijoje ilgai neužgaišę važiavome į viešbutį, kur mums kambariai jau buvo rezervuoti. Ten tik lagaminus pasidėję vėl į "Latviją" sėdome ir važiavome į Kultūros namus. "Latviją" ten palikome, nes ten yra apsauga. O mes į Kiršus turėjome važiuoti automobiliais. Mano bendrakeleivės tuojau į vieną automobilį įlipo, o aš likau stovėti. Tuojau prisistatė Gabrielė Karalienė, muziejaus direktorė, kuri tuojau suorganizavo automobilį, kuriuo ji, Vilkaviškio kultūros skyriaus vedėjas ir aš važiavome į Kiršus. Dangus niaukstėsi, šaltas vėjas pūtė, o aš beveik nemiegojęs ir dar su danties infekcija. Į Kiršus nuvykti irgi truputį vėlavomės. Kadangi jau buvo apie 300-400 žmonių susirinkę ir jų tarpe daug vaikų, Alvito kapela jau grojo.

Tai Salomėjos Nėries tėviškė, buvusi stambaus ūkininko sodyba. Telikę tik pora mūrinių pastatų ir gyvenamojo namo pamatai. Ten mes, čikagiečiai, taip pat buvome pristatyti ir apdovanoti gėlių puokštėmis. Marija Remienė, kuri šį sykį ir užduotį turėjo – užmegzti glaudesnius ryšius tarp išeivijos ir Lietuvos krikščionių demokratų partijos – tarė trumpą žodį. Plačiau čia nerašysiu, nes "Poezijos pavasarį" buvau aprašęs kultūriniame "Draugo" priede 1996 m. liepos 20 d. (Bus daugiau)

TĖVYNĖS SĄJUNGA LIETUVOS KONSERVATORIAI

Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai)

Pietinės Kalifornijos skyrius
2802 Santa Monica Blvd., Santa Monica, CA 90404
TEL: (310) 829-4757 FAX: (310) 453-5333

MIELI TAUTIEČIAI! SESĖS IR BROLIAI LIETUVOJE!

Kreipiamės į visus, kuriems, nepaisant nuoskaudų ar nusivylimo, teberūpi mūsų gimtojo krašto ateitis, žmonių gerovė.

Nublokšti nuo pavergtos mūsų Tėvynės, mes, kaip ir Jūs, nenustojom tikėti, kad anksčiau ar vėliau Ji vėl taps laisva ir nepriklausoma. Padėjome, kaip tik galėjome. Liūdėjom ir džiaugėmės kartu su Jumis, sėkmes ir nesėkmes išgyvenome drauge.

Tad, mums ir šiandien labai svarbu, koks bus Lietuvos seimas ir kokie žmonės valdys mūsų valstybę. Tikimės, jog su Dievo palaima ir mūsų visų bendromis pastangomis Lietuva, persirgusi pokomunistinę stabligę, ir vėl taps pirmaujančia iš daugelio Rytų Europos valstybių.

Mes, Tėvynės sąjungos Kalifornijos skyriaus rėmėjai ir nariai, akylai stebėdami opozicijos pastangas sudrausminti valdančiosios partijos savanaudiškus ar net piktavališkus veiksmus, su ypatinga viltimi žvelgiam į Lietuvos konservatorius. Tėvynės sąjungos programa ir būsimų darbų projektai nėra vien agitaciniai tekstai – jie atspindi Lietuvos gyvenimo reikšmingiausius pakeitimus. Todėl mes kviečiame tautiečius čia ir Lietuvoje balsuoti už Tėvynės sąjungos kandidatus į seimą vienmandatinėse ir daugiamandatinėse apygardose.

Vienmandatinėje Vilniaus Naujamiesčio apygardoje

balsuokime už ANDRIŲ KUBILIŲ

– Tėvynės sąjungos – konservatorių frakcijos seime seniūną, kuris nuo pat Sąjūdžio pradžios ištikimai žengė su prof. Vytautu Landsbergiu ir Gediminu Vagnoriumi nepriklausomybės keliu.

Gilios pagarbos a.a. Stasio Lozoraičio atminimui sugrąžinkime Lietuvai jos laisvės iškovotojus.

Tėvynės sąjungos Kalifornijos skyriaus rėmėjai ir nariai,
Santa Monica, Kalifornija, JAV
1996 m. rugsėjo mėn. 30 d.

LAISVOJE TĖVYNĖJE

PUPŲ DĖDĖI ŠIMTAS METŲ

Pupų Dėde vadinosi Petras Biržys, gimęs 1896 m. gruodžio 22 d. Liudiškiuose, dabartiniame Anykščių rajone, miręs Vilniuje 1970 m. liepos 23 d., palaidotas Saltoniškių kapinėse. Velionis mokėsi Varonežo lietuvių gimnazijoje, Maskvos komercinėje mokykloje. Grįžęs į Lietuvą P. Biržys įstojo savanoriu kariuomenėn ir 1917 m. baigė Lietuvos karo mokykos II laidą. 1924-27 m. jis studijavo literatūrą ir teologiją tuometiniame Lietuvos universitete. P. Biržys taipgi yra išleidęs keletą savo poezijos rinkinukų, karininko Antano Juozapavičiaus biografiją, knygelių apie kai kurias Lietuvos vietoves. Labiausiai betgi pagarsėjo kaip Pupų Dėdė savo armonika ir satyriniais kupletais Lietuvos radijo programoje "Pupų Dėdės pastogė". P. Biržio Pupų Dėdė su armonika ir kandžiais kupletais keliavo po visą Lietuvą ir netgi apsilankė kai kuriose užsienio lietuvių kolonijose. Vyresnio amžiaus lietuviai dar nėra užmiršę taiklių Pupų Dėdės kupletų, kai Lietuvą norinti okupuoti Sovietų Sąjunga grąžino Vilnių: "Vilnius mūsų, o mes – rusų, Lietuvėlė – nebe mūsų..."

ŠIMTOSIOS GIMIMO METINĖS

Pirmasis Pupų Dėdės šimtųjų gimimo metinių minėjimas, jį pavadinus kultūros ir meno veikėju Petru Biržiu, Vilniuje įvyko Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos Aktų salėje. Ten buvo atidaryta ir jo gimimo sukakčiai skirta paroda. "Lietuvos aide" pluoštą žinių apie Petru Biržiu tapusį Pupų Dėdę pateikia Eugenijus Danilevičius, su juo susitikdavęs pokario sovietinės okupacijos metais, jį globojęs ir net priglaudęs savo bute. P. Biržiui teko skursti, atsisakius turėto Pupų Dėdės populiarumo ir kandžių kupletų, už kuriuos būtų tekę keliauti Sibiran. Maskvai atsisakius "asmens kulto", rašytojas A. Vienuolis-Žukauskas P. Biržiui išrūpino pensiją. Deja, ji buvo elgetiška. Lietuvos rašytojų sąjungos prašymas padidinti tą pensiją buvo atmestas. Esą ministerija atsakė, kad pensijai padidinti nėra pagrindo. Gyvendamas tarp kraštiečių anykštėnų, P. Biržys eidavo grybauti. Jį aplankydavo aukštas pareigas turėjęs rašytojas Juozas Baltušis, poetas Teofilis Tilvytis, vertėjas Kazys Kiela, estrados dainininkas Antanas Šabaniauskas, po tremties Sibire Kaunan sugrįžęs diplomatas ir Lietuvos nepriklausomybės akto signataras Petras Klimas. Pas Pupų Dėdę lankėsi ir žymusis žurnalistas Juozas Keliuotis. Kaunan betgi nebuvo įsileista iš Paryžiaus atvykusi dukra. Su ja P. Biržiui teko susitikti tik Vilniuje. "Lietuvos aide" vis dėto rašoma, kad Pupų Dėde buvęs Petras Biržys Vilniuje skurdo ir 1970 m. numirė visų apleistas. Gal būt teisinga yra mintis, kad jam teko benamio dalia sovietų okupuotoje Lietuvoje, nors Sibiran nebuvo ištremtas.

DEGĖ KRYŽIŲ KALNAS

Ričardas Vitkus "Lietuvos ryto" skaitytojams praneša rugsėjo keturioliktosios naktį kilusį gaisrą Kryžių kalne. Jį apie 3 v.r. pastebėjo Kryžių kalne budėję policininkai. Vacys Linkus iškvietė ugniagesius, o Arūnas Valauskas pats pradėjo gesinti kryžius. Gaisrą sustabdė į Kryžių kalną per 15 minučių atvažiavusios dvi ugniagesių mašinos. Spėjama, kad gaisras kilo nuo degančios žvakės liepsnos, dažniausiai pastatomos prie medinio Rūpintojėlio. Prie jo buvo ir statula, kurią viešnagės metu pašventino popiežius Jonas Paulius II. Statula neužsidegė, vėjui liepsnas nusinešus priešinga kryptimi. Nuo ugnies nukentėjo tik trijų metrų pločio ir šešių metrų ilgio ruože stovintys kryžiai. Savo pranešime R. Vitkus pasakoja: "Šis gaisras Kryžių kalne yra ketvirtas ir didžiausias nuo 1992 m. rudens. Tų metų rugsėjo ir spalio mėnesiais Kryžių kalne kilo trys gaisrai. Juos tyrę pareigūnai nustatė, kad du kartus gaisras Kryžių kalne kilo nuo degančios žvakės, o vieną kartą bandyta padegti tyčia".

STULGINSKIO PARKAS

Vasario šešioliktosios akto signataras, antrasis Lietuvos prez. Aleksandras Stulginskis, agronomas ir Sibiro tremtinys, turėjo dvarą Jokūbave, dabartiniame Kretingos rajone. Ten jis vasarodavo su šeima. Ilgos sovietinės okupacijos metais dvaro pastatas sunyko, nuskurdo parkas. Liko tik jo vardu pavadinta pagrindinė Jokūbavo mokykla. Kretingos rajono vadovai dabar ryžosi sutvarkyti buvusio antrojo Lietuvos prez. A. Stulginskio palikimą. Šiam tikslui buvo paskirta 40.000 litų. Gautomis lėšomis bus sutvarkytas dvaro parkas, atnaujintos muziejaus patalpos, išlieti pamatai prez. A. Stulginskio paminklui. Ten taipgi bus sutvarkytas kelias į parką, nutiesti pėsčiųjų takeliai, pastatytos rodyklės prie kelio Kretinga-Gargždai.

STATYBININKŲ IŠDAIGOS

Vilniuje, Justiniškių mikrorajone, nukritusi gyvenamojo namo stogelio atrama mirtinai prispaudė mamos pasitikti išėjusią šešiametę Dianą Žitmariovą, sužeidusi jos dvi drauges – devynmetę Margaritą Batrak ir vienuolikmetę Aną Zacharevič. Darius Babickas praneša "Lietuvos aide", kad Vilniaus miesto apylinkės prokuratūra iškels baudžiamąją bylą, kai tardymuose bus nustatyti šio statybininkų broko skaudžių išdaigų kaltininkai. Tokių namų su pasvyrusiomis ir nukristi galinčiomis plokštėmis Vilniuje yra ir daugiau. Netoli nelaimės vietos gyvenanti statybos inž. N. Baltaduonienė pasakojo žurnalistui D. Babickui, kad gyventojų skundų dėl nepakankamai pritvirtintų statybinių plokščių buvo susilaukta ir anksčiau. Tačiau nepatenkintiems vilniečiams buvo atsakyta, kad nėra lėšų plokščių pritvirtinimui sutvarkyti. **V. Kst.**

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Lougheed's Limited
šeima ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaučia kitus"

Sudbury Ontario

1996 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos respublikos garbės konsulo pareigoms Albertos ir Britų Kolumbijos provincijoms paskirtas CHRISTOPHER Z. JURAS. Rugsėjo 19 d. Berneckų namuose įvyko susipažinimo popietė, kurioje dalyvavo dalis Vankuverio lietuvių. Iš kairės I eilėje: E. Berneckienė, konsulas C. Z. Juras, A. Vileitienė; II eilėje: KLB Vankuverio apyl. pirm. B. Vileita, A. Kulnienė, V. Gabas, H. Tumaitis, Pr. Berneckas
Nuotr. V. Kulnio

LIETUVIŲ KATALIKŲ MINDAUGO DRAUGIJA ARGENTINOJE 1996 m. atšventė 65 metų veiklos sukaktį, o jos tautinio meno ansamblis – 25-rių metų. Mindaugo ansamblis yra pajėgiausias Pietų Amerikoje lietuviškų tautinių šokių, dainų, orkestro ir lietuviškų valgių reprezentacinis vienetas. Jis lietuvius gražiai parodo įvairiuose tarptautiniuose sambūriuose. "Mindaugo" ansamblio vadovė VALENTINA PERSICO-BUKAUSKAS už nuopelnus mūsų tautai ir tėvynei, Lietuvos prezidentui ALGIRDUI BRAZAUSKUI lankantis Argentinoje, buvo apdovanota Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordinu. Sveikindami sukaktuvinkus, gimusius Argentinoje ir einančius jų tėvų ir senelių pramintais lietuviškais keliais, linkime ir toliau kelti mūsų tautos ir tėvynės garbingą vardą pasaulyje! ROMUALDAS JOSPAITIS-COSQUIN (ARG.)

Vancouver, B.C.

NEGAUSUS VANKUVERIO LIETUVIŲ telkinys visuomet džiaugiasi ir sveikina naujai sukurtas šeimas. 1996 m. rugsėjo 20 d. KLB Vankuverio apylinkės valdybos pirmininko B. ir A. Vileitos namuose susirinko tautiečiai sutikti jaunavedžių – A. ir D. Šimkų. Jaukioje aplinkoje priimti jaunieji prižadėjo įsijungti į lietuvišką veiklą Vankuveryje. **V.K.**

VANKUVERIO LIETUVIŲ grupė rugsėjo 19 d. su svečiu iš Toronto Vytautu Kulniu ir ponia susirinko į p.p. Berneckų namus susitikti su neseniai paskirtu Lietuvos garbės konsulu Christoforu Juru. Pranas Berneckas pristatė konsulą ir pranešė, kad jis 1996 m. birželio 18 d., buvo Kanados valdžios formaliai patvirtintas Britų Kolumbijos ir Albertos provincijoms Lietuvos garbės konsulu, kurio įstaiga jau veikia Vankuveryje. Jos adresas: The Consulate of Lithuania, Suite 700, 555 West Hastings Street, Vancouver, British Columbia, Canada V6B 4N5. Tel. 604 893-7003, FAX 604 925-6187.

Garbės konsulas mielai atsakinėjo į susirinkusių klausimus ir pažadėjo, kiek jam sąlygos leis, visiems padėti. Šiuo metu į Vankuverį atvažiuoja gana daug jaunimo iš Lietuvos. Konsulas tiki, kad dar galima ką nors daryti ir prikelti blėstančią Vankuverio lietuvių veiklą.

Reikia džiaugtis, kad Lietuva neužmiršo mūsų ir surado jauną finansininką, kuris prisiėmė neatlygi-

Klivlando vyr. skaučių židinio narės pagerbę INGRIDĄ BUBLIENĘ (viduryje), kuri Lietuvos vyriausybės neseniai buvo paskirta Lietuvos garbės konsule
Nuotr. V. Bacevičiaus

namą konsulo darbą. Vankuveriečiai dabar džiaugiasi turėdami savo konsulą. Maloni pažintis visus gerai nuteikė. Dabar esant reikalui bus galima užsukti į konsulatą. **P.B.K.**

Hamilton, Ont.

PAGALBAI LIETUVOS VAIKAMS FONDUI, užjaučiant gimines ir artimuosius *a. a. Prano Kažemėko* atminimui aukojo: $30 – L. Kažemekienė, E. V. Triponai, E. P. Lukavičiai; $20 – O. P. Rimkai. Už aukas dėkoja –

PLV komitetas

Wasaga Beach, Ont.

1996 M. RUGSĖJO 20 D. čia buvo įspūdingai paminėtas Irenos Kusinskienės 75-tas gimtadienis. Gražiai išpuoštoje Gerojo Ganytojo misijos salėje vyko sveikinimai, linkėjimai, skambėjo lietuviškos dainos vadovaujant L. Turūtaitei.

Irena gimė Pasvalyje, mokėsi ir jaunystė praleido Lietuvoje. Ištekėjo jauna – užaugino du sūnus: Romą ir Ričardą, išleido juos į mokslus. Vėliau jų gyvenimas pasikeitė. Jie kaip karo pabėgėliai iš Lietuvos per Vokietiją atvykę į Kanadą, dirbo kasyklose, gyveno Sudburyje, vėliau Floridoje ir pastaruosius 20 metų Wasagoje.

Irena ir Aleksas Kusinskai yra visų mėgstami, geri darbštūs ir nuoširdūs lietuviai. Šiame paminėjime be giminių buvo susirinkę daugiau kaip šimtas lietuvių palinkėti sukaktuvininkei ilgiausių metų. Aleksas čia žinomas kaip gražaus balso solistas, giedantis pamaldų metu. Tai tikrai pavyzdingi lietuviai.

R. Stepulaitis

IRENOS KUSINSKIENĖS (sėdi viduryje) gimtadienio pobūvis Gerojo Ganytojo misijos salėje 1996 m. rugsėjo 21 d. Jos kairėje Aleksas Kusinskas ir R. Račinskas; dešinėje kun. Izidorius Gedvila ir kun. Jonas Staškus

Nori susirašinėti

Lietuvaitė nori susirašinėti su lietuviu iš Kanados, JAV-bių ar kitų kraštų. Rašyti adresu: R. Pilvelis, 22 Hammick Rd., W. Hartford, CT 06107-1221, USA.

* * *

Iš Lietuvos gautas laiškas, kuriame rašoma, kad 27 metų išauklėtas jaunuolis, mėgstantis bendrauti, turintis atitinkamus įgūdžius, už labai kuklų atlyginimą galėtų rūpintis, visapusiškai padėti žmogui Amerikos kontinente. Esąs pasiruošęs slaugyti ligonį, viskuo jam padėti, dirbti namų ruošos darbus. Pasiūlymus pageidauja gauti faksu: (3707) 261706. Arūnas Martūnas.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Padėka

Dėkoju parlamento nariui Tony Valeri, MP, už labai gražius sveikinimus mano 90 m. gimtadienio proga. Dėkoju dukrai Laimai už sveikinimą "Tėviškės žiburiuose" ir vaikaitei Karolinai už sveikinimą Hamiltono "Spectator". Nuoširdi padėka visiems už prisiųstas labai gražias ir žavingas gėles: dukrai Laimai ir Justui Kriaučiūnams, vaikaičiams Rūtai ir Rimvydui Balkams, Florida, Karolinai ir Jonui Zanon, Anai ir Bruno Zanon, Rozai ir Silvane Zanon, Aldonai Erštikaitienei ir jos dukrai Onutei Erštikaitytei, Liucijai ir Kostui Meškauskams.

Nuoširdus ačiū visiems už prisiųstas korteles ir labai malonius linkėjimus. Jūsų žodžiai tepasiekia Dievą. Taip pat dėkoju už rankos paspaudimą ir telefoninį skambinimą giminaitei Liudai Morkūnienei. Labai didelė ir nuoširdi padėka Katalikių moterų draugijos Hamiltono skyriaus pirmininkei Reginai Choromanskytei už suruoštą mano pagerbimą 90 m. gimtadienio proga.

Pas Feliciją Venskevičienę, jos labai gražiame name Burlingtone, tiek daug susirinko skyriaus narių. Net nustebau pamačiusi pirmąją skyriaus sekretorę Liuciją Meškauskienę ir buvusias skyriaus pirmininkes bei valdybos nares. O vaišės paruoštos su skaniais tortais ir taip toliau. Tai dar kartą dėkoju už sveikinimus: Felicijai Venskevičienei, jos dukrai Venskevičiūtei, Liucijai Meškauskienei, Albinai Pilipavičienei, Zosei Rickienei, Danai Jonikienei, Bronei Venslovienei, Jadzei Gedrimienei, Petrei Vitienei, Alinai Žilvytienei, Gražinai Kažemėkienei, Reginai Pakalniškienei, Magdalenai Vaitonienei.

Nuoširdi padėka Reginai Choromanskytei už pareikštus labai malonius žodžius už mano darbą skyriui ir už rožių puokštę nuo visų. Taip pat dėkoju už sveikinimus Stasei-Vidai Josienei iš Panevėžio, Saulei Antulienei iš Vilniaus.

Nuoširdžiai dėkoju Jums visiems – Jūsų

Sofija Rakštienė

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

"Dainavos" ansamblis, kuriuo ilgus metus džiaugėsi Čikagos lietuviai, naujajam sezonui skirtas repeticijas rugsėjo 10 d. vakarą pradėjo Lemonte, Pasaulio lietuvių centro žemutinėje salėje.

Naujuosius mokslo metus rugsėjo 7, šeštadienį, Jaunimo centre Čikagoje pradėjo Pedagoginis lituanistikos institutas, laukiantis abiturientų iš visų aukštesniųjų lituanistinių mokyklų. Neturintiems tokios mokyklos baigimo pažymėjimo reikia laikyti stojamuosius lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir literatūros egzaminus. Institutas turi ir veikiantį neakivaizdinį skyrių. Telefonas informacijai – (312) 847-1693. Jaunimo centre šeštadieniais dirba ir Čikagos lituanistinė mokykla, turinti dešimtį klasių ir vaikų darželį. Lemonto lietuviai turi taip pat šeštadieniais veikiančią lituanistinę Maironio mokyklą Pasaulio lietuvių centre. Prie jos yra ir vaikų darželis. Šios dvi lituanistinės mokyklos ir Čikagoje, ir Lemonte dirba pagal JAV LB švietimo tarybos programą.

Ingrida Bublienė, JAV lietuvių veikėja Klivlande, rugsėjo mėnesį buvo paskirta Lietuvos garbės konsule. Įgaliojamuosius paskyrimo raštus jai Vilniuje įteikė Lietuvos užsienio reikalų ministerijos sekr. Rimantas Šidlauskas. Naujoji diplomatė I. Bublienė, penkiasdešimt penkerių metų amžiaus, nuo 1988 m. vadovauja tarptautinei patarimų firmai "IB Communications". Lietuvos garbės konsulatas Klivlande darbą turėtų pradėti pirmosiomis spalio dienomis. Šiuo metu Lietuva turi apie keturias dešimtis garbės konsulų. Jie veikia savo lėšomis, negaudami atlyginimo iš Lietuvos.

Britanija

Lietuvos ambasadoriaus pareigas Londone jau pradėjo eiti Justas Paleckis, anksčiau dirbęs Sovietų Sąjungos diplomatinėje tarnyboje. Pastaruoju metu jam taipgi teko būti ir dabartinio Lietuvos prez. Algirdo Brazausko patarėju užsienio politikos reikaluose. Lietuvos seimas patvirtino J. Paleckio paskyrimą ambasadoriumi Londone, pakeitusiu iš ten atšauktą Raimundą Rajecką, kritikavusį anuometinį Lietuvos ministerį pirm. Adolfą Šleževičių už jo veiklą bankų krizės metu. Naujuoju savo patarėju prez. A. Brazauskas pasirinko Lietuvos seimo kanclerį Nerį Germaną. J. Paleckis yra trečiasis nepriklausomybę atgavusios Lietuvos ambasadorius Britanijoje.

Jau esame rašę apie E. Umbrasaitės pranešimą "Nenurimsta aistros dėl Lietuvių namų Londone", paskelbtą Vilniuje leidžiamo "Lietuvos ryto" rugpjūčio 27 d. laidoje. Dabar šiuo klausimu su savo komentarais tame dienrašty rugsėjo 12 d. atsiliepė ir Stasys Kasparas panašiu rašiniu "Lietuvių namai Londone parduoti neteisėtai ir nuostolingai". Taigi visi matome, kad aistros dėl Lietuvių namų Londone iš tikrųjų nenurimsta ir turbūt be teismo nenurims. Iš to ginčo dabar sunku laukti bet kokios naudos. Jį reikėjo pradėti gerokai anksčiau, kai Britanijos lietuviai turėjo ir savus namus, ir juose leidžiamą "Europos lietuvį". Tada nebuvo ir Lietuvių namų direktorių, tik jų šėrininkai bei jų valdyba.

Lenkija

Vilniečiai skulptorius G. Jokūbonis ir architektas V. Čekanauskas savo projektinius planus vysk. A. Baranausko paminklui yra įteikę Seinų vadovams. Jų suplanuotas paminklas būtų trijų metrų aukščio ir 0,6 metro pločio. Geriausia vieta jam būtų tarp buvusių Seinų vyskupų rūmų ir bazilikos Šv. Agotos aikštėje. Mat šioje miesto dalyje yra žemesni pastatai. Lenkai šį pasiūlymą atmeta, nors tarp tų dviejų pastatų vysk. A. Baranauskas dažnai vaikščiodavo. Lenkams atrodo, kad geriausia vieta paminklui būtų prie statomo Lietuvių kultūros centro. Tačiau tai vietai paminklo projektas nėra pritaikytas. Jis yra skirtas Seinų senamiesčiui ir nesiderintų prie Lietuvių centro naujos architektūros.

Karaliaučiaus kraštas

Kaliningrado sritimi pavadintą Karaliaučiaus kraštą ekonomiškai susilpnino Rusijos įvykdytas karinės pramonės sužlugdymas. Šiai sričiai Rusija jau yra suteikusi laisvosios ekonominės zonos statusą. Sritis turi tik nepilnus 800.000 gyventojų. Jie norėtų, kad to statuso dėka Karaliaučiaus kraštas, pavadintas Kaliningrado sritimi, taptų Rusijos Hong Kongu. Pradžią galėtų duoti dar šį rudenį ten pradedama P. Korėjos automobilių gamyba. Korėjiečių "Kia Motors" bendrovė automobilių gamybai investuotu bilijoną JAV dolerių, o dviem milijonais prisidėtų ir Rusija. Bendros įmonės projektas parūpintų apie 6.000 papildomų darbų.

Rusijos tvarkomos Kaliningrado srities administratoriai plečia prekybinius ryšius su Lietuva, stiprindami ekonominį bei kultūrinį bendradarbiavimą. Ten jau yra įsteigtos 192 bendros Lietuvos ir Kaliningrado įmonės. Jų skaičius, atrodo, didės, Kaliningrado sritį paskelbus laisva ekonomine zona. Kaliningrado srities prekybos ir ekonomijos atstovybė Vilniuje persikėlė Antakalnin, kur prieš dvejus metus nusipirko ir persitvarkė didesnį pastatą.

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,

pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		PASKOLAS	
kasd. pal. čekių sąsk. iki	2.75%	Asmenines nuo	12.75%
santaupas	2.75%	nekiln. turto 1 m.	5.700%
kasd. pal. taupymo sąsk.	5.00%		
INDĖLIAI:			
90 dienų indėlius	3.25%	*Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25,000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $60,000 sumos draudimu*	
180 dienų indėlius	3.25%		
1 m. term. indėlius	3.75%		
2 m. term. indėlius	4.75%		
3 m. term. indėlius	5.25%		
4 m. term. indėlius	5.50%		
5 m. term. indėlius	6.00%		
RRSP ir RRIF (Variable)	2.75%		
1 m. ind.	3.75%		
2 m. ind.	4.75%		
3 m. ind.	5.25%		
4 m. ind.	5.50%		
5 m. ind.	6.00%		

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

Klivlando skautininkės su rašytoja žurnaliste v.s. AURELIJA BALAŠAITIENE (viduryje) per jos knygų sutiktuves 1996.IX.15

Esperanto kalba ir Lietuva II

Jos pradininkas ZAMENHOFAS yra gimęs senosios Lietuvos teritorijoje, gyvenęs Veisiejuose kaip gydytojas. Jo žmonos tėvas gyveno Kaune, kur tas namas tebėra ir dabar

STASYS GAIDAMAVIČIUS, Vilnius

1887 m. liepos mėnesį Varšuvoje pasirodė pirmasis naujos esperanto kalbos vadovėlis rusų kalba daktaro Esperanto slapyvardžiu. Nuo šio slapyvardžio ir yra kilęs esperanto kalbos pavadinimas. Esperantiškai "espero" reiškia viltis, o "esperanto" – turintis viltį.

Kas gi buvo tas daktaras Esperanto, sukūręs labiausiai pasisekusį tarptautinės kalbos projektą? Tai gydytojas Liudvikas Lazaris Zamenhofas, visą gyvenimą ir lėšas paskyręs, kad žmonija turėtų bendrą kalbą.

Jis gimė 1859 m. gruodžio 15 d. Balstogėje, gausioje ir neturtingoje gimnazijos užsienio kalbų mokytojo šeimoje. Dabar šis miestas priklauso Lenkijai, o iki trečiojo Lenkijos-Lietuvos padalijimo jis priklausė Lietuvai.

Devynioliktojo amžiaus antrojoje pusėje Balstogė buvo purvinas, nešvarus Rusijos imperijos provincijos miestas su 30.000 gyventojų, iš kurių 3000 buvo lenkai, 4000 – rusai, 5000 – vokiečiai ir likusieji 18.000 – žydai. Tuo metu Balstogėje buvo vartojamos kelios kalbos – inteligentija daugiausia kalbėjo lenkiškai, amatininkų gyvenamoje miesto dalyje buvo kalbama vokiškai, prekybiniuose kvartaluose buvo girdėti žydų kalba, o į turgų suvažiavę kaimiečiai kalbėjo gudiškai, rusiškai, o nedidelė dalis – lietuviškai. Oficiali kalba, vartojama įstaigose, buvo rusų. Šis kalbų mišinys prisidėjo prie to, kad Liudvikas jau vaikystėje išmoko ne tik žydiškai, bet ir rusiškai, lenkiškai, vokiškai kalbėti, o vėliau dar išmoko prancūzų, anglų, graikų ir lotynų kalbas.

Kurdamas esperanto kalbą, jaunasis Liudvikas naiviai, bet nuoširdžiai manė, kad bendra kalba panaikins visus nesusipratimus, kurie ypač ryškūs buvo taumetinėje Balstogės tautų maišalynėje. Nors nuo vaikystės Liudvikas domėjosi kalbomis ir šeimoje vyravo aukšta lingvistinė kultūra, tačiau, tėvui patarus, jis studijavo mediciną Maskvoje, nes ši specialybė buvo laikoma praktiškesne ir pelningesne. Vėliau jis mediciną studijavo Varšuvoje.

Jau studijų metu L. Zamenhofas buvo sukūręs naujos kalbos pagrindus, bet tėvo draudžiamas netęsė pradėto darbo. Tėvas, nenorėdamas, kad sūnus ir toliau dirbtų, jo manymu, tokį nereikalingą ir netgi pavojingą darbą, sudegino jo rankraščius. Tačiau idėjos sudeginti neįmanoma – ji dar labiau užvaldė L. Zamenhofo širdį.

Veisiejuose

1885 m. L. Zamenhofas baigė Varšuvos universitete studijas ir gavo gydytojo diplomą bei teisę verstis gydytojo praktika. Tuo metu jo sesers vyras, dirbęs vaistininku Veisiejuose (dabar Lazdijų rajone), sunkiai susirgo. Vasario mėnesį L. Zamenhofas nuvyko į Veisiejus, apsigyveno pas savo seserį ir čia pradėjo gydytojo praktiką.

Tuometiniai Veisiejai buvo skurdokas pietų Lietuvos miestelis, priklausęs Suvalkų gubernijai. Kaimiečiai buvo linkę gydytis naminiais vaistais ir dažniau kreipdavosi į šundaktarius. Apsišvietusių žmonių nebuvo daug, todėl buvo maža ir gydytojo pacientūra. Matydamas žmonių vargą, Zamenhofas nebuvo jam abejingas – ne kartą atsisakydavo užmokesčio ir net duodavo pinigų vaistams nusipirkti.

Apie tai, kad Zamenhofas gyveno Veisiejuose rašoma visų trijų, dar sovietmečio leidimų enciklopedijose. O štai ką rašo "Lietuvių enciklopedijoje", išleistoje Bostone (JAV) 1965 m.: "Veisiejuose 1885-1887 metais (su pertraukomis) gyveno esperanto kalbos autorius daktaras L. Zamenhofas, čia baigė savo kūrinį, suteikdamas jam galutinę formą. Miesto parke dar ir dabar auga gluosnis, palinkęs į ežero pusę, po kuriuo jis baigė 'tarptautinę kalbą'. Veisiejai Zamenhofui, kaip gydytojui, buvo pirmoji vieta. Jis gyveno mažame namelyje ir tęsė savo darbą prie žvakės šviesos". Apie Zamenhofo buvimą Veisiejuose rašoma ir knygutėje turistams "Palei Veisiejų ežerus" (Vilnius, 1970 m.).

Esperanto kalbos Lietuvoje pradininkas, išleidęs 1890 m. Tilžėje pirmąjį esperanto kalbos vadovėlį lietuviams prelatas A. Jakštas-Dambrauskas savo knygoje "Užgesę žiburiai" prisimena, kad Zamenhofas kurį laiką gyveno Veisiejuose. A. Jakštas-Dambrauskas su L. Zamenhofu buvo pažįstamas asmeniškai, lankėsi pas jį Varšuvoje. Taip pat A. Jakštas-Dambrauskas redagavo esperanto kalba leidžiamą žurnalą "Litova stelo" (Lietuvos žvaigždė").

Esperantininkų stovykla

1964 m. Veisiejuose buvo suorganizuota VI Baltijos šalių esperantininkų stovykla, kurią mini turistiniai leidiniai ir enciklopedijos. Šiame renginyje dalyvavo apie 200 esperantininkų iš 54-rių tuometinės Sovietų Sąjungos miestų. Buvo nutarta, suderinus su miestelio valdžia, pakeisti dviejų gatvių pavadinimus. "Tarybų Lietuvos dešimtmečio" gatvė buvo pavadinta "Zamenhofo" vardu, o "Kranto" gatvė – "Esperanto" gatve. Šį nutarimą Veisiejų tarybos pirmininkas V. Petrauskas paskelbė, dalyvaujant keliems šimtams esperantininkų bei miestelio gyventojų. Tačiau neilgai trukus, Lietuvos komunistų partijos centro komitetas įsakė atstatyti senus gatvių pavadinimus.

Ryšium su 130-siomis L. Zamenhofo gimimo metinėmis 1989 m. "Kranto" gatvė buvo pavadinta "L. Zamenhofo" gatve. 1944 m. Veisiejus ir savo senelio uošvio namus Kaune, dabartinėje L. Zamenhofo gatvėje, aplankė esperanto kalbos kūrėjo vaikaitis C. Zaleski-Zamenhofas, gyvenantis šiuo metu Prancūzijoje.

Pirmasis vadovėlis

Bet vėl grįžkime į XIX amžiaus pabaigą. Nors tarptautinės kalbos projektas buvo baigtas, tačiau tai buvo tik pirmas darbo etapas. Reikėjo dar išleisti šią knygelę ir, svarbiausia, patraukti žmones mokytis šios kalbos, įtikinti jos reikalingumu. Vadovėliui išleisti reikėjo pinigų. Reikėjo, kad kas nors rizikuotų finansuoti tokį, daugelio nuomone, abejotiną reikalą. Toks žmogus atsirado taip pat Lietuvoje, Kaune.

1887 m. pradžioje L. Zamenhofas susipažino su Klara Zilbernik, viešėjusia pas seserį Varšuvoje. Merginos tėvas Aleksandras Zilbernikas gyveno Kauno senamiestyje, turėjo nedidelį fabrikėlį. Kovo mėnesį jaunuoliai susižiedavo, rugpjūtį – susituokė. L. Zamenhofas ne kartą lankėsi pas būsimą uošvį. Sužadėtinė ir uošvis pritarė Liudviko puoselėjamai tarptautinės kalbos idėjai ir sutiko, kad pusė kraičio – 5000 rublių (tuo metu didelė suma pinigų) – būtų panaudota knygelei spausdinti. Taigi esperanto kalbos pasirodymas dar vienu saitu susijęs su Lietuva.

Namas Kaune

L. Zamenhofo uošvio namas šiuo metu yra atnaujintas ir perduotas Lietuvos esperantininkų sąjungai, kuriai priklauso per 30 esperantininkų klubų Lietuvos miestuose bei rajonų centruose. Čia yra įsikūrusi žurnalo "Litova stelo" (Lietuvos žvaigždė) redakcija, Kauno esperantininkų klubai, biblioteka, kaupiamas archyvas, rengiamas esperanto muziejus, priimami Lietuvos bei užsienio esperantininkai. Sąjungos adresas: Lietuvos esperantininkų sąjunga, L. Zamenhofo 5, 3000 Kaunas.

Pabaigai norėčiau pacituoti, kaip L. Zamenhofas atsiliepė apie Lietuvą. Po III esperantininkų kongreso Londone 1907 m. rugpjūčio 21 d. per priėmimą pas miesto merą jis kalbėjo: "Tu stovi dabar prieš mano akis, mano brangioji Lietuva, mano nelaimingoji tėvyne, kurios niekuomet aš negaliu užmiršti, nors palikau tave dar mažas vaikas..." L. Zamenhofas visa širdimi užjautė tuometinę okupuotą Lietuvą.

Esperanto kalbos pradininko L. ZAMENHOFO uošvio namas Kaune – dabar Lietuvos esperantininkų centrinė būstinė

KANDIDATAI Į AMERIKOS PREZIDENTUS

Už kurį balsuos JAV lietuviai?

Apie kandidatus daug rašo ir kalba visa Amerikos žiniasklaida. Įsidėmėtinas "National Review" žurnalo straipsnis, kuriame rašoma apie Bill Clinton'o kandidatūros gretinamumą su carinės Rusijos "Potiomkino kaimu"

Vargu ar kas matė vieną dvisavaitinio žurnalo numerį, kur dvidešimt penki autoriai nagrinėja tą patį asmenį. Toks yra 1996 m. rugsėjo 2 d. amerikiečių žurnalas "National Review". Beje, šis žurnalas yra konservatyvios ideologijos, niekad nebuvęs apmulkintas marksistinės bei sovietinės naujakalbės, tačiau nepasidavęs ir kraštutinėms John Birch draugijos pažiūroms.

Nemanau, kad taip pagerbtas asmuo yra JAV-bių prezidentas Bill Clinton. Jis kandidatuoja ir kitai kadencijai, kuri paaiškės po š.m. lapkričio rinkimų. Pagrindinis jo varžovas yra respublikonas Bob Dole, nors minėtinas ir trečias "bepartinis" kandidatas Ross Perot. Čia pakartosime pagrindines to žurnalo mintis apie prezidentą bei jo valdymo kryptis.

Pavadinimas "Potiomkino prezidentūra" yra paimtas iš pirmojo apžvalgininko (Ramesh Ponnuru), kuris, sakyčiau, esmingai apibūdina demokratą prezidentą bei jo vykdomąją vyriausybės šaką Amerikoje. Potiomkinas buvo iškilus carinės Rusijos valstybininkas, kariškis, diplomatas ir imperatorės Kotrynos meilužis. Labiausiai jis pagarsėjo vadinamaisiais "Potiomkino kaimais", kurių tikslas buvo teatrine režisūra bei aktoriais sudaryti kai kurių kaimų utopinį įvaizdį, kad suklaidintų turistus. Daugeliu atžvilgiu prez. Clinton'o sudaromas JAV įvaizdis yra to paties pobūdžio, nors carinė imperija jokiu būdu nelygintina su demokratinėmis valstybėmis.

Galima teigti, kad Clinton'as neturi ideologijos ir tik retorika imituoja jos stilių. Jis bando patraukti į savo bei demokratų pusę įvairius visuomenės sluoksnius, įskaitant ir verslininkus, kuriuos paprastai remia respublikonai. Jis kalba ir apie kultūrines "vertybes", bet jų tarpe dorovė yra retas dalykas. Federacinė parama skiriama ne tik profesinėms sąjungoms, bet ir AIDS švietimui, susietam su homoseksualais. Kad įgytų daugiau populiarumo, jis plečia socialinę draudą ne tik neturtingiesiems ar senimui, bet ir vidurinei klasei, artėdamas į socializuotą mediciną, tuo būdu didindamas valdžios biurokratijų galią.

Dažnai prezidento retorika nesiderina su veiksmais. Kovai su nusikaltimais jis pažadėjo išleisti į gatves 100,000 naujų policininkų, bet lėšų skyrė tik jų penktadaliui – 20,000 policininkų. Administracija pasigarsino seksianti ginklus, parduodamus nepilnamečiams ir drausianti šaudmenis, pramušančius metalą, nors tie įstatymai buvo seniau priimti kongreso, tik dabar prieš rinkimus tapo naujai "atrasti".

Kovoje prieš nusikaltimus Clinton'o laikysena yra išskirtinė. Po Oklahomos miesto valdinio pastato išsprogdinimo administracija padidino savo galią, kuri ryškiai varžo individo teises. O valstybės tarnautojų varžymai veltis į politizuotus veiksmus tapo susilpninti. Clinton'as stipriau nei kiti prezidentai yra nusistatęs prieš federacinės valdžios nuo valstijų galios atskyrimą.

Clinton'as yra talentingas kalbėtojas, dažnai besinaudojantis retorika. Vienu momentu jis sugeba iškiliai jungtis į nešališką (abiejų partijų) valdybingumo programą, kad kitu momentu pradėtų savo aponentų puolimą: esą jie nori, kad vaikai gertų purviną vandenį, valgytų sugedusį maistą ir rūkytų.

Vien tik nuo prezidentavimo pradžios (1993 m.) Clinton'as yra susijęs su devyniais ryškiais skandalais. 1. *Filegate,* kai prezidento asmens saugumo direktorius buvo pagautas renkant šimtus FBI (federacinis kvotų skyrius) slaptų dokumentų apie buvusių prezidentų Bush'o ir Reagan'o administracijos pareigūnus. Tai masinis asmeninių teisių pažeidimas. 2. *State Department files,* kai Clinton'o pareigūnai knaisiojosi po 160 Bush'o eros asmenų tarnybinius aplankus, kurių porą perdavė liberaliam "Washington Post" dienraščiui paskelbti. Tai taip pat galimas teisių pažeidimas. 3. *Travelgate,* kai Clinton'o pareigūnai pašalino Baltųjų rūmų kelionių direktorių ir jo vieton paskyrė Clinton'o draugus bei rinkimų rėmėjus, nors dirbtinai sukurptą bylą prieš buvusį direktorių teisme pralaimėjo. 4. *Clinton'o kabinetas* atrodo dviem atvejais įsivėlęs į skandalus, kai žemės ūkio ministeris buvo priverstas pasitraukti ir kai HUD (Housing and Urban Development) ministeris, atrodo, netiesą sakė FBI kvotėjams. Pirmuoju atveju įvelta ir prezidento žmona Hillary Rodham, investavusi 1,000 dolerių į raguočių akcijas, kurios, neprasėjus nė metams, pavirto į 100,000 dolerių laimikį. 5. *Clinton'o mažasis kabinetas* yra susijęs su ankstesniais prezidento žmonos įstaigos bendrininkais, apkaltintais apgavystėmis, priverstais atsisakyti pareigų ar net nuteistais kalėti. 6. *Health Care Task Force,* kuriai vadovavo Hillary, pažeidė posėdžių taisykles, kurios draudė slaptus pasitarimus. 7. *Paula Jones* apkaltino prezidentą nepadorumu. 8. *Whitewater* skandalas iškilo dar prieš Clinton'o prezidentūrą, bet Baltieji rūmai galimą žmonos Hillary įsivėlimą į nekilnojamo turto apgavystes stengiasi pridengti. 9. *Dick Morris,* prezidento patarėjas bei vyriausiasis rinkimų strategas, vykdė išbandytą planą: dienos metu viešai deklaruoti, jog atėjo galas didžiajai valdžios erai, o nakties metu įvairiomis manipuliacijomis įkinkyti biurokratines jėgas, kad jos įgyvendintų liberalų siekius – įteisintų dalinius abortus, socializuotą mediciną ir PC ("politinį teisingumą"). Paaiškėjus, kad Morris naudojosi dviejų šimtų dolerių prostitutės paslaugomis, kuri klausėsi stratego ir prezidento pokalbių, pasijuto priverstas atsisakyti savo pareigų.

Žinoma, politikai dažnai perlenkia lazdą, o prezidentas Clinton'as šia prasme yra vargiai pralenkiamas. Tuo tarpu pagrindinis jo varžovas respublikonas Dole yra skirtingas: jis žada mažinti mokesčius, mažinti valdžios biurokratiją ir grąžinti šeimos vertybes į kraštą. Beje, jis aiškiausiai pasisakė už Baltijos tautų laisvę dar jų atgimimo pradžioje. Iki šiol jisai stokoja masinio patrauklumo ir visuomenės apklausoje yra gerokai atsilikęs nuo Clinton'o. Ar ne ironija, kad didelė ar didžioji amerikiečių dalis sakosi vis tiek už jį balsuosią?

Kurį kandidatą pasirinks JAV lietuviai? Tai klausimas, kurio atsakymas paaiškės tiktai š.m. lapkričio 5 d. **A. Mst.**

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių Namus)
Tel. 416 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

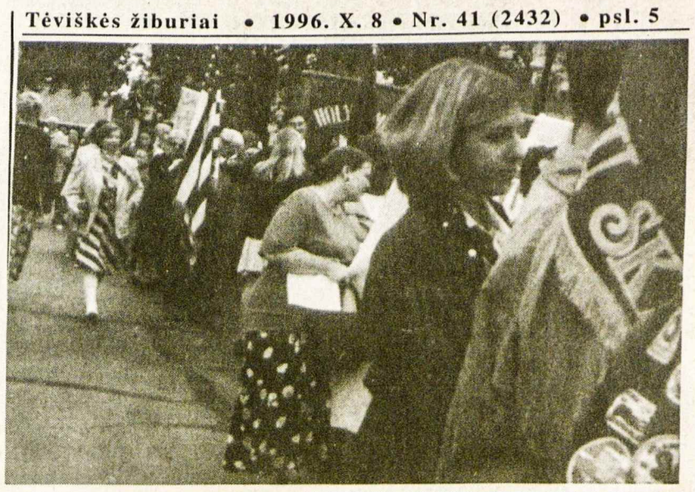

Šiluvos Marijos šventės-atlaidų procesija Čikagoje, kurioje dalyvavo tūkstantinė maldininkų

"Nepalik, nepalik Lietuvos!"

Išganytojo Motinos Marijos šventė – atlaidai Čikagoje, sutraukusi daugybę maldininkų

ALDONA ŠMULKŠTIENĖ

Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovėje, Čikagoje, Šiluvos atlaidai yra švenčiami nuo pat pradžios, bet iškilminga procesija atlaidus baigiant rengiama nuo 1952 m.

Dabartinis klebonas kun. Jonas Kuzinskas labai rūpinasi parapija ir jos lietuviškumu, nors sąlygos tam paskutiniu metu vis darosi sunkesnės. Vyresnieji lietuviai kunigai jau pensininkai, jaunesnių neatsiranda, o ir pats klebonas netrukus turės išeiti į pensiją. Kun. J. Kuzinskas Šiluvos atlaidams vadovauti vis kviečia kunigus iš Lietuvos. 1991 m. buvo kviestas kun. Juozas Bacevičius. Jam reikėjo vykti į Kanadą ir atlaidus užbaigė kun. Antanas Gražulis, SJ, ir kun. Rimas Gudelis, SJ. 1992 m. vadovavo kun. Vytautas Griganavičius iš Raseinių, 1993 – kun. A. Liepa, MIC, 1995 – prel. Vasiliauskas iš Vilniaus ir 1996 – kun. A. Liepa, MIC.

Kun. Arvydas Liepa buvo įšventintas kunigu 1991 m. Nuo tada iki dabar jis yra Marijampolės bazilikos vikaras, o nuo 1994 m. gruodžio mėn. paskirtas dar ir Skardupių parapijos klebonu. Ta parapija yra nedidelė, bet šiuo metu šventovė ir klebonija yra lyg kovos už laisvę simbolis, nes 1945 m. ten buvo įsteigta "Tauro" apygarda, kuri jungė Suvalkijos partizanus. Tada klebonu ten buvo kun. Ylius, o klebonija naudojosi partizanų štabas. Vėliau ir šventovė ir klebonija buvo apgriautos, o dabar yra remontuojamos. Kun. A. Liepa sakė norįs įrengti parapijos salę, kad žmonės po Mišių galėtų pabendrauti, nes jie ateina net pėsčiomis iš aplinkinių kaimų.

Mes, "marketparkiečiai", na, ir netolimų priemiesčių lietuviai, lankėme Šiluvos atlaidų pamaldas kas rytą 9 v. ir vakarais 6.30. Sekmadieniais kun. A. Liepa pamokslus sakydavo ir 8 v. lietuvių Mišiose ir per Sumą – 10.30.

Mums gilų įspūdį paliko šio jauno kunigo sakyti pamokslai: neilgi, turiningi, aktualūs, išpinti gausiais gyvenimiškais pavyzdžiais. Meldėmės, ypač už Lietuvą, giedojome ir apmąstėme girdėtus žodžius. Ši Šiluvos novena suartino mus dar daugiau su Marija Dievo Motina ir Jos Sūnumi.

Ne vienas pagalvojome, kad būtų labai gera, jei kun. A. Liepa būtų čia visada. Bet negalime būti tokie savanaudžiai, nes jis Lietuvai yra labiau reikalingas. Kol yra tokių kunigų, ir iš viso tokių jaunų žmonių, Lietuva įveiks visus sunkumus ir atgims dvasia!

"Draugas" nuolat priminė Šiluvos atlaidus ir ragino visus dalyvauti rugsėjo 15 d. iškilmingoje procesijoje. Ji prasidėjo 2 v. iš Marijos mokyklos ir ses. kazimierietių vienuolyno aikštės. Tūkstantinė maldininkų minia tvarkinga eisena žygiavo gatvėmis į šventovę. Buvo nešama Marijos statula, daug tikybinių ir įvairių organizacijų vėliavų su moterų bei vyrų palyda. Dalyvavo ir jaunimo: ateitininkai, skautai, parapijos pradžios m-los mokiniai. Vadovaujant šauniam parapijos chorui, buvo visą laiką giedama "Sveika Marija, Motina Dievo". Tai tradicinė šių atlaidų giesmė. Nuo klebonijos prie eisenos prisijungė arkivyskupijos atstovas vyskupas John R. Gorman, D.D., ir būrys kunigų. Talpi Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovė (archit. J. Mulokas) neseniai atnaujinta ir švytinti baroko bei lietuvių liaudies architektūros grožiu buvo perpildyta!

Čia kun. A. Liepa pasakė puikų paskutinį pamokslą, kurio žodžiai tiesiog smigo širdin. Žvelgdamas į jaunų ir vyresnių lietuvių minią, kurie suvažiavo iš plačių apylinkių, jisai sakė: "Šiluvos atlaidai čia yra, buvo ir bus!" Jis savo pamoksle lygino Lietuvą su Motina. Mes tik vieną motiną turime! Už tai turime ją mylėti ir padėti ne vien tik, kai ji jauna, graži, spindinti ir jai nieko netrūksta, bet ir vargė, kai ji yra nuskurdusi, ligota. Mylėkime ją ir padėkime jai visada!

Parapijos choras (dir. Antanas Linas, vargonais grojo Ričardas Sokas) gražiai giedojo įvairias Marijos garbei skirtas giesmes, kurių vienos žodžiai tiesiog ašaras išspaudė ne vieno akyse: "Nenuženk nuo akmens, o Marija, / Pušynėly žaliam Šiluvos, / Nes krauju ten ir ašarom lyja. / Nepalik, nepalik Lietuvos!" (žodžiai K. Grigaitytės, muz. A. Mikulskio).

Lietuvoje besilankantį išeivijos rašytoją ANATOLIJŲ KAIRĮ sveikina poetas J. LINIAUSKAS Lietuvos rašytojų sąjungos vardu

Nuotr. V. Valuckienės

Lietuvės įsteigtos mokyklos sukaktis

Kanados sostinėje Otavoje pedagogė dr. Agota Šidlauskaitė įsteigė specialią parengiamąją mokyklą, susilaukusią kanadiečių visuomenės dėmesį. Šiemet buvo iškilmingai paminėta jos 15 metų veiklos sukaktis

V. PRIŠČEPIONKA, Otava

Psichologijos daktarė Agota Šidlauskaitė gimė Paviekių kaime, Kurtuvėnų valsčiuje, netoli nuo Ventos upės pakrančių. 1932 m. Biržų gimnazijoje gavusi brandos atestatą, mokslus tęsė Vytauto Didžiojo universitete Kaune ir Milano katalikiškame universitete; čia jai 1942 m. buvo suteiktas psichologijos daktarės laipsnis. Pokario metais atvykusi į Šiaurės Ameriką, dirbo tyrimų srityje Minesotos universitete JAV; vėliau pradėjo dėstyti Otavos universitete Kanadoje. Šiame universitete 1957 m. ji įsteigė pagarsėjusį Vaikų studijų centrą ir jam vadovavo iki išėjimo į pensiją 1979 m.

Pradėjusi pensininkės gyvenimą, dr. A. Šidlauskaitė, vaikų psichopatologė, negalėjo gyventi be vaikų, t.y. jai rūpėjo likimas vaikų, dėl įvairių priežasčių negalinčių išvystyti savo talento. Todėl, pasitarusi su įtakingais mokslo ir valdžios žmonėmis, savo gyvenamoje vietoje, 25 km nuo Otavos, 1981 m. įsteigė privačią parengiamąją mokyklą, pavadinusi ją "Ventos" vardu.

"Ventos" parengiamojoje mokykloje ("Venta Preparatory School") pedagogų tikslas yra padėti gabiems vaikams ugdyti savo talentus. Čia, toli nuo miesto triukšmo, gražios gamtos prieglobstyje, vaikai ir jaunuoliai yra auklėjami intelektuališkai, sociališkai ir dvasiškai. Gyvendami bendrabutyje, mokiniai geriau išmoksta dirbti ir organizuoti savo laiką. Kadangi "Ventos" mokiniai yra įvairių rasių, tautybių ir religijų, jie yra ugdomi būti tolerantais, suprantančiais ir užjaučiančiais kitų žmonių trūkumus bei negalias. Mokyklos motto yra "veritas, iustitia, caritas" (tiesa, teisingumas, artimo meilė).

Šio šūkio dvasioje vyko ir sukakties šventė – penkiolika metų nuo "Ventos" įsteigimo. 1996 m. rugsėjo 14 d. į naujai pastatytą mokyklos salę susirinko mokyklos mokiniai ir apie 150 mokinių tėvų bei mokyklos rėmėjų. Oficialiajai minėjimo daliai vadovavo mokyklos tarybos pirmininkas – anglikonų kunigas Eugene Green. Ekumeninio pobūdžio padėkos pamaldos buvo įspūdingos. Jose dalyvavo ir vienos Otavos katalikų šventovės choras.

Savo kalboje energinga mokyklos direktorė Marilyn Mansfield iškėlė mokyklos steigėjos ir ilgametės direktorės dr. A. Šidlauskaitės nuopelnus, pasidžiaugė mokyklos ir mokinių pasiektais rezultatais. Susirinkusiems ji pristatė oficialią mokyklos globėją ("patron") Kanados ministerio pirmininko žmoną Mme Aline Chrétien, Kanados parlamento narius, rajono burmistrą, Lietuvos respublikos laikinąjį reikalų patikėtinį Kanadoje Joną Paslauską. Dir. M. Mansfield taip pat pasveikino ir šventėje dalyvaujančius Otavos lietuvius, kurie, anot jos, mokyklai davė pasišventusią pedagogę dr. A. Šidlauskaitę.

Po oficialios dalies vyko vaišės, kurių metu susirinkusieji galėjo smagiai pabendrauti, arčiau susipažinti. Čia teko susipažinti ir su neseniai iš Vilniaus atvykusiu jaunuoliu Justinu Razu, "Ventos" mokykloje studijuojančiu anglų kalbą. Tai jau trečias jaunuolis, dr. A. Šidlauskaitės "atsikviestas" iš Lietuvos (prieš ketverius metus jos mokykloje mokėsi dvi mergaitės, taip pat iš Vilniaus).

Šia proga reikia paminėti, jog už nuopelnus vaikų auklėjime 1983 m. Ontario provincijos gubernatorius dr. A. Šidlauskaitei įteikė specialų pažymėjimą. Otavos dienraštyje išspausdintame pranešime buvo įdėta jos nuotrauka ir išsamus aprašymas apie jos nuopelnus jaunimo švietime. Taip pat buvo paminėta ir jos lietuviška kilmė.

Šia "Ventos" sukakties proga sveikiname nepailstančią pedagogę dr. A. Šidlauskaitę ir dabartinę mokyklos direktorę M. Mansfield ir linkime joms dar ilgai sėkmingai tęsti tokį svarbų jaunimo auklėjimo darbą (dir. M. Mansfield, nors lietuviškai ir nekalba, bet dalyvauja beveik visuose Otavos lietuvių renginiuose bei lietuviškose pamaldose).

Tegu Ventos pakrančių grožis atsispindi "Ventos" mokyklos gyvenime!

"GIRIŲ AIDAS" 1996 m. liepos mėn. karo muziejaus patalpose Kaune lietuvos partizanų vado pulkininko leitenanto Juozo Vitkaus-Kazimieraičio žūties penkiasdešimtmečio minėjime. Iš kairės: V. Kuprys, A. Lukša, V. Balsys, V. Šiukšta ir A. Paulavičius

Iš kairės: Ventos parengiamosios mokyklos steigėja ir ilgametė direktorė dr. AGOTA ŠIDLAUSKAITĖ, mokyklos globėja Kanados ministerio pirmininko žmona Mme ALINE CHRETIEN, Lietuvos respublikos laikinojo reikalų patikėtinio žmona DALIA PASLAUSKIENĖ

Nuotr. V. Priščepionkos

Susitiksime su tėvynės gynėjais

B. STUNDŽIA

Kad lietuviai savo krašte sudaro 80%, turime būti dėkingi partizanams, kurie anot karinės dainos "vieni kaudamiesi drąsiai sukrito ant žemės kruvinos" ir nebegrįžo pas seses, o kiti, jų buvo mažuma, savo jaunystės metus praleido kalėjimuose ir Sibiro "gulaguose". Partizanai buvo labiausiai patriotiška tautos dalis ir būtų dabar Lietuvoje labai reikalingi. Jų likučiai šliejasi prie buvusių Sibiro tremtinių, su jais sudaro dainos vienetus, kuriuose skamba partizanų dainos. Lietuvos valdžios vyrai turbūt savo mintyse dar vadina juos "banditais" ir neteikia jokios pagalbos.

Bet jų neužmiršo lietuviai užsienyje – kviečiasi paviešėti pavienius ir jų dainuojančias grupes. Negana to, prie JAV LB veikia komitetas, palaikantis ryšius su Partizanų sąjunga ir dar 1995 m. įsteigtas Lietuvos partizanų globos fondas, kurio būstinė yra Čikagoje. Minėtas komitetas stengiasi palengvinti sunkią partizanų dalią – renka jiems aukas, šelpia sergančius ir suluošintus.

Šį rudenį į Š. Ameriką atvyksta "Girių aidas", kurio vadovas yra buvęs partizanas Vytautas Balsys-Uosis, "Geležinio vilko" ir Birutės rinktinių karys, tris kartus sužeistas ir taip patekęs priešui. Buvo nuteistas 25 metams Sibiro ir 15 metų tremties. Buvo kitos dainos grupės "Šilas" narys. Juos girdėjome ir Kanadoje. V. Balsys yra Partizanų sąjungos tarybos narys ir taip pat dainuoja "Tremtinio" chore.

"Girių aidą" sudaro be vadovo, partizanas A. Lukša-Arūnas, tremtinys A. Paulavičius, muzikas, kompozitorius, taip pat politinis kalinys ir muzikas V. Šiukšta. Jiems talkina operos solistas V. Kuprys. Muzikas V. Šiukšta vadovauja Jonavos tremtinių sąjungos chorui. Jį 16 metų jaunuolį suėmė sovietai ir išvežė į šiaurę.

Kauno "Tremtinio" choro dirigentu dirba jau minėtas A. Paulavičius, buvęs politinis kalinys, Sibiro tremtinys, muzikas ir penkių knygų autorius. Grįžęs iš Sibiro, baigė universitete studijas ir įsigijo lituanisto specialybę.

Partizanų dainos išreiškia jų žygius, kasdieninius darbus, rūpestį dėl pavergtos tėvynės ir viltį, kad vėl laisvė ateis.

"Girių aidas" koncertuos įvairiose JAV vietovėse ir spalio 28-lapkričio 4 Toronte.

Rašytojas ir pedagogas Juozas Petrulis

Spalvingos, persekiotos asmenybės šimto metų gimimo sukaktį minint

HENRIKAS PAULAUSKAS

Lietuvos spaudoje visai nepaminėtas liko 1996 m. sukaktuvininkas rašytojas Juozas Petrulis, kurio talentas buvo slopinamas ir žlugdomas sovietų okupacijos metais.

Šio rašinio autoriui 1952-1955 m. mokytojaujant Kelmės rajone teko susipažinti ir artimiau bendrauti su Juozu Petruliu, kuris tada dirbo Kražių vidurinėje mokykloje. Supažindino mus kelmietis mokytojas Jonas Vadeikis, literatūroje taip pat žinomas žmogus, kuris prieš karą išvertė ir išleido vokiečių rašytojo Karlo Majo romanus "Per dykumą", "Sidabro ežero turtai", "Vinetu" ir kt.

Pažintinis pokalbis

Neaukštas, tvirto stuomens, lėtokas ir ramus Juozas Petrulis pirmiausia mane paklausė, iš kokio krašto esu kilęs.

– Gimiau Kupiškyje, bet abu tėvai – biržiečiai.

– O tai esi visai man savas! Aš Ramongaliuose gimiau, prie pat Vabalninko, dvejus metus Kupiškio progimnazijoje mokiausi.

Sužinojau, kad jis gimnaziją baigė Panevėžyje, kad Kauno VD universiteto humanitarinių mokslų fakultete baigė lituanistikos skyrių, dirbo Kauno jėzuitų ir "Aušros" gimnazijose, o karo metais atvažiavo į nuošalius Kražius. Kadangi asmeniškai gerai pažinojo Balį Sruogą, tai ir vienas iš jo literatūros tyrinėjimo darbų buvo B. Sruogos lyrikos nagrinėjimas. Bendradarbiavo "Židinyje", "Skaitymuose", "Švietimo darbe", parengė spaudai du poeto A. Strazdo rinkinius.

"Prieš srovę"

Ypač traukė originali J. Petrulio kūryba – pirmus eilėraščius paskelbė jau 1923 m. "Skaitymuose", o ketvirtajame dešimtmetyje parašė dramos kūrinius – pjeses "Pirmasis prizas", "Be motinos", o 1936 m. Kauno valstybiniame dramos teatre režisierius B. Dauguvietis pastatė stambiausią jo veiklą – 6 paveikslų kronikinę pjesę "Prieš srovę" apie Antaną Strazdą-Strazdelį. 1941 m. Šį veikalą Vilniaus valstybiniame dramos teatre pakartojo rež. R. Juknevičius. Pagrindinį poeto A. Strazdelio vaidmenį talentingai sukūrė įžymusis aktorius Henrikas Kačinskas. Veikalas iki pat sovietinės okupacijos išsilaikė repertuare. Čikagoje "Prieš srovę" taip pat pastatė S. Pilka. Vien šiuo kūriniu Juozas Petrulis tvirtai atsistojo į pripažintų lietuvių dramaturgų eiles.

Gaila, kad iki šiol atgimusioje Lietuvoje niekas negrįžo prie šio pasisekusio dramos kūrinio, kuriame labai gyvai pavaizduotas XVIII š. pabaigos ir XIX š. pradžios Lietuvos visuomenės gyvenimas, kova prieš nutautimą, kaimo žmonių tautinė tvirtybė.

Paklausiau tada, 1952 m. Juozą Petrulį, ar niekas taip ir nebesidomėjo populiariu dramos veikalu, ar niekas nesiruošė jo pastatyti dramos teatrų scenose?

– Lyg ir norėjo. Bet reikalavo, kad iš pjesės išmesčiau "Pulkim ant kelių". Koks gali būti Strazdelis be šios giesmės? Ne tas laikas. Negaliu aš savęs prievartauti, ranka nekyla. Todėl ir iš rašytojų sąjungos išmetė. Liksiu aš geriau jau kaimo mokytoju...

Atsiminimų ištraukos

Nuo tų 1952 iki 1982 m., kai Juozas Petrulis amžinai paliko šį pasaulį, mes daug kartų susitikome. Saugau nemažai jo laiškų ir jo ranka rašytus atsiminimus apie rašytoją Balį Sruogą. Štai keletas ištraukų iš dar neskelbtų J. Petrulio atsiminimų.

"Mano motina Agota Pakaušytė-Petrulienė ir poeto B. Sruogos tėvas Pranas Sruoga yra kilę iš Gelažių apylinės – jis iš Sodelių, o ji iš Mažuknų gretimų sodžių.

Dar caro laikais Pranas Sruoga įsikūrė už Vabalninko į Biržų pusę Skiautiškyje (dabar – Baibokai, H.P.), o būsimoji mano motina atitekėjo į Ramongalių kaimą. Dar prieš I Pasaulinį karą mano brolis Lionginas ir Balio brolis Aniolas buvo artimai pažįstami ir todėl vienas pas kitą kieminėdavo, vaišindavosi. Jau paaugusį ir mane brolis nusivežė į pakermošį pas Sruogas.

Balį Sruogą arčiau ėmiau pažinti 1918 m. vasaros pradžioje, kai jis į gimtąjį Skiautiškį grįžo iš Rusijos. Aš tą vasarą ir nuėjau pas jį. Mat mūsų kaime slaptai gyveno B. Sruogos mokslo draugas (Panevėžio realinėje mokykloje) Vincas Januška. Už veiklą prieš kaizerinius okupantus vokiečius jis buvo žandarų persekiojamas ir gyveno nelegaliai. Sužinojęs, kad B. Sruoga grįžo, Januška parašė jam laišką ir įdavė man nunešti. Tai vieną gražią dieną, aplenkęs Vabalninko miestelį, ir nuėjau į jo tėviškę. Pirmiausia sutikau motiną, kuri mane įvedė pas sūnų į seklyčią. Radau jį tarp knygų, mokėsi vokiečių kalbą.

Kaime Balys buvo labai veiklus, populiarus ir sumanė greta Ramongalių esančiame Benidiktavos dvare suruošti grandiozinį literatūrinį-muzikinį vakarą. Jis tada nešiojo ilgą, be rankovių juodos gelumbės apsiaustą, vadinamą "nakitką". Laibas, aukštas, kiek palinkęs ir "išskaptuotas lyg šaukštas", Sruoga žmonėms atrodė patrauklus. Ypač, kai plevėsuodavo savo juodais sparnais per sodžių į Benidiktavą. O Mikonies piemuo Gatautis, smalsiai stebėjęs nepaprastąjį miestietį, panoro neatsilikti nuo mados; išvertė savo sermėgos rankoves į vidų ir išdidžiai žingsniavo prie karvių – va, ir aš panašus į poetą Sruogą!

Vakaras Benidiktavoje pavyko, dalyvavo ir poetas K. Binkis. Vaidinime ir aš dalyvavau. Frakuoti B. Sruoga ir K. Binkis skaitė eiles. O šokiams nepailstamai vadovavo Balys, net storulį vokiečių žandarą lyg "netyčia" pargriovęs.

Dar artimiau suartėjau su Baliu Sruoga 1918 m. rudenį, kai jau mokiausi Kupiškio progimnazijoje, o poetas atsiminė savo Petrapilio laikų meilę kupiškietę Unę Babickaitę, kuri sugrįžusi iš Rusijos gyveno pas motiną. Pastaroji nuomojo kambarį Jakučių name. (Unė Babickaitė-Graičiūnienė, 1897-1961, žymi aktorė ir režisierė). Unės žodžiais, kurią taip pat gerai pažinojau, Sruogos pasirodymas Kupiškyje buvo skandalingas, kai uždususi Jakutienės tarnaitė tarmiškai pranešė:

(Nukelta į 7-tą psl.)

Rašytojas ir pedagogas JUOZAS PETRULIS su savo sukurtu žmonos bareljefu 1965 m. Kražiuose

Nuotr. H. Paulausko

RAŠYTOJIŠKOS PASTABOS

Vaizdai ir veidai tėvynėje

ANATOLIJUS KAIRYS, Čikaga

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

ANTROJI SAVAITĖ

Šią savaitę pradėjau ekonominio gyvenimo tyrinėjimu Laisvės alėjoje. Nesu ekonomistas, todėl statistikos iš laikraščių ar analizės nepateiksiu, tik parašysiu ką mačiau ir patyriau iš praktiškosios pusės. Beje, kainos Vilniuje brangiausios, Kaune kiek pigesnės, o provincijoje pigiausios. Kai kuriuos gaminius ūkininkai atveža į namus.

Ėjau iš parduotuvės į parduotuvę, iš vieno neaiškaus vardo verslo į kitą, dar neaiškesnį – mat Lietuvoje yra daug parduotuvių nežinomais, negirdėtais ir nesuprantamais vardais. Tik įėjęs vidun pamatai kas pardavinėjama, o kartais vidus tuščias – tik mergina prie staliuko priima užsakymus. Geriau neklausk, atsakymo nesulauksi, o ir sulaukęs nežinosi ar gerai supratai.

Automobiliai

Pradėsiu jau nuo minėtų automobilių. Jų kiek mažiau Kaune, tačiau didžiausio judėjimo metu nebandyk pereiti gatvę bet kokiu kampu – suvažinės ir kaltojo nebus. O jei bus – kompensacijos neišreikalausi, nors važinėja brangiu automobiliu. Draudos nėra. Tokia tvarka – ir tiek. Kiekvienas, kas nori, gali įsigyti automobilį, duoda išsimokėjimui, net ir "badautojas".

Visi skundžiasi pinigų stoka, bet visi jų turi. Pvz. 4 kartus keičiau dolerius į litus, ir tik vieną kartą ėjau į keitimo įstaigą, kitus tris kartus iškeitė čia pat esą, išsiėmę pluoštą banknotų.

Galima būtų sakyti, kad brangiais automobiliais važinėja aukštieji valdininkai, turtuoliai, verslininkai, mafija, bet tada jau reikėtų manyti, kad visa Lietuva yra aukšti valdininkai ir mafija, nes automobilių Lietuvoje tiek, kiek Čikagoje procentu imant, gal net daugiau, nes beveik prie kiekvienų namų Vilniuje stovi automobilis, neretai du, tėvai ir vaikai turi atskirus. Tiek pat šunų, kurie gyventojams yra tikras išganymas, nes apsaugo nuo plėšikų, niekas nepraeis ir nepravažiuos neaplotas, savo kaulus jie tikrai užsidirba.

Prekių kainos

Minėjau, kad maisto kainos pigesnės Kaune nei Vilniuje. Geresni gaminiai sunkiau įkandami eiliniam gyventojui, tačiau kažkaip ir jie stengiasi neatsilikti. Pvz. mėsos kg. – 20 litų (vidurkis), duona iki 2 litų už kg., vaškė – 1.50 už litrą, pienas – 1.60 už litrą, kiaušiniai – 1.80 už 10 (Lietuvoje kiaušiniai skaičiuojami dešimtimis, ne tuzinais). Iš kaimo atveža kiaušinių už 1.20 Lt. už dešimtuką, grietinės litras – 4.50, bulvių centneris – 35 Lt., perkant kg. brangiau. Batai guminiais puspadžiais – 140 Lt., šventiniai batai – apie 300 Lt., vietinės gamybos eilutė – apie 200 Lt. Kainų valdžia nereguliuoja, jas nustato pati krautuvė.

Kainos aiškiai vakarietiškos, labai panašios į mūsų kainas Čikagoje. Pvz. bananų kg. kainuoja 5.25 Lt., o Čikagoje – $1.30, nes kg. yra 2.5 svaro. Arba gazolinas, kurio niekada netrūksta, 1.40 už litrą (pigiausios rūšies), išeina maždaug $1.60 už galioną – lygu Čikagos kainai (galionas – 4 litrai).

Tragedija ne ta, kad kainos vakarietiškos, o ta, kad Lietuvos darbininko atlyginimas, mano apskaičiavimu, maždaug 10-12 kartų mažesnis, negu Vakarų kraštuose. Litas aiškiai pervertintas. Būtų visai kitas gyvenimas, jei lito vertė prilygtų tradiciniam arba prieškariniam kursui – 10 litų už vieną dolerį. Tačiau žmonės perka, krautuvės pilnos pirkėjų.

Užmiesčio sklypeliai

Daug Kauno ir Vilniaus gyventojų (o gal ir kitų miestų) turi žemės sklypelius nuo vieno iki trijų akrų. Kai jie buvo skirstomi, kiekvienas galėjęs gauti. Tai nemaža pagalba. Savo uogienės užtenka visiems metams, cukrus esąs pigus, daržovių prisiaugina visai vasarai, bulvių pusmečiui, turi pakankamai vaismedžių ir vaiskrūmių, savomis priemonėmis pasistato namuką ir ten praleidžia savaitgalius.

Paklausus, iš kur atsirado tiek daug laisvos žemės, man atsakė, kad tai esanti ištremtų į Sibirą ar pasitraukusių į Vakarus žemė, kad ji nedirvonuotų, miesto valdžia ją ir išdalino miestiečiams.

Pensininkai ir seneliai turi šiokių tokių privilegijų, pvz. piliečiai nuo 75 metų amžiaus autobusais po miestą, o traukiniais po visą Lietuvą gali važinėti nemokamai net su juos lydinčiais asmenimis bet kokio amžiaus.

Režisieriaus įstaigoje

Bevaikščiodamas Laisvės alėja, nutariau aplankyti savo gerą pažįstamą Kauno dramos teatro direktorių ir vyr. režisierių Gytį Padegimą, kuris dar 1990 m. būdamas Šiaulių dramos teatro vyr. režisieriumi, išvedė į sceną "Mūsų vaikus".

Radau įstaigoje. Pokalbis buvo nuoširdus. Jis prisiminė, kad "Mūsų vaikai" turėjo nemažą pasisekimą ir dar po dvejų metų buvę nuvežti į Klaipėdą bei Palangą. To aš nežinojau. Įteikė du komplimentinius bilietus į jo režisuotą Thornton Wilder pjesę Mažajame teatre, kurio talpa – 40 vietų – "Ilga Kalėdų vakarienė". Joje vaidina Čikagai pažįstama aktorė Virginija Kochanskytė.

Su rašytojais

Gegužės 16 Vilniuje laukė keli mandagumo vizitai. Autobusų stotyje mane sutiko žurnalistas Alb. Laurinčiukas ir atlydėjo į kavinukę šalia laikraščio "Literatūra ir menas" redakcijos. Greit pasirodė ir vyr. redaktorius A. Šlepikas, ramaus tono, šviesių akių, inteligentiškos išvaizdos jaunas vyras, maždaug 35. Susipažinome, pasidalinome kelionės įspūdžiais ir Čikagos kultūrinio gyvenimo naujienomis gerą pusvalandį.

Iš čia skubėjome į Lietuvos rašytojų sąjungą (Širvydo 6), kur mane priėmė valdybos vicepirmininkas Eugenijus Ališanka, nes pirm. V. Sventickas buvo išvykęs. Nors susitikome pirmą kartą, pokalbis buvo daugiau negu draugiškas. Jis prisiminė savo viešnagę Čikagoje, aš pasakojau savo įspūdžius Lietuvoje. Jis man įteikė oficialų kvietimą dalyvauti Poezijos pavasario uždaryme Vilniuje K. Sarbievijaus kieme, o po to iškilmingoje pabaigtuvių vakarienėje. Pokalbio metu jis man užrašė savo poezijos rinkinį "Peleno miestas", o aš jam ką tik išėjusią "Gyvųjų poeziją".

PLB atstovybėje

Sekantis sustojimas – seimo rūmai, Gedimino pr. 53., pas savo seną bičiulį Juozą Gailą, buvusį JAV Lietuvių bendruomenės krašto valdybos pirmininką, o dabar turintį savo įstaigą šalia Lietuvos prezidento ir atstovaujantį visai Pasaulio lietuvių bendruomenei.

Patekti į seimo rūmus visai lengva – niekas manęs netikrino, nei mano portfelio su keliomis knygomis; užteko JAV užsienio paso. Niekas manęs netikrino ir einant pas prezidentą trečiame aukšte. Susidariau įspūdį, kad seimo rūmai ir pats prezidentas menkai saugomi.

J. Gailos įstaiga erdvi – du vidutinio dydžio kambariai, skoningai įrengti, baldai nauji, daug knygų ir šiaip spaudos. Jauna sekretorė budėjo prie telefono ir kažką rašė mašinėle.

Pasimatymą su prezidentu gavau Juozo Gailos dėka. Jis aprodė seimo rūmus, vedžiojo ilgais koridoriais, laiptų laipteliais, nuvedė į valgyklą ir restoraną (Lietuvoje "valgykla" ir "restoranas" nėra tas pats), kur suvalgėme lietuviško "kugelio" ir išgėrėme po kavos puoduką.

Seimo rūmuose

Seimo rūmai – net dveji – nauji ir modernūs, vertai vadinami Lietuvos seimo rūmais. Maskva negailėjo lėšų jų statybai – anksčiau čia sėdėjo okupacinė Aukščiausioji taryba. Grindys – parketo, laiptai iškloti kilimais, daug langų, šviesūs, įėjimas reprezentacinis. Seimo posėdžių salė, į kurią mes dabar įėjome, irgi naujai, pagal vakarietišką modelį, įrengta, atskiros ložės prezidentui, vyriausybės nariams, diplomatams, atskiros eilės žurnalistams, žiūrovams, publikai.

Tuo laiku seimas posėdžiavo, kalbėjo Vytautas Skuodis. Seimo narių tebuvo apie 45. Atsisėdome į svečių eilę palipę aukščiau. Gaila parodė, kur sėdi dr. K. Bobelis – ten jis ir dabar sėdėjo. Seimo salėje išbuvome visą pusvalandį. Beeidami išgirdome pranešimą per garsiakalbį, kad prezidentas svečią iš Čikagos priims, "lipkite į trečią aukštą".

Pas prezidentą

Keltuvas užnešė į trečią aukštą. Prie durų stovėjo gražiai nuaugęs jaunas vyras, o už plataus rašomojo stalo sėdėjo moteris, matyt, sekretorė. Prašė sėstis. Laukti tereikėjo apie 10 minučių. Mane lydėjo J. Gaila, todėl abu ir laukėme. Man pranešė, kad prezidentas priims penkiom minutėm, o J. Gaila patarė nesėsti, kai prezidentas kalba. Nusikaltau abiem taisyklėm: nereikėjo nei tų 5 minučių, nei "stovėjimo, kai prezidentas kalba".

(Bus daugiau)

Jaunimas, kuris šoko, grojo ir dainavo

Kalbamės su buvusiu montreališkio "Gintaro" vadovu Zigmu Lapinu ir Hilda Lapiniene
kurių globoje augo nemažas būrys lietuvaičių

– Rankoje – kokios penkiasdešimties šokėjų ir dainininkų ansamblio nuotrauka. Jie visi dailiais tautiniais lietuviškais drabužiais. Visų veidai jauni, linksmi, gražūs ir kažkokie tikrai mieli, labai lietuviški ir geri. Prieš kelis dešimtmečius tiek Amerikoje, tiek Kanadoje ir kitur, ypač kai paaugo naujoji pokario metais iš Lietuvos pasitraukusių karta, išeivijoje kaip po lietaus grybai išaugo gausūs chorai, ansambliai, teatro grupės, kiti saviveiklos ir net profesionalūs lietuviški meno kolektyvai. Kur šie buvę jaunuoliai ir jaunuolės? Kaip jie dabar atrodo? Koks jų likimas? Ką jie veikia ir kur dėjosi jų gabūs, entuziastingi lietuvišką dainą ir šokį pamėgę vadovai ir vadovės? Tokia mintis paskatino kreiptis į kitados Montrealyje garsaus šokių ir dainų ansamblio "Gintaras" vadovą Zigmą Lapiną ir jo žmoną Hildą Lapinienę, šokių vadovę.

– Esate muzikas profesionalas ar tik mėgėjas?

– Muziką pamėgau nuo mažumės. Aštuonerių metų jau grojau armonika, privačiai mokiausi groti pianinu. Vėliau įstojau į Kauno konservatoriją ir jau būdamas 17 metų jėzuitų šventovėje grojau vargonais VIII klasės išleistuvių vakare. Po metų pradėjau vadovauti VIII gimnazijos chorui, kuris giedodavo per šv. Mišias. Be to, grojau "Aušros" gimnazijos pučiamųjų orkestre ir dar buvau suorganizavęs šokių muzikos kapelą. Atsidūręs Vokietijoj ir Kanadoj, šio savo pomėgio neatsisakiau. Ir čionai organizavau chorus, oktetus ir kvartetus. Kai prireikdavo, orkestruose grodavau klarnetu, saksofonu, trompete, gitara, akordeonu ir, žinoma, pianinu. Prieš pradėdamas mokyti ansambliečius liaudies muzikos instrumentais, pirmiau pats turėdavau išmokti groti visais orkestro instrumentais. Darbas įvairiuose orkestruose leido užsidirbti lėšų mokslo ir kitoms išlaidoms, bet nesu muzikas profesionalas. Mano tikroji specialybė – aviacija. Nuo 16 metų pradėjau skraidyti sklandytuvais ir iki pensijos dirbau sprausminių variklių inžinieriumi konstruktoriumi. Muzika nuo mažens yra mano įgimtoji meno šaka, kuri man padeda gyventi ir džiaugtis. Kanadoje begyvendamas, Montrealio dramos teatrui sukūriau muziką keliom pjesėm: "Milžinų paunksmei", "Žirginėliams", "Aukso žąsiai", pagal kurią buvo sukurtas filmas, ir t.t.

– Kiek kūrybingų metų turėjo Jūsų "Gintaras"? Kaip ir kodėl jis iširo?

– Su ansamblio orkestru dirbau šešerius metus. Tačiau sunkus darbas aviacijos bendrovėje, nemigos naktys, kai reikėdavo rašyti orkestrantams gaidas, pakenkė sveikatai. Tada draugiškai taręs "jūs toliau dirbkite, o aš jums padėsiu!", – ansamblį perdaviau jaunesniems gabiems jaunuoliams. Ansambliui tada pradėjo vadovauti Rasa Lukoševičiūtė, tautinių šokių grupei – Silvija Akstinaitė, orkestrui – Rimas Piečaitis. Tačiau po kelerių metų jaunieji vadovai pamatė, kad ansambliui vadovauti nėra taip lengva. Neatsiradus naujų jėgų, tinkamos pamainos, koncertai nutrūko.

Gerokai metus parepetavus, kai jau buvo parašyta muzika šokiams ir dainoms, su šokių grupe 1969 m. balandžio 26 d. mūsų ansamblis pirmąjį kartą koncertavo ir buvo pavadintas "Gintaru". Mūsų pasirodymus matė ne tik montrealiečiai lietuviai, bet ir dažnai įvairiomis progomis mums plojo kitatautė publika.

Pačiu savo žydėjimo laikotarpiu jaunimo ansamblį "Gintaras" sudarė apie 50-70 nuo 12 iki 20 metų lietuviškų šeimų mergaitės ir berniukai. Orkestrą sudarė apie 15 kanklininkių, 5 įvairaus dydžio rageliai, 2 beržiniai trimitai, 8 skudučiai, 4 lumzdeliai, skrabalai, birbynė ir tabalai. Jie meniškai atlikdavo ne tik lietuvių liaudies dainas ir šokius. Poetas Henrikas Nagys, kuris neseniai mirė Montrealyje, mums parašydavo poetinių intarpų, kurie mūsų koncertus dar labiau pagyvindavo, suvienydavo ir sudarydavo tarsi vieną, darnią lietuviško meno pynę, taip sklandžiai ir vaizdžiai išvingiuojančią nustebusių žiūrovų akivaizdoje. Šiame žemyne mūsų ansamblis buvo vienintelis kolektyvas, savo programą atliekąs tokiais originaliais, daugeliui niekur ir niekada nematytais lietuvių muzikos instrumentais, pagal kurių melodijas jaunos poros ir skambūs balsai džiugindavo įvairiakalbius klausytojus-žiūrovus. Todėl ne be reikalo mes 1971 m., federalinės Kanados vyriausybės padedami, aplankėme Edmontoną, Vankuverį ir Vinnipegą. Kai kurios lietuvių bendruomenės, sakysime, Toronto, Londono, Hamiltono, Otavos ir kitos, mūsų ansamblį matė ir girdėjo ne po vieną kartą. Sėkmingai "Gintaro" muzikantai, šokėjai ir dainininkai koncertavo Vašingtone, Bostone, Hartforde, Platsburge, Ročesteryje ir kitur. Jie dalyvavo I Kanados lietuvių dainų ir šokių šventėje 1975 m. spalio 12, IV Laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventėje 1972 m. liepos 12 Čikagoje ir kitur.

– Ar kas nors iš tų ansambliečių dar turi kokių nors ryšių su lietuviška daina, šokiu, ar jau visi nutolę nuo savo jaunystės pomėgio?

– Didžiuma mūsų ansamblio dalyvių jau sukūrę šeimas, tad stengiasi kuo geriau jas aprūpinti. Tokia jau mūsų tikrovė. Tačiau keliais pavyzdžiais galime palankiai atsakyti į Jūsų klausimą. Pavyzdžiui, Rasa Lukoševičiūtė-Kurienė, labai gabi ansamblietė, grojo bosinėmis kanklėmis ir deklamuodavo eiles. Ji ir dabar nenutraukia bičiulystės su orkestrėliu Ontario Londone. Kita ansamblio dalyvė – buvusi šokėja Joana Adomonytė, dabartinė Montrealio lituanistinės mokyklos vedėja, – organizuoja kanklininkes, kurios su skudučiais pernai atliko programą Aušros Vartų parapijos salėje per Motinos dienos minėjimą. Buvusi ansamblietė kanklininkė Asta Kličiūtė-Staškevičienė savo vaikučius moko skambinti kanklėmis. Gal jie ateityje drąsiau pasirodys scenoje ir per pamaldas šventovėje.

– Iš savo ansamblio "Gintaras" kuriuos asmenis, sukūrusius šeimas, išsimokslinusius galėtumėte išvardinti? Kokius darbus jie dabar dirba visuomenėje mokslo, meno, politikos, prekybos ar kitose srityse?

– Nelengva į tokį klausimą atsakyti. Mūsų buvęs žvalus ir energingas jaunimas išsibarstė po plačias šalis. Daugelis jų, baigę aukštuosius mokslus, užima atsakingų įstaigų ir gamyklų darbuotojų vietas. Negaliu visų išvardinti, bet visiems jiems linkiu geriausios kloties jų darbe, šeimose ir visuomeninėje veikloje. Ypatingai norėčiau, kad jie nepamirštų lietuviškos bendruomenės ir pačios Lietuvos reikalų, kurie paskutiniu metu dažnai nekelia didelio džiaugsmo.

– Ką galite pasakyti apie savo vaikus? Koks Jūsų pačių tolesnis darbo ir veiklos kelias, kai liovėtės vadovavęs "Gintarui"?

– Turime dukrą Ramoną ir sūnų Algį. Abudu buvo ansambliečiai. Ramona – kanklininkė ir mergaičių kvarteto, kuriam tada vadovavo Ina Kličienė, dainininkė. Sūnus Algis grojo Sėkminių rageliu ir vadovaudavo koncertui, nes vadovai paprasti scenoje nesirodydavo. Jau turime keturias vaikaites ir vieną vaikaitį, kurie kalba angliškai ir prancūziškai, o namuose su mumis – lietuviškai.

Nustojęs dirbti ansamblyje po ilgesnės pertraukos mėginau atgaivinti liaudies instrumentų orkestrą. Trejus metus mokiau vaikus "Baltijos" stovykloje prie Sylvere ežero ir Montrealyje. Tačiau po kelių koncertų turėjau sunkią operaciją, tad mano užmojai atgaivinti senąsias lietuvių liaudies meno tradicijas naujoje kartoje taip ir pasibaigė.

– Kuo domitės ir ką veikiate šiandien?

–Sulaukęs brandaus amžiaus, jau kuo dažniau ilsiuosi savoje vasarvietėje prie Sylvere ežero. Abu su žmona Hilda mėgstame grybauti ir žvejoti, o aš retkarčiais rašau gaidas ir mokau groti kai kuriuos žmones.

Kun. K. J. Ambrasas, SJ

Buvę montreališkio "Gintaro" vadovai - ZIGMAS LAPINAS ir HILDA LAPINIENĖ

Montrealio lietuvių tautinių šokių, dainų ir muzikos ansamblis "Gintaras", pasiruošęs koncertui miesto meno muziejuje 1969 metais

Rašytojo PETRO VAIČIŪNO (1890-1959) kapo paminklas senosiose Rasų kapinėse Vilniuje **Nuotr. Alf. Laučkos**

Rašytojas ir pedagogas...

(Atkelta iš 6-to psl.)

– Panel, panel, eik greičiau apačion, pas jus atėjo antikristas, toks strošnas. O Jėzau, plaukais apsilaidys, bosas, ant ilgo, ilgo koklo gintaro karoliai, runkoj nešasi išrautų mėdį...

Nepavykęs vizitas

Juozo Petrulio liudijimu, B. Sruogos vizitas baigėsi visišku fiasko. Miestelio moterys jo nesuprato, nors ir bandė joms skaityti eiles iš "Dievų takais". Priėmė jį kaip Unės suvedžiotoją, apsipylė visos ašaromis ir išprašė. Kai Unė lydėjo Sruogą Kupiškio gatvėmis, "...žmonės virto visomis šeimomis iš grįčių ir pašaipiais veidais lydėjo, nesivaržydami kumščiavo vienas kitą alkūnėmis. Balys Sruoga ėjo kaip įkvėptas pranašas, pasiramščiuodamas berželiu. Juoda, plati, žemę siekianti palerina plaikstėsi nuo rudenio vėjo" – cituoja Unės žodžius J. Petrulis.

– Ar tai buvo vienintelis Balio Sruogos vizitas Kupiškyje?

– Ne, "antikristo" pravardė jo neišgąsdino. Kol Unė ten gyveno, jokie nuotoliai jo nesulaikydavo. Pėsčias, ilgais žingsniais jis greit sužirgliuodavo iš Vabalninko. O užsivakarojęs Kupiškyje jis niekur iš miestelio ir nebeidavo, ateidavo pas mane ir nakvodavome abu vienoje lovoje. Ilgakojui Baliui ji buvo trumpa ir ištiesdavo jas ant kėdutės.

Mokytojas Kaune

Betarpiškos pažintys ir kontaktai su nepriklausomos Lietuvos literatais, mokslas VD universitete labai pririšo J. Petrulį prie Kauno. Šimtai jaunuolių buvo jo mokiniai. Bet sovietų okupacija, žmonių persekiojimas, suėmimai, trėmimai į Sibirą, tarsi sukaustė visas J. Petrulio kūrybines galias. Okupantai norėjo, kad rašytojai jiems pataikautų, o J. Petrulis negalėjo savęs prievartauti. Gyvenimas Kaune drumstėsi, politiniai verpetai sukosi vis pavojingiau, ypač kai jo pavardė buvo paminėta 1946 m. spalio mėnesį rašytojų suvažiavime kompartijos ideologo centrojo komiteto sekretoriaus Kazio Preikšo pranešime, priskiriančiame Juozą Petrulį "tyleniams ", nei eilutės neparašiusiems, atseit, nepritariantiems sovietų valdžiai.

Kražiuose

Tuo metu Juozas Petrulis paliko mielą Kauną ir apsigyveno atokiuose, karo metais sudegintuose Kražiuose, kuo toliau nuo bolševikų ideologijos akių. Vidurinėje mokykloje dėstė literatūrą, bet neįtiko mokyklų inspektoriams ir buvo negailestingai kritikuojamas, baramas. Jam atėmė teisę dėstyti vyresnių klasių mokiniams; leido dirbti tik su žemesnėm klasėm, mokyti gramatikos pagrindų, visą laiką sekė.

Skulptorius ir rašytojas

Tuo sunkiu metu J. Petrulis atsiminė, kad jis yra žymaus skulptoriaus J. Zikaro mokinys Panevėžio gimnazijoje ir ėmėsi skulptūros. Ypač jam gerai sekėsi kurti bareljefus. Daug džiaugsmo jam teikė ir artima bičiulystė su savo mokiniu dailininku Edmundu Žiauberiu, tikru kražiškiu. (Vėliau E. Žiauberis sukūrė J. Petrulio ankapinį paminklą Kaune).

Bet literatūrinė kūryba J. Petrulį labai traukė. Jis bandė tęsti dar 1940 m. pradėtą ir dalinai išspausdintą dramą "Čičinskas", naujai sukūrė istorinę pjesę "Juodieji broliai" apie Kražių kolegijoje veikusią anticarinę moksleivių organizaciją, kuri 1967 m. išvydo scenos šviesą.

Man rašytuose 7-8 dešimtmečio laiškuose Juozas Petrulis džiaugėsi, kad akademinis jaunimas domisi jo kūryba, kad Vilniaus universiteto absolventė Eugenija Sideravičiūtė, rašydama diplominį darbą " Biografinės pjesės lietuvių dramaturgijoje", jam skyrė daug dėmesio, kad jo neapvylė sūnus, tapęs geru ir pasiaukojančiu gydytoju. Parašė J. Petrulis taip pat eilėraščių, linksmų poemėlių vaikams. Deja, mažai kas jam gyvam esant buvo išspausdinta.

Be galo ramus, geraširdis ir draugiškas rašytojas, pedagogas Juozas Petrulis, matydamas pokario meto neteisybes, žiaurumą, sovietinės ideologijos prievartą, asmenybės nužmoginimą, giliai savyje išgyveno, užsisklendė, bijojo kam nors užkliūti. Taigi ir jo brandžiausių metų kūryba buvo įšaldyta, sustabdyta.

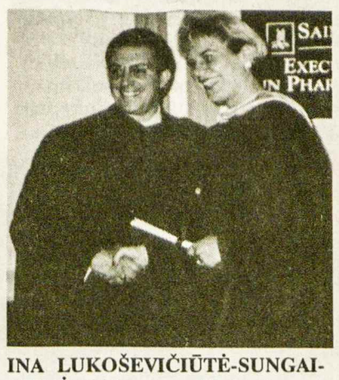

INA LUKOŠEVIČIŪTĖ-SUNGAILIENĖ 1996 m. rugsėjo 20 d. gavo magistrės laipsnį iš biznio administracijos (MBA) Filadelfijos St. Joseph's universitete. (Nuotraukoje diplomo įteikimas). Ina Montrealyje baigė privačią Montessori mokyklą, St. Marceline gimnaziją ir Brėbeuf jėzuitų kolegiją. Po to – farmaciją bakalaurės laipsniu Montrealio un-te. Specializavosi ligoninės klinikinės farmacijos srityje baigdama rezidentūrą (D.P.H.) Montrealio un-te ir St. Justine pediatrinėje ligoninėje. Dirbo Sunnybrooke Medical Centre kardiologijos skyriuje, 1986 m. pradėjo studijas magistrės laispniui gauti iš klinikinės farmacijos Toronto un-te; jas baigė 1989 m.; įsteigė vaistinę (Critical Care Satellite Pharmacy) Toronto East General ligoninėje; dirbo "DuPont Pharma" eidama atsakingas pareigas. Šiuo metu yra medicininio departamento direktorė "DuPont Pharma" vaistų bendrovėje. Lietuvių gyvenime yra skautė; buvo Montrealio "Gintaro" kanklininkė, dainininkė, šokėja, pranešėja, vadovė, taip pat Toronto "Gintare" viena iš taut. šokių vadovių; ėjo KLB Talkos Lietuvai sekcijos pirmininkės pareigas, Prisikėlimo parapijos Jaunimo sekcijos pirmininkė; šiuo metu dainuoja "Volungės" chore. Ina ir Morkus Sungailos augina 3 metų sūnų Matą, kalbantį tik lietuviškai. **Inf.**

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Gražios dovanos lietuvių išeivių vaikai JAV ir Kanadoje susilaukė iš Vilniaus "Lėlių" teatro aktorės Onos Pučkoriūtės, šią vasarą jiems atvežusios "Undinėlės" spektaklį, sukurtą danų rašytojo H. K. Anderseno (1805-1875) pasakos "Jūrų karalaitė" motyvais. Scenovaizdžius ir popierines plokščias lėles didelėje knygoje šiai išvykai parūpino dailininkai Vega Vaičiūnaitė ir Vytautas Pakalnis, muziką – kompozitorius Faustas Latėnas. Aktorei O. Pučkorytei, pasakos inscenizacijos autorei, teko tik garsinė popierinių lėlių atliekamo veiksmo dalis.

Dail. Albertas Veščiūnas, gimęs 1921 m. sausio 21 d. Pandėlyje, dabartiniame Rokiškio rajone, mirė 1976 m. kovo 15 d. Niujorke. Jis yra Australijoje gyvenančios poetės Aldonos Veščiūnaitės-Janavičienės brolis, Kaune studijavęs architektūrą, o išeivijoje – dailę. Mirties dvidešimtmečio proga velionis buvo prisimintas Kaune, Mykolo Žilinsko dailės galerijoje, surengta tapybos darbų ir piešinių paroda. Šią vasarą taipgi sukako ir jo gimimo deimantinė sukaktis. Parodos kuratorius E. Banys atidaryme apgailestavo, kad daug Aba vadinamo Alberto Veščiūno kūrinių dingo Niujorko šiukšlynuose. Juose kažkas dar neseniai buvo aptikęs keletą jo grafikos darbų. Velionis šeimos neturėjo, mirė vienišas viešbučio kambaryje. Dalį jo darbų po staigios mirties išgelbėjo dabar Paryžiuje gyvenantis bičiulis dail. Žibuntas Mikšys.

Brigados gen. Stasio Raštikio (1896-1985), Lietuvos kariuomenės vado, šimtasis gimtadienis rugsėjo 13 d. buvo prisimintas ir Lietuvoje. Senojo Dūkšto kapinėse buvo aplankytas ten palaidotos jo motinos kapas. Dūkšto kultūros centre surengtoje atsiminimų popietėje pranešimą skaitė Savanoriškos krašto apsaugos tarnybos (SKAT) Ignalinos štabo viršininkas kpt. V. Majauskas, kalbėjo Dūkšto vidurinės mokyklos direktorius A. Marcinauskas, iš Vilniaus atvykęs Lietuvos seimo pirm. Č. Juršėnas, velionį su dukrele Laimute paskutinį kartą Dūkšte 1940 m. mačiusi Anastazija Rimšelienė. Ignalinos burmistras pranešė, kad viena Dūkšto gatvė bus pavadinta gen. S. Raštikio vardu. Platesnis minėjimas įvyko Kaune. Ten gen. S. Raštikio dukros Meilutė Alksnienė, Laimutė Dobrovolskienė ir Lietuvos atsargos karininkas Antanas Malijonis atidengė memorialinę lentą gen. S. Raštikiui prie namo, kuriame 1940 m. buvo Lietuvos kariuomenės generalinio štabo būstinė.

Šimtųjų gimimo metinių proga gen Stasiui Raštikiui skirtą parodą Vilniuje surengė M. Mažvydo biblioteka. Ją betgi pralenkė Vytauto Didžiojo karo muziejus Kaune minėjimo dalyviams leidęs išgirsti įrašą gen. S. Raštikio kalbos, pasakytos Los Angeles mieste 1977 m. Lietuvos kariuomenės šventės penkiasdešimt devintosioms metinėms.

Kauno Vytauto Didžiojo universiteto prof. Ignas Končius (1886-1975), laikomas Lietuvos fizikos pradininku, buvo vadinamas didžiuoju žemaičiu dėl Žemaitijai skirtų kraštotyros darbų. Žemaičių akademijos konferencija Lietuvoje šią vasarą jį prisiminė ir pagerbė šimtas dešimtųjų gimimo metinių proga, mirusį 1975 m. vasario 19 d. JAV Putname, Conn. Prof. I. Končius tik per stebuklą 1941 m. išvengė sušaudymo prie Červenės, su grupele kitų politinių kalinių paliktas Červenės kalėjimo kieme. Rugsėjo pradžioje prof. I. Končiaus, jo sūnų Vytauto ir Liudo palaikų pelenai iš JAV buvo atvežti perlaidoti Vilniaus Rasų kapinėse, kur yra palaidota prof. I. Končiaus žmona ir jo vaikų motina Marija. Kaune buvo pritvirtinta memorialinė lenta prie namo, kuriame jam teko gyventi 1929-44 m. Ją atidengė vilnietis Ignas Končius, Lietuvon sugrįžusio velionies provaikaitis. Kauno technologijos universitete pranešimus, skirtus prof. I. Končiaus 110 gimimo metinėms, skaitė Lietuvos mokslų akademijos fizikos ir lietuvių kalbos institutų, Kauno Vytauto Didžiojo ir Kauno technologijos universitetų mokslininkai. Atvežtieji palaikų pelenai rugsėjo 8 d. buvo palaidoti Vilniaus Rasų kapinėse.

Pasaulinio garso skulptoriaus J. Lipshitzo (1906-1973) muziejus praėjusią vasarą buvo atidarytas jo gimtuosiuose Druskininkuose. Naujasis muziejus ten veiks kaip valstybinio Lietuvos žydų muziejaus skyrius.

Atnaujintas Kipro Petrausko (1885-1968) butas Kaune vėl priima lankytojus. Septynis muziejumi tapusius šio buto kambarius dabar papildė dukros Aušros Petrauskaitės dovanoti 235 autentiški rodiniai. Tarp jų yra Kipro rankų prisilietimą primenantis pianinas, kuriuo dabar skambinama tik iškilmingomis progomis. Šiame Petrauskų name yra ir jo brolio kompozitoriaus Miko Petrausko (1873-1937) muziejus. Dvi Miko ir Kipro Petrauskų muziejaus salės yra skirtos jų kūrybinei veiklai, o kitos dvi – Kauno muzikinės kultūros istorijai.

Kauno muzikinis teatras naująjį sezoną pradėjo F. Leharo operete "Paganinis". Turbūt didesnio kauniečių ir vilniečių dėmesio susilaukė Kazio Viktoro Banaičio opera "Jūratė ir Kastytis", ankstyvą pavasarį nusivežta Čikagon, ten atlikta su Čikagos lietuvių operos talkininkais, o dabar pakartota Kaune rugsėjo 14 d., Vilniuje – rugsėjo 17 d. Į šiuos spektaklius įsijungė atvykusi grupė Čikagos lietuvių operos choristų ir veteranė sol. Aldona Stempužienė. Čikagoje atliktą Kastyčio vaidmenį Kauno ir Vilniaus spektakliuose pakartojo tenoras Virgilijus Noreika. Kauno muzikinis teatras šį sezoną repertuarą planuoja papildyti klasikinėm operetėm: P. Abrahamo – "Viktorija ir jos husaras", J. Offenbacho – "Orfėjas pragare".

Tradiciniu renginiu tapusi Panevėžio Diena šiemet įvyko rugpjūčio 30 – rugsėjo 8 d.d. Iš visų renginių šį kartą išsiskyrė rugsėjo trečioji. Mat ji yra Panevėžio miesto garbės piliečio Juozo Miltinio (1907-1994) gimtadienis. Jo didelio talento gerbėjai bei jo vardu dabar pavadinto Panevėžio dramos teatro aktoriai susirinko prie velionies buto. Jame buvo iškilmingai atidarytas G. Petkevičaitės-Bitės viešajai bibliotekai priklausantis Juozo Miltinio palikimo studijų centras. Jis yra įsteigtas trijuose buto kambariuose, kuriuose dabar sutelkta 3.400 J. Miltiniui priklausiusių knygų, 5,476 rankraščiai, daug paveikslų bei apdovanojimų. Šis velionies palikimas jo parašytu testamentu teko G. Petkevičaitės-Bitės viešajai bibliotekai su sąlyga, kad jo asmeninė biblioteka ir meninės vertybės būtų laikomos vienoje vietoje. Centro atidarymo metu iš įrašų skambėjo velionies balsas. Jame yra net 260 valandų trukmės įrašų su J. Miltinio balsu. Jo palikimo studijų centras bus atdaras lankytojams ir net ekskursijoms. Panevėžiečių nuotaikas vis dar drumsčia velionies giminių pradėta, pralaimėta ir vis dar apeliuojama byla dėl turto, kurio rež. J. Miltinis neturėjo ir jiems palikti negalėjo.

Zanavykų krašto muziejaus dešimtmečio sukaktis paminėta Šakiuose. Tas pirmasis muziejus ten buvo atidarytas 1928 m. birželio 21 d. "Žiburio" gimnazijoje. Jis sudegė su gimnazijos rūmais 1944 m. rugsėjo 1 d. Tada ilgą laiką Šakiuose nebuvo muziejaus. Kai kurie entuziastai rodinius saugojo savo namuose. Kaimo mokyklų istorijos mokytojai rodinius telkė mažuose muziejėliuose. Girėniškis Benediktas Jakas daug savo surinktų daiktų atidavė 1986 m. įsteigtam kraštotyros muziejui Girėnuose. 1991 m. birželio 13 d. ten ir buvo atidarytas Zanavykų krašto muziejus. Jam rodiniai būdavo dovanojami ne tik Zanavykijoje, bet ir kitose Lietuvos vietose. Jų dovanodavo net ir užsienyje gyvenantys zanavykai. Šio muziejaus vadovė Bronė Sakalauskienė, dirbanti jau dešimt metų, nusiskundžia, kad rodiniai ir vėl vos besutelpa didelėse muziejaus patalpose. Zanavykų krašto muziejus savo skyrius turi Plokščių ir Šakių "Žiburio" vidurinėse mokyklose, Jono Jablonskio skyrių Rygiškiuose. Sukakties dešimtmečio proga Šakių rajono kultūros skyriaus vedėja Eugenija Kasparevičienė padėkos raštais apdovanojo muziejui labiausiai nusipelniusius žmones. Romo Bacevičiaus pranešimu "Dienoje", padėkomis rėmėjus pagerbė ir rajono savivaldybės burmistras Romas Damušis. **V. Kst.**

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p. ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

AKTYVAI per 61 milijoną dolerių

MOKA UŽ:		IMA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	3.00%	Asmenines paskolas nuo	7.75%
180-364 d. term.ind.	3.25%	Sutarties paskolas nuo	7.75%
1 metų term. indėlius	3.50%	Nekiln. turto paskolas:	
2 metų term. indėlius	4.25%	Su nekeičiamu nuošimčiu	
3 metų term. indėlius	4.75%	1 metų	5.90%
4 metų term. indėlius	5.00%	2 metų	6.25%
5 metų term. indėlius	5.50%	3 metų	7.00%
1 metų GIC-mėn.palūk.	3.25%	Su keičiamu nuošimčiu	
1 metų GIC-met. palūk.	3.75%	1, 2, 3 metų	5.95%
2 metų GIC-met. palūk.	4.50%		
3 metų GIC-met. palūk.	5.00%		
4 metų GIC-met. palūk.	5.50%		
5 metų GIC-met. palūk.	6.00%		
RRSP, RRIF ir OHOSP	3.00%		
RRSP ir RRIF-1 m.term.ind.	3.75%		
RRSP ir RRIF-2 m.term.ind.	4.50%		
RRSP ir RRIF-3 m.term.ind.	5.00%		
RRSP ir RRIF-4 m.term.ind.	5.50%		
RRSP ir RRIF-5 m.term.ind.	6.00%		
Taupomąją sąskaitą	2.75%		
Kasd. pal. taupymo sąsk.	3.00%		
Kasd. pal. čekių sąsk.iki.	2.25%		
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	2.75%		

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitas

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

Kiti patarnavimai *"INTERAC" kortelė*

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS

Taisau visų rūšių

• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES • DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti **Vytui tel. 200-8960** arba **236-9071**, Toronte.

Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

• Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalbimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas,
• Šaldymo sistemas, šaldytuvus virykias

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui

tel. 416-370-3539Toronte

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

Countrywide

WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

4889 Dundas Street West, Suite 102,

Etobicoke, Ontario M9A 1B2

Tel. 416 767-9000 FAX 416 239-6228

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI

tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Toronto "Vyčio" klubo jaunieji sportininkai-kės krepšinio stovykloje su savo treneriais – iš kairės: GEORGE SHIMKO – vykusios į Lietuvą "Vėjo" komandos gynėjas, JONAS KARPIS – tos išvykos "Vėjo" komandos centro puolėjas ir buvęs Kanados rinktinės žaidėjas, LARRY ANGUS – Pearson gimnazijos krepšinio treneris

Nuotr. J. K. Balsio

SPORTAS

"Vyčio" krepšinio stovykla

Artėjant naujų mokslo metų pradžiai, Wasagoje vėl baigėsi tradicinė "Vyčio" krepšinio stovykla. Jos įsteigėjas a.a. Mamertas Duliūnas mirė 1994 m., tačiau jo norą padėti pradedantiems krepšinį šiandien jau tęsia jaunesnioji vytiečių karta. Lietuviškas jaunimas stovyklą šią vasarą gausiai lankė – registravosi 61 jaunuolis-lė.

Šiemet stovyklos administratoriai nutarė neperžengti 110 stovyklautojų ribos turint tik tris krepšinio aikštes. Pradedančioji jaunųjų krepšininkų-kių grupė (7 – 10 metų) buvo mažiausia. Joje lavinosi 50 vaikų – pusė buvo mergaitės. Dauguma vaikų stovyklavo visą savaitę, tačiau keli lankė šią krepšinio mokyklą tik dienos metu. Stovyklos vadovai mažiesiems mokiniams skyrė daug dėmesio – su jais dirbo patyrę krepšininkai George Shimko ir Jonas Karpis, taipogi žinomas jaunųjų treneris Larry Angus.

60 vyresnio amžiaus stovyklautojų (11 – 16 metų) buvo kitoje grupėje, dalis jų mergaitės. Kursantai kasdien tris kartus susirinkdavo krepšinio aikštėse. Čia patyrę treneriai mokė jaunimą krepšinio pagrindų: kamuolio valdymą ir jo perdavimą, "driblingavimą" ir metimus. Vyresnieji taipogi pagrindus kartodavo, tačiau treneriai pridėdavo jiems ir papildomų žaidimo "plonybių": gynybos (individualios ir komandinės), įvairių puolimų ir pozicinių žaidimų. Pertraukų metu buvo rodomos mokomosios krepšinio vaizdajuostės.

Vakarais, kai krepšinio pamokos baigdavosi, prasidėdavo atkaklios rungtynės. Stovyklautojai, suskirstyti į apylygias komandas, rungtyniaudavo kiekvieną vakarą. Žaidėjai rungtynes mėgdavo ir visada jų laukdavo. Orui ir laikui leidžiant, jaunieji krepšininkai keliaudavo į netolimą Wasagos paežerės paplūdimį pramogai ir poilsiui.

Stovykloje dirbo taipgi daug kvalifikuotų trenerių. Atsirado universitetų, kolegijų ir gimnazijų komandų vadovų. Buvo ir patyrusių krepšinio žaidėjų. Keturiolikos trenerių vadovu buvo Viktoras (Vic) Juzėnas, dirbąs St. Thomas Aquinas gimnazijoje. Jam priklausė dar ir kiti lietuviams žinomi treneriai ar žaidėjai: Pat Turney – Niujorko Richmond Hill gimnazijos ir "Vėjo" komandos treneris, Stas Janusious – Niujorko lietuvių atleto klubo narys, George Shimko – "Vėjo" komandos dalyvis, Jonas Karpis – buvęs Kanados rinktinės žaidėjas ir Montrealio Klaudijus Kuncevičius.

Stovyklautojų registracija rūpinosi Andrius (Andy) Klimas, North Albion Collegiate komandos treneris. Jis buvo vyriausias stovyklos administratorius. Jam gelbėjo 4 administracijos pareigūnai. Janet Simonaitytė-Serianni tvarkė virtuvę, kurioje dirbo 7 virėjos. Kęstutis Simonaitis rūpinosi maisto produktų pristatymu 136 stovyklautojams, treneriams ir administratoriams.

"Vyčio" krepšinio stovykla, įsteigta 1968 m., buvo pirmoji Ontario provincijoje. Stovyklos populiarumas šiandien remiasi tinkama krepšinio programa, o ilgametė veikla – patyrusiais krepšinio treneriais, norinčiais dirbti su jaunimu. Stovyklos veikloje daug reiškia pastovūs administratoriai. **JKB**

Veiklos žinios

Remigija Nazarovienė Prancūzijoje dalyvavo septinkovės varžybose ir laimėjo pirmą vietą. Surinko 6451 taškus.

Šiaulių krepšininkai Karac'o taurės varžybose įveikė suomių Lahti komandą 70:61.

Lietuvos krepšininkų skaičius JAV vis gausėja. Į JAV studijuoti išskrido 9 krepšininkai ir 4 krepšininkės.

Europos krepšinio taurės varžybose K. "Žalgiris" lengvai laimėjo prieš Kroatijos "Sloboda Dita" 94:55.

Šachmatai Lietuvoje buvo žinomi jau XIII-XIV šimt. Tai rodo rastos šachmatų figūros Trakuose.

Lietuvos dviratininkės sėkmingai dalyvavo Paryžiaus daugiadienėse "Tour Cysliste Feminirie" lenktynėse. **Jolanta** Polikevičiūtė 3 tarpsnių lenktynėse bendroje įskaitoje laimėjo pirmą vietą. **Rasai** Polikevičiūtei geriau sekėsi kalnuose, ir čia ji laimėjo 2-rą vietą. Blogiau sekėsi **Zitai** Urbonaitei, kuri pirmame tarpsnyje iškrito. **A.S.**

Trisdešimt pirmosios baltiečių sportinio šaudymo pirmenybės įvyko 1996 m. rugsėjo 15 d. Giedraičio klubo stovykloje, netoli Hamiltono, Ont. Nuotraukoje lietuvių komanda. Sėdi iš kairės: V. Svilas, V. Verbickas; stovi: A. Svilas, J. Stankus, R. Svilas, A. Šimkevičius. Trūksta J. Mačionio

Nuotr. B. Savicko

KLD krepšinio rungtynės

Kanados lietuvių dienų krepšinio varžybos papildomos dar keliomis rungtynėmis. Iš viso bus keturios rungtynės pagal šį tvarkaraštį: spalio 12, 10 v.r. mergaičių 14 – 15 metų amžiaus, Hamiltono "Kovas" su Toronto "Aušra"; 2.45 v.p.p. Marčiulionio krepšinio mokyklos komanda su Kanados lietuviukų rinktine; 1.45 v.p.p. vyrų "A" klasėj Hamiltono "Kovas" su Toronto "Aušra"; 2.45 v.p.p. vyrų "B" klasėj Hamiltono "Kovas" su Toronto "Vyčiu". Visos šios rungtynės vyks Fr. Redmond gimnazijos patalpose, 300 Valermo Dr., Etobicoke (į pietus nuo QEW, į rytus nuo Browns Line).

Su Marčiulionio krepšinio mokyklos komanda spalio 20 d., sekmadienį, 12 v. žais Anapilio parapijos jaunimo rinktinė. Tai papildomos ir įdomios rungtynės su naujai sudaryta komanda. Jos įvyks Anapilio salėje. **Inf.**

Lauko bėgimo varžybos

Šeštosios kviestinės baltiečių ir lietuvių "Cross-Country" (lauko-miško) bėgimo varžybos įvyks 1996 m. lapkričio 9 d., šeštadienį, Klivlande, Ohio. Varžybos vykdomos vyrų, moterų ir visose prieauglio bei senjorų-veteranų klasėse. Nuotoliai: berniukų ir mergaičių 10 m. ir jaunesnių bei 11-12 m. klasėse – 3000 m; 13-14 m. klasėje – 4000 m; 15-16 m., 17-18 m. ir visose suaugusių klasėse – 5000 m.

Dalyvauti kviečiami visi lietuvių ir kitų baltiečių bėgikai-kės. Dalyvių skaičius neapribotas. Tuo susidomėję prašomi kreptis į *Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH 44117-2122.* Tel. 216 486-0889. Faksas: 216 943-4485. Varžybas koordinuoja Klivlando LSK "Žaibas".

Plaukimo pirmenybės Toronte

1996 m. Š.A. baltiečių ir lietuvių plaukimo pirmenybės numatomos 1996 m. lapkričio mėnesį. Ryšiai: *Algirdas Bielskus, tel. 216 486-0889* arba *Ilona Smalenskienė tel. 416 769-7040.*

ŠALFASS-gos centro valdyba

Skautų veikla

• Skautų tėvų komitetas kviečia visus tėvus į metinį susirinkimą, kuris įvyks spalio 24, ketvirtadienį, 6.30 v.v. Anapilio parodų salėje, antrame aukšte. Bus aptarta ateinančių metų veikla. **O. Narušienė,** komiteto pirmininkė

• Inž. R. Ruslio pastangomis iš Molsono alaus bendrovės vėl gauta vertingų daiktų: šaldytuvų, virtuvės krosnių ir kitų virtuvinių reikmenų. Spalio 5 d. visi tie skautams paaukoti daiktai buvo nuvežti į "Romuvą". Ps. R. Sriubiškio ir dr. A. Pacevičiaus suorganizuota talka daiktus iškrovė ir pertvarkė virtuvę. Be aukščiau paminėtų asmenų toje talkoje dirbo: R. Ruslys, A. Simonavičius, V. Šimkus, M. Rusinas. Gauti daiktai palengvins šeimininkavimą. Nuoširdus ačiū rėmėjui inž. R. Rusliui, Molsono bendrovei ir jos sunkvežimių vairuotojams, nuvežusiems daiktus. **F.M.**

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS **PARAMA**

AKTYVAI per 105 milijonus dolerių

MOKA:		IMA:	
3.00% už 30-89 dienų term. indėlius		už asmenines paskolas nuo	7.75%
3.00% už 90-179 dienų term. indėlius		už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
3.25% už 180-364 dienų term. indėlius		su nekeičiamu nuošimčiu	
3.50% už 1 m. term. indėlius		1 metų	5.90%
4.25% už 2 m. term. indėlius		2 metų	6.25%
4.75% už 3 m. term. indėlius		3 metų	7.00%
5.00% už 4 m. term. indėlius		4 metų	7.50%
5.50% už 5 m. term. indėlius		5 metų	7.75%
3.25% už 1 m. GIC mėn. palūk.		(fixed rate)	
3.75% už 1 m. GIC invest. pažym.			
4.50% už 2 m. GIC invest. pažym.		su keičiamu nuošimčiu	
5.00% už 3 m. GIC invest. pažym.		1, 2 ar 3 metų	5.95%
5.50% už 4 m. GIC invest. pažym.			
6.00% už 5 m. GIC invest. pažym.		*Asmenines paskolas duodame iki $65,000 mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.*	
3.00% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)			
3.75% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.			
4.50% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.			
5.00% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.			
5.50% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.			
6.00% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.			
3.00% už OHOSP (variable rate)			
2.75% už taupymo sąsk. (gyv.drauda)			
3.00% kasd. pal. čekių sąsk. nuo 50.000			
3.75% už Amerkos dol. 1 m. GIC			
3.00% už Amerikos dol. kasd.pal.sąsk. (US dol. Sav. Acc.).			

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymos sąsk.) pagal santaupų dydį iki $2,000.
Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.
Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų.
Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire transfer) į ***Lietuvą*** *ir kitus kraštus.*

KASOS VALANDOS

- **Pirm., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r. – 3.30 v.p.p.**
- **Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. – 8 v.v.**
- **Šeštadieniais nuo 9 v.r. – 1 v.p.p.**

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

SPAUSTUVĖ PRINTING NET

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus.

Prieinamos kainos, aukšta kokybė.

TEL. (416) 252-6741

66 Mimico Ave., Toronto Ont., M8V 1R3

Savininkas Jurgis Kuliešius

Knygų rišykla "SAMOGITIA"

meniškai įrišа knygas bei žurnalus.

A. Plenys

3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

Tony Genys Sutton GROUP

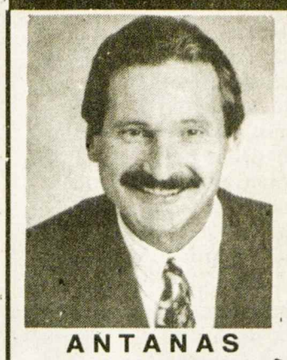

ANTANAS GENYS

PAŽADU JUMS

24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien

tel. **416 236-6000**

- pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor

5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2

Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsikviečiant Jūsų gimines iš Lietuvos, arba Jums skrendant į Lietuvą. **Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. PER 7 DARBO DIENAS JŪSŲ GIMINĖMS LIETUVOJE TIESIAI Į RANKAS PERDUODAM AMERIKIETIŠKUS DOLERIUS. G A R A N T U O T A !**

KELIONĖS Į LIETUVĄ DAR VIS GERIAUSIOMIS KAINOMIS IR SĄLYGOMIS. PATARNAVIMAS TIKSLIAUSIAS!

NAUJOS RUDENS KAINOS (bilietas ir mokesčiai):

Per Londoną su AIR CANADA (AC) ir LIETUVOS AVIALINIJA (TE):

– IŠ TORONTO, MONTREALIO ir OTAVOS – **$1,005.00**

– IŠ VANKUVERIO, KALGARIO ir EDMONTONO – **$1,200.00**

Per Paryžių – TIK 12 DOLERIŲ DAUGIAU!

Parduodam bilietus trąsose Vilnius-Amsterdamas,-Berlynas,-Kopenhaga,-Frankfurtas,-Londonas,-Paryžius,-Roma,-Stockholmas,-Varšuva.

YPATINGAI GEROMIS KAINOMIS.

Dar turim vietos maldininkų kelionėje – LIURDAS, FATIMA, PARYŽIUS, MADRIDAS, LISABONA ir PORTUGALIJOS PAJŪRIS. Spalio 15-29 d.d. (15 dienų) su maistu (2 kartus į dieną) ir pirmos klasės viešbučiais. **Tik $2,690.00**

Asmeniškai kreipkitės kiekvieną trečiadienį, tarp 11 ir 18 val (11 AM – 6 PM). Kitomis dienomis – užsitikrinti mano asmenišką dėmes į Jūsų reikalams, – paskambinę palikit savo telefono numerį ir aš tuoj pat, arba Jums tinkamu laiku, atskambinsiu.

Queen Travel International Ltd.

ALGIS MEDELIS

133 Roncesvalles Ave., TORONTO, Ont. M6R 2L2 TEL. 416 531-4800

Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę visais reikalais prašau kreiptis į

TEODORĄ STANULĮ

SĄŽININGAS IR GREITAS PATARNAVIMAS

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor Street West, Toronto , Ontario M6P 1A9

(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)

tel. **416 769-1616** FAX **416 769-1524**

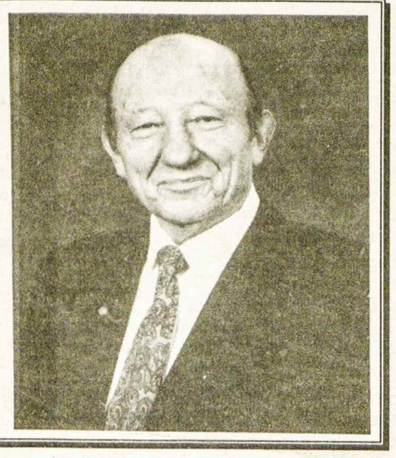

Kanados Lietuvių Fondas

Lithuanian Canadian Foundation

1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškite Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIU FONDĄ!

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

ko liberalų vadu. Liberalai Kvebeko provincinio parlamento rinkimus laimėjo 1985 m., o jis pats buvo išrinktas tik sekančių metų sausio 20 d. papildomuose rinkimuose. Tapęs Kvebeko premjeru, jis ir tuometinis Kanados konservatorių ministeris pirm. B. Mulroney stengėsi įjungti Kvebeką jo vadų nepasirašyton Kanados konstitucijon. 1987 m. pavasarį buvo pasiektas Kanados ministerio pirmininko ir provincijų premjerų vadinamasis Meech Lake susitarimas, bet jo nepatvirtino Manitobos ir Niufaundlandijos provinciniai parlamentai.

Niekais baigėsi ir vadų pasiekta Charlottetown sutartis pakeisti Kanados konstitucijai. Ji buvo atmesta Kanadoje pravesto referendumo. Tai buvo paskutinis premjero R. Bourassos bandymas Kvebeką įjungti naujojon Kanados konstitucijon. Mat pas jį jau 1990 m. pavasarį buvo rastas odos vėžys, o jo auglys išpjautas tų metų rugsėjo 12 d. Buvo paskelbta, kad vėžys sustabdytas nauju gydymo metodu specialiame institute JAV.

Odos vėžio ligos atsinaujinimą nustatė antroji operacija 1993 m. sausio 6 d. Kvebeko premjeras R. Bourassa, tapęs vienu žymiausių Kvebeko politikų, paskutinį pasitraukimą iš politikos pranešė 1993 m. rugsėjo 14 d. Jį 1994 m. sausio 12 d. pakeitė premjero pareigas perėmęs Daniel Johnson. Tai buvo federacinės Kanados didžiosios krizės pradžia. Tuo metu svarbius provincinio parlamento rinkimus Kvebeko liberalams tegalėjo laimėti numirti pasitraukęs R. Bourassa. Mat jis, siekdamas Kvebeko pasilikimo Kanados federacijoje, savo populiarumą buvo užsitikrinęs prancūzų kalbą saugančiais įstatymais Kvebekė, erzinusiais anglosaksus, bet Kvebeką išlaikiusiais dabartinėje Kanadoje.

Bourassai pasitraukus, Kvebeke vėl įsitvirtino separatistai su savo naujuoju vadu L. Bouchardu. Ministerio pirm. J. Chretieno teisingumo ministeris Allan Rock dabar bando išsiaiškinti Kanados aukščiausiajame teisme, ar Kvebeko pasitraukimui tikrai yra reikalingas ir Kanados vyriausybės sutikimas. **V. Kst.**

Montrealio "Aušros Vartų" parapijos choras dalyvaus XXXIV Kanados lietuvių dienose. Viduryje vadovas muz.-kompozitorius ALEKSANDRAS STANKEVIČIUS

SKAITYTOJAI PASISAKO

KUR PARAMA SPORTUI?

Spaudoje skelbiama, kad JAV Lietuvių fondas įvairioms reikmėms išdalino 410.670.00 dol. Deja, nė vieno dolerio negavo sportuojantis lietuvių jaunimas, kuris eina į krepšinio ir sporto mokyklas, kad galėtų pakeisti mūsų sporto galiūnus ir toliau išlaikyti Lietuvos garbę visame pasaulyje. Juk sportas atneše milžinišką šlovę visai Lietuvai. Tai buvo ir yra vargstančios Lietuvos penas, akstinas ir pakilimas. Jis yra dabartinės lietuvių tautinės kultūros viršūnė. Kitos kultūros šakos yra būtinos, bet dabarties žmonijos dėmesio centre yra sportas. Nė viena kita šaka neatnešė Lietuvai tokios pasaulinio masto garbės, kaip Lietuvos sportas. Ir tai vėl buvo patvirtinta Atlantoje, stebint visam pasauliui. Lietuva yra varginga. Ji nepajėgs pakeisti tų sporto milžinų jaunom pajėgom, jeigu nebus stiprios pagalbos.

Alfonsas Andrulis,
sporto veteranas, Ormond Beach, Fl

PASAKYKIM – KAS YRA KAS

Prieš šešerius metų Sąjūdis paskelbė Lietuvos nepriklausomybę, sugriovė kolūkinę sistemą, sukūrė žemės ūkio bendroves, privačius ūkius ir daugelį kitų struktūrų. Žodžiu, pradinė reforma buvo padaryta. Atėjus į seimą LDDP daugumai, ekonominės reformos visokeriopai buvo stabdomos. Jeigu Lietuva yra teisinė ir demokratinė valstybė, tai privalo vadovautis valstybiniais dokumentais. Lietuvos respublikos Aukščiausiosios tarybos priimtas įstatymas nr. 1-2115 1991.12.17: "Dėl deputatų mandatų patikrinimo-bendradarbiavimo su kitų valstybių specialiomis tarnybomis". Čia preambulėje paaiškinama, kad tai liečia KGB ir jų agentus. Antra, Lietuvos respublikos konstitucijos 56-asis straipsnis skelbia: "Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu užsienio valstybei".

Aišku, kad KGB buvo TSKP LKP valstybinės instancijos saugumo organas, jų interesų vykdytojas. LKP įsakymais KGB vykdė tautos naikinimą: žudynes, areštus, trėmimus per visą šių vadovų valdymo laiką. Todėl, jeigu KGB veikla konstitucijos traktuojama kaip nusikalstama, negali būti renkami į seimą KGB agentai ar jų bendradarbiai. LKP vadovų veikla yra žymiai didesnė ir atsakingesnė. Rinkimų daugumos rezultatai neturi prieštarauti pagrindiniams Lietuvos respublikos įstatymams ir Lietuvos respublikos konstitucijos teiginiams. Todėl reikėtų sudaryti komisiją, kuri paruoštų tokių nerinktinų asmenų sąrašą, paskelbtų per vietinius ir užsienio informacijos priemonių kanalus.

Laima Baltrėnaitė, Glendale CA

PARAMA KNYGOMIS

Siekiant, kad Lietuvoje gaminama įvairi produkcija galėtų sėkmingai konkuruoti su užsienine tiek kitose šalyse, tiek pačioje Lietuvoje, Kauno dailės institute nuo 1990 metų pradėta vykdyti nauja specialistų rengimo programa. Šią programą parėmė ir Lietuvos visuomenė ir Švietimo bei mokslo ministerija, skirdamos pinigus dėstytojams pasamdyti, studentų stipendijoms mokėti, specialioms auditorijoms įrengti. Tačiau ilgainiui pasirodė, kad trūksta šiuolaikinės vakarų patirties ir knygų apie reklamos reikšmę ar atitinkamo piešinio kūrimą.

Todėl labai dėkojame Kanados lietuvių fondui, 1996 metų vasarą paskyrusiam 500 dolerių tokioms knygoms nusipirkti Toronte, ir Kanados lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkui Algirdui Vaičiūnui bei vicepirmininkei Natalijai Liačienei, šias knygas persiuntusiems į Lietuvą. Knygos perduotos Kauno dailės instituto bibliotekai, jų tituliniuose lapuose įklijuoti įrašai: "Kanados lietuvių fondo dovana Kauno dailės instituto bibliotekai, 1996 metais". Jūsų geri darbai nebus niekados pamiršti!

Rekt. prof. **Viktoras Vaidotas Palys, Ph.D.,** vicerekt. mokslui doc. **Valentinas Vaicekauskas, Sc.D.,** vicerekt. studijoms doc.**Pranas Griušys.**

Seimo rinkimų reikalu

Kandidatų eilės numeravimas kiekvienos partijos sąraše yra svarbus, nes išrinkti gali būti tik tie, kurie bus arti partijos sąrašo pradžios.

Naujovė: balsuodami už partijų sąrašus daugiamandatėje apygardoje balsuotojai galės teigiamai ar neigiamai pasisakyti už bet kuriuos asmenis partijos sąraše. Teigiama nuomonė už asmenį išreiškiama įbrėžiant vertikalų kryželį ant rombo asmens pavardės dešiniame šone.

Jei daugelis balsuojančių už kokios nors partijos sąrašą pasisakys neigiamai apie sąrašo pradžioje esančius asmenis, tai tie asmenys gali smarkiai nukristi žemyn partijos sąraše, gali būti ir nebeišrinkti. Kiekviena teigiama nuomonė asmeniui sunaikina vieną neigiamą nuomonę. Taigi balsuotojas turi ne tik balsuoti už savo pasirinktos partijos sąrašą, bet taip pat turi išreikšti teigiamą nuomonę apie kandidatus sąrašo pradžioje.

Valdančioji partija šią pataisą rinkimų įstatyme pravedė opozicijai protestuojant dėl pataisos nepraktiškumo, dėl didelių skaičiavimų ir galimų klaidų. **Inf.**

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) vadovai Vyt. Landsbergis ir G. Vagnorius išsiuntinėjo kreipimąsi į tautiečius, kuriame nurodoma, kad, "grįžtamoji pokomunistinė banga dar sykį pažeidė Lietuvą". Buvusių sovietinių vadų valdoma Lietuva atsidūrusi prie finansinės-ekonominės bedugnės. Pakeisti būklę temdo tautos susiskaldymas – pridygę daug laikinų partijų. Bandoma sudaryti "trečiąją jėgą", įsiterpusią tarp dešinės ir kairės. Valdančioji partija juodina opoziciją, nes bijo, kad Tėvynės s-ga ir Krikščionių demokratų partija nesudarytų seime daugumos.

Atsišaukime kviečiama balsuoti už Tėvynės sąjungą – sąraše nr. 19. Vilniaus Naujamiesčio apygardoje – balsus atiduoti už TS frakcijos seniūną Audrių Kubilių. Būsimasis seimas neturėtų pavirsti rytietišku turgumi. **Inf.**

HOMELIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8
Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus
NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

SOLD
COLDWELL BANKER
RESIDENTIAL REAL ESTATE
Expect the best.
DAIVA DALINDA,
BBA, Broker
Tel. 416 231-5000
FAX 416 233-2713
Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga Kanadoje!
Islington-Kingsway Realty Inc.
Prezidentė, turinti 16 metų patyrimą, jums sąžiningai patarnaus.
Nemokamas namo įvertinimas.
2908 Bloor Street West,
Etobicoke, Ont. M8X 1B6

Dantų gydytoja
ASTA E. GRINIS-VAIDILIENĖ, D.D.S.
3101 Bloor Street West, Suite 308,
Toronto, Ontario M8X 2W2
(trys blokai į vakarus nuo Royal York)
Telefonas 416 237-1273

RE/MAX Above the Crowd!
Juozas (Joseph) NORKUS
Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas.

Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį. Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893
Nemokamas namų įvertinimas

CRUISE WORLD ATC
Mūsų biure Jūs galite užsakyti:
- Geriausias keliones į Lietuvą.
- Skridimus į įvairius pasaulio kraštus.
- Atostogas šiltuose kraštuose.
- Keliones pramoginiais laivais.
- Poilsines keliones į kurortus ir sanatorijas.
- Sveikatos ir kelionių draudimus.
- Škvietimus bei vizas.

Smulkesnių žinių teiraukitės telefonu:
416 762-7447
Lietuviškai kalbantiems agentams papildomi numeriai (ext.#):
Onai – 103,
Audronei – 102 (dėl kelionių laivais).
Fax 416 769-6753
E-Mail: audra@pathcom.com
256A Durie St. (Bloor West Village), Toronto, Ont. M6S 3G3

Siuntiniai laivu • Oro paštu
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai
Nordland Express 1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8
Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.
Toronto 416 535-5000
Skyrius: North York 164 Willowdale Ave., North York, Ont. 416 222-4021
Hamilton Alfredas Zorkus 905 522-9966
London Jonas ir Marytė Narusevičiai 1055 Guildwood Blvd. 519 657-1751
Montreal Andrejs Vitols 105 56th Ave., Lachine 514 637-9102
Už Toronto ribų 1-800-561-3113

OVER A CENTURY OF SERVICE 18 74
Turner & Porter
LAIDOTUVIŲ NAMAI
TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE

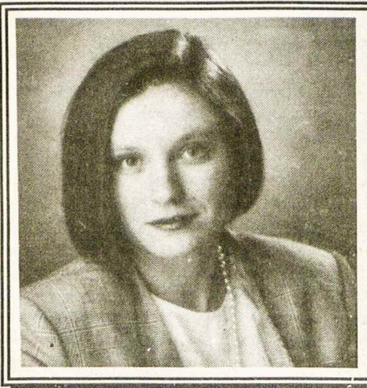
DR. DAIVA NORKIENĖ
ŠEIMOS GYDYTOJA
Mielai priima naujus pacientus, gimdyves
(416) 767-7725
2150 Bloor St. West (prie Runnymede), Toronto, Ontario M6S 4V7, Suite 205 (pirmame aukšte)

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.
20 High Park Blvd., Toronte.
Gydomasis masažas ("Craniosacral Therapy")
Priima pasientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydomąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: (905) 271-7171
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus) Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West (Prie Jane St.) Telefonas 416 763-5677

Šeimos gydytojas,
dr. Aleksandras Spudas
šiuo metu priima naujus pacientus.
1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)
Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6
Tel. 416 751-0082

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.
27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)
Tel. 416 240-0594
Lengvai pasiekiamas autobusu nr. 79 (Scarlett Road) nuo Runnymede požeminio stoties.

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. (416) 762-7393
Fax (416) 763-0674
Atstovybės Lietuvoje naujas adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje nuo "Lietuvos" viešbučio)
Vilnius
Tel. (3702) 22 78 97
Fax (3702) 22 63 68

CHAMNEY • MC WILLIAMS • DRESHER
CMD Insurance Services
Dėl visų rūšių draudos Jūs galite kreiptis į **Walter Dresher (Drešerį),** taip pat naujos automobilių ir namų draudos reikalais; į **Rimą Drešerienę** kreiptis jau apdraustų automobilių ir namų reikalais ir į **Ričardą Drešerį** – dėl visų komercinių draudų.
1945 Dundas St. E., Suite 215, Mississauga, Ontario, L4X 2T8
Tel. 905 624-4866, 1-800-665-3406
FAX 905 624-8238
Chamney McWilliams Inc.
Nekilnojamo turto įkainojimas – mortgičių, mokesčių, turto ir kt. Kreiptis į **Rick Drešerį tel. 416 233-3334**
DRESHER Appraisal Ltd.
Nekilnojamas turtas. Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į **Valterį ar Rick Drešerius**
Tel. 416 233-3334
DRESHER Real Estate Ltd.

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS*
*GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTO ONT

Anapilio žinios

– Rugsėjo 29, sekmadienį, pakrikštyta Louis ir Loretos (Artičkonytės) DeJuan dukrelė Aleksa-Kristina.

– Spalio 5, šeštadienį, palaidotas a.a. Juozas Balsys, 72 m. amžiaus.

– Spalio 20, sekmadienį, Anapilyje lankysis Šarūno Marčiulionio mokyklos krepšinio komanda iš Lietuvos. Žaidėjai dalyvaus 9.30 v.r. Mišiose Lietuvos kankinių šventovėje ir apžiūrės visas Anapilio įstaigas. Ta pačia proga Anapilio didžiojoje salėje jiems bus suruoštos krepšinio rungtynės su Anapilio parapijos jaunimu. Visi kviečiami šiose rungtynėse gausiai dalyvauti ir tuo paremti mūsų sportuojantį jaunimą čia ir Lietuvoje.

– Mišios spalio 13, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Kazimierą Dauką, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už a.a. Vincą Ignatavičių.

Lietuvių namų žinios

– Sekmadienio, spalio 6, popietėje dalyvavo 205 asmenys. Svečių knygoje pasirašė Anelė Bareišienė iš Kauno; Violeta Palčinskaitė iš Vilniaus. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN kult. k-jos narys B. Stundžia.

– LN valdybos posėdis – spalio 9, trečiadienį, 7 v.v.

– Spalio 12, šeštadienį, 11 v.r. Lietuvos kankinių šventovėje, Mississaugoje, bus atnašaujamos gedulinės Mišios už Toronto Lietuvių Namų steigėją a.a. Jurgį Strazdą ir a.a. Birutę Strazdienę. Lietuvių Namų valdybos, moterų ir vyrų būrelių bei Lietuvių Namų narius kviečiame dalyvauti Mišiose ir pietuose Lietuvių Namuose 1 v.p.p.

– Spalio 16, trečiadienį, 12 v.p. p. šaukiamas LN vyrų būrelio valdybos posėdis. Bus aptarti: LN metinio pobūvio ir kiti einamieji reikalai. Negalintieji dalyvauti posėdyje prašomi pranešti Teodorui Stanuliui 416 769-1616.

– LN informacinis susirinkimas įvyks spalio 20, sekmadienį, 2.30 v.p.p. Vytauto Didžiojo menėje. Bus svarstomi Slaugos namų ir Lietuvių Namų reikalai.

– Lietuvos partizanų kvartetas "Girių aidas" koncertuos Lietuvių Namuose spalio 29, antradienį, 7 v.v. Kvartetą sudaro buvę partizanai, sovietmečiu kalinti Sibiro kalėjimuose: muzikos vadovas A. Paulavičius, vadovas V. Balsys, A. Lukša, Vl. Šiukšta. Su kvartetu koncertuoja solistas Vincentas Kuprys.

– LN tradicinis pobūvis įvyks lapkričio 9, šeštadienį, Lietuvių Namuose. Linksmins Londono "Pašvaistė" su nauja lengvos muzikos programa. Bus skanūs pietūs, pyragų stalas ir turtinga loterija. Šokiams gros "V. ir V." Įėjimas $10. Kviečia visus LN visuomeninės veiklos komitetas.

– Lietuvių Namams reikalingas salių tvarkytojas (valymas, stalų pastatymas ir t.t.). Dėl smulkesnės informacijos bei darbo sąlygų kreiptis į Lietuvių Namų vedėją Danutę Simonaitytę-Sysak tel. 416 532-3311.

– Spalio 17-18 d.d. įvyks LN rengiamas vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas nuo 10 v.r. iki 8 v.v. Daiktai priimami LN darbo valandomis nuo 9 v.r. iki 5 v.v., tel. 416 532-3311.

Tikinčiajai Lietuvai aukojo: $100 – J. Staškevičius.

Išeivijos lietuvių vyskupo fondui aukojo: $300 – U. Paliulytė; $50 – Č. Javas.

Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $100 – L. Rutkauskienė, J. Ignatavičienė, J. Bakis (a.a. žmonos Ilonos atminimui).

Tremtinių vaikaičių mokyklai "Lietuvių namai" Vilniuje paaukojo: $100 -- J. Šileikienė; $30 – E. Lorencienė prieš metus mirusio a.a. Algirdo Jagėlos atminimui pagerbti. **A.S.**

Prisikėlimo parapijos žinios

– Praeitą sekmadienį, spalio 6, parapijos Šv. Pranciškaus Trečiojo ordino nariai atšventė Šv. Pranciškaus, pranciškonų ordino įsteigėjo šventę, dalyvaudami Mišiose su savo vėliava ir pavaišindami visus parapijiečius kavute.

– Spalio mėnesį mes pagerbiame Mariją, kalbėdami Rožinį. Šventovėje Rožinis kalbamas kasdien prieš Mišias, o sekmadieniais prieš 8.15 ir 11.30 v.r. Mišias.

– Vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas atnešė apie $4000 pelno. Parapijos tarybos labdaros sekcija dėkoja visiems, prisidėjusiems prie išpardavimo daiktais ir darbu. Gautos lėšos skiriamos šalpai Lietuvoje ir kitur.

– Metinė kalėdinė mugė vyks mūsų parapijos salėje lapkričio 23, šeštadienį, nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p., ir lapkričio 24, sekmadienį, nuo 10 v.r. iki 1 v.p.p. Kas norėtų išsinuomoti prekystalį ir pardavinėti savo gaminius, prašom skambinti Vidai Juzukonytei 416 236-0848 ar Danai Danaitytei 905 624-3296,

– Sriubos vakaronė, siekianti sutelkti lėšų alkanų maitinimui Lietuvoje, įvyks mūsų salėje lapkričio 10 d., 4 v.p.p. Jau treti metai ši parapija maitina kasdien šimtą žmonių Kauno "Caritas" vargšų valgykloje ir šimtą Vilniaus valgykloje "Betanija". Rengia parapijos tarybos labdaros sudarytas komitetas.

– "Girių aidas", partizanų kvartetas iš Lietuvos, giedos mūsų šventovėje per Mišias Vėlinių išvakarėse, lapkričio 1 d., 7 v.v. Po Mišių svečių priėmimas parodų salėje ir jų pranešimas / pokalbis.

– Pakrikštytas Jonathan-Robert, Vidos (Čiurlytės) ir Roberto Šalnų sūnus.

– Sekmadienio, spalio 13, Mišios: 8.15 v.r. už a.a. Juozą Stalioraitį; 9.15 v.r. už a.a. Giuseppe ir Stella Lini; 10.15 v.r. už a.a. Tatjaną ir Klemensą Dargius, a.a. Zulonų ir Alseikų šeimų mirusius, a.a. Eugeniją Gimžauskienę; 11.30 v.r. už parapiją.

Kanados lietuvių katalikų kunigų metinis suvažiavimas įvyko rugsėjo 30 d. Prisikėlimo parapijos patalpose. Dalyvavo dvylika kunigų, jų tarpe du svečiai – vienas iš JAV, kitas iš Lenkijos. Tai kun. Izidorius Gedvila, vasaros mėnesiais rūpinęsis lietuvių sielovada Gerojo Ganytojo misijoje Wasagoje, ir kun. Valdas-Antanas Degutis, OMI, oblatų vienuolijos narys. Pastarasis paskirtas darbuotis lenkų Šv. Kazimiero parapijoje. Kurį laiką jis yra darbavęsis Suvalkų trikampio lietuviškoje Smalėnų parapijoje. Suvažiavime pranešimą padarė vysk. P. Baltakis, OFM, apie savo kelionę į Latviją, Estiją, Gudiją ir Ukrainą, kur aplanko tenykščius tautiečius. Kun. E. Putrimas kalbėjo apie jo aplankytus lietuvius Kanados vakaruose, kur nėra lietuvių kunigų. Suvažiavimui pirmininkavo kun. K. Kaknevičius, sekretoriavo kun. K. J. Ambrasas, SJ, iš Montrealio. Apsvarstyti įvairūs sielovados reikalai, susiję daugiausia su parapijų bei misijų aptarnavimu. **Inf.**

A. a. Juozo Balsio atminimui V. A. Bentnoriai, A. J. Daugvilos, Z. Mickevičienė ir J. Jankauskas "Tėviškės žiburiams" aukojo $100.

1996 m. spalio 13 d. sueina 10 metų nuo vyro **a.a. Povilo Štuopio** ir 15 metų nuo brolio **a. a. Vinco Treigio** mirties. Jų prisiminimui Albina Štuopienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $100.

IEŠKOMA ATEINANTI moteris prižiūrėti 5 metų mergaitę. Skambinti vakarais tel. 416 247-4928.

Lietuvių bendravimo pradžia Toronto apylinkėje – Kiškių klubas renkasi kiekvieno ketvirtadienio rytą Anapilio sodyboje

CANDLELIGHT CATERING
Gaminamas maistas pokyliams, vestuvėms, mergvakariams, krikštynoms ir pusryčiams. Parūpinam gėles. Skambinti tel. 416 622-9753 Joanai Bubulienei.

CLEAN FOREVER. **Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 416 503-1687.**

SVEIKINAME VISUS ATVYKUSIUS Į XXXIV-sias KANADOS LIETUVIŲ DIENAS!

Penktadienį, spalio 11 d.: ✦ *LITERATŪROS VAKARAS* **7 v.v.** Prisikėlimo par.parodų salėje ✦ *JAUNIMO SUSIPAŽINIMO VAKARAS* **9 v.v.** Prisikėlimo parapijos salėje.

Šeštadienį, spalio 12 d.: ✦ *MOKYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS* **9.30 v.r.** Prisikėlimo par. parodų salėje ✦ *ŠAUDYMO VARŽYBOS* **10 v.r.** Hamiltono Giedraičio klube
✦ *KREPŠINIO VARŽYBOS* **12 v.p.p.** Fr. Redmond High School, 300 Valermo Dr., Etobicoke ✦ *TAUTODAILĖS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS* **11 v.r.** Anapilio maž. parodų salėje
✦ *DRAMOS POPIETĖ* **2 v.p.p.** Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje ✦ *TAUTODAILĖS PARODOS ATIDARYMAS* **5 v.p.p.** Anapilio parodų ir muziejaus salėse
✦ *KANADOS LIETUVIŲ DAILININKŲ PARODOS ATIDARYMAS* **6 v.v.** Anapilio parodų ir muziejaus salėse ✦ *IŠKILMINGAS POKYLIS* **7 v.v.** Anapilio didžiojoje salėje.

Sekmadienį, spalio 13 d.: ✦ *MIŠIOS/PAMALDOS* **9.30 v.r.** Ev.-liuteronų Išganytojo šventovėje, **10.15 v.r.** Prisikėlimo šventovėje, **11 v.r.** Lietuvos kankinių šventovėje Anapilyje.
✦ *KREPŠINIO VARŽYBOS* **12 v.p.p.** Prisikėlimo parapijos salėje ✦ *KONCERTAS* **4 v.p.p.** Anapilio salėje ✦ *LINKSMAVAKARIS* **8 v.v.** Lietuvių Namų Karaliaus Mindaugo menėje.

KLB Toronto apylinkės valdyba

Maloniai kviečiame į vienintelį ir nepakartojamą, labiausiai mėgstamą

"KEISTUOLIŲ TEATRĄ"
iš Vilniaus
1996 m. spalio 22, antradienį, 7.30 v.v.

Toronto Lietuvių Namuose, Karaliaus Mindaugo salėje vaidins, dainuos, juoksis su Jumis šeši profesionalūs aktoriai. Bilieto kaina $10.

"Keistuolių teatro" viešnagės organizatoriai

Toronto Maironio mokykloje spalio 12, šeštadienį, dėl Padėkos savaitgalio pamokų nebus. **Vedėja**

Toronto lietuvių pensininkų klubo pietūs, minint 13 metų "Vilniaus" rūmų įsteigimo sukaktį, įvyko spalio 4, penktadienį, 1 v.p.p. Susirinkusius sveikino klubo pirm. Augustinas Sukauskas. Programą atliko choras "Daina", vadovaujamas muz. Lilijos Turūtaitės. Dalyvavo 130 narių bei svečių. **T. Stanulis**

Toronto lietuvių jaunimo ansamblio "Gintaras" vyresnioji grupė praeitą savaitgalį, spalio 4-5 d.d., praleido Los Angeles, kur dalyvavo Kalifornijos lietuvių dienų programoje. Šokėjai į Torontą grįžo spalio 7 d.

A. a. Juozas Balsys, 72 m. amžiaus, sporto veikėjas, ilgametis Toronto "Vyčio" klubo darbuotojas, kitų sportinių organizacijų uolus dalyvis, "Tėviškės žiburių" bendradarbis, staiga mirė savo namuose spalio 2 d. Su velioniu gausūs torontiečiai atsisveikino "Turner and Porter" laidotuvių koplyčioje spalio 4 d. Palaidotas iš Lietuvos kankinių šventovės Šv. Jono lietuvių kapinėse spalio 5 d. Velionis paliko lietuviškame gyvenime aktyviai besireiškiančią šeimą – žmoną Onutę, dukrą Iną ir sūnų Algį.

A. a. Henrikas Sakalauskas, 84 m. amžiaus, staiga mirė savo namuose Toronte, spalio 5 d. Kadangi laukiama iš Lietuvos atvažiuojančių giminių, velionies kūnas bus pašarvotas tik spalio 14, pirmadienio, vakare "Turner and Porter" laidotuvių namuose, 436 Roncesvalles Ave., tel. 533-7954. Lankymas nuo 7 v.v., maldos 8 v.v. Gedulinės Mišios spalio 15, antradienį, 10 v.r. Prisikėlimo šventovėje. Laidojamas Šv. Jono lietuvių kapinėse Anapilyje. Draugai ir pažįstami kviečiami dalyvauti. **A. Medelis**

V ir J. Miškiniai iš Lietuvos rugsėjo mėn. lankėsi Toronte. Poetas A. Miškinis dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Kauno V gimnazijoje. L. Balsienė, prisimindama savo mokytoją ir jo žmoną klasės auklėtoją, iškvietė ir padengė kelionės išlaidas poeto giminaičiams.

Kanados lietuvių muziejui-archyvui aukojo: $10 – S. Dargis; $300 – J. Bakis a.a. Ilonos Bakienės atminimui. Nuoširdžiai dėkojame, kad padedate išlaikyti vienintelį Kanadoje mūsų muziejų ir archyvą. **Vedėja**

Kiškių klubas maloniai kviečia visas mamas su priešmokyklinio amžiaus vaikučiais prisijungti prie 1996-1997 m. veiklos. Mes renkamės ketvirtadieniais Anapilyje (antrame aukšte) nuo 9.30 iki 11.30 v.r. Kas savaitę paruošiame temą, bei turime dainelių, pasakėlių ir meno programas. Yra labai geras būdas lietuviškam prieauglhiui ir mamytėms susipažinti ir pabendrauti. Dėl smulkesnių informacijų prašome skambinti Lili Steer 416 740-3689 arba Danai Šablinskienei 416 245-1744.

Reginos Žiūraitienės
TAPYBOS PARODA **įvyks**
McLaren - Barnes galerijoje,
133 Reynolds Street, Oakville, Ont. Tel. **905 849-7702.**
ATIDARYMAS - spalio 20, sekmadienį, 1 - 5 v.p.p.
Paroda tęsis iki lapkričio 2 d.
Galerijos valandos: *nuo antradienio iki penktadienio 10.30 v.r. - 5.30 v.p.p.; šeštadieniais 10.30 v.r. - 5 v.p.p.; sekmadieniais 1 - 5 v.p.p.*

*Partizanų grupės **"GIRIŲ AIDAS"** išvykos Kanadoje*
PROGRAMA
◆ **Spalio 29, antradienį, 7 v.v. koncertas** Toronto Lietuvių Namuose. Įėjimas – $10
◆ **Spalio 30, trečiadienį, 3 v.p.p. koncertas** Gerojo Ganytojo misijos salėje, Wasagoje. Įėjimas – $10
◆ **Spalio 31, ketvirtadienį, 4 v.p.p. koncertas Hamiltono Jaunimo centre.** Įėjimas – $10
◆ **Lapkričio 1, penktadienį, 7 v.v. Prisikėlimo šventovėje gieda Vėlinių mišiose; 8 v.v susitikimas su visuomene** parodų salėje. Laisva auka partizanų šalpai
◆ **Lapkričio 3, sekmadienį, 2 v.p.p. minėjimas** Šv. Jono lietuvių kapinėse Anapilyje prie žuvusių už Lietuvos laisvę paminklo. ***Rengia ir visus atsilankyti kviečia Toronto LN kultūros komisija***

Informacinis Toronto Lietuvių Namų
susirinkimas
įvyks 1996 m. spalio 20, sekmadienį, 2.30 v.p.p. Vytauto Didžiojo menėje.
Bus svarstomi slaugos namų ir Toronto Lietuvių Namų reikalai.
Toronto Lietuvių Namų valdyba

Toronto Lietuvių Namams reikalingas
salių tvarkytojas
(valymas, stalų pastatymas ir t.t.)
Dėl smulkesnės informacijos bei darbo sąlygų kreiptis į Lietuvių Namų vedėją,
tel. 416 532-3311

A. a. Onos Plenienės testamentinį palikimą $2,000 velionės vyras A. Plenys perdavė "Kovai su vėžio liga Lietuvoje" būreliui. Su nuoširdžia padėka šeimai velionės šviesų atminimą prisiminsime savo maldose.

"Kovai su vėžio liga Lietuvoje" rėmėjų būrelis

A. a. Alberto Ramanausko atminimui pagerbti laidotuvių metu Lietuvos našlaičiams, sergantiems širdies negaliomis, aukojo: $20 – B. J. Lapinskai, A. Paulionienė – Maironio mokyklos vardu, R. A. Kalendros, Rowe šeima, A. D. Bajorinai, S. E. Kuzmickai, P. Evangelou, O. Dementavičienė; $10 – Ažubalių šeima, K. Balyta, I. V. Pečiuliai, A. I. Zalagėnai, R. Smith, R. Hruthy, A. Stungurienė, T. Coyle, A. K. Pajaujai, B. T. Stanuliai, J. Regienė; $5 – N. Pykienė, J. R. Kuliešiai, A. Petrauskienė, St. MacDonald, O. Dirmantienė, H. I. Matusaitis. Velionies šeimai Birutei ir Jonui Lapinskams, visiems aukotojams ir aukas rinkusiai Monikai Povilaitienei nuoširdžiai dėkoja

KLK moterų dr-jos centro valdyba

MOTERIS iš Lietuvos ieško darbo. Galėtų dirbti JAV-se. Tel. 416 769-8561.

IEŠKOME padėjėjos prižiūrėti sergančius tėvus, gyvenančius šeimoje. Skambinkite tel. 905 844-7000 po 9 val. vakaro.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 905 272-8323.

• **Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

MONTREAL QUE

Montrealio auksinio amžiaus klubas "Rūta" mažėja savo narių skaičiumi. Vieni išsikelia į Lietuvą, kiti – į kitas Kanados provincijas, bet daugiausia – į amžinybę. Tačiau klubas dar gyvuoja. Ir štai – spalio 20, sekmadienį, Aušros Vartų parapijos salėje rengia mugę-bazarą. Žada didžiąją ir tūkstančio laimėjimų loterijas, klubo narių rankdarbių krautuvėlę, kavą su pyragais, o pietums – cepelinus. Pradžia 8.30 v. ryto, baigsis vėlyvą popietę. Klubas kviečia visus ateiti ir tuo pačiu paremti tolimesnę klubo veiklą.

Aušros Vartų parapijos kunigai pradeda metinį parapijiečių lankymą. Klebonas kun. Juozas Aranauskas, SJ, lankys toliau gyvenančius parapijiečius, o kun. Kazimieras Ambrasas, SJ, – artimesniuosius. Geriau būtų, kad parapijiečiai iš anksto susitartų dėl lankymo laiko.

Seselė Paulė, Putnamo seselių provincijolė, su sesele Oliveta rugsėjo paskutinį savaitgalį lankėsi Montrealyje.

Silvija (Akstinaitė) ir Arūnas Staškevičiai rugsėjo 28 d. šeimos ir artimųjų tarpe atšventė dvidešimt metų vedybinio gyvenimo sukaktį.

Lietuvių kalbos kursus, vykstančius prie Montrealio lituanistinės mokyklos, pradėjo lankyti vienas japonas studentas, besidomįs svetimomis kalbomis. Stebėtinai gražiai ištaria lietuviškus žodžius.

A. a. Elzbieta Barauskienė, 96 m. amžiaus, mirė rugsėjo 22 d. Po gedulinių Mišių Aušros Vartų šventovėje rugsėjo 26 d. palaidota Notre Dame des Neiges kapinėse. Liko sūnus su šeima ir kiti artimieji. **B.S.**

40 ***LITAS***
Montrealio lietuvių kredito unija
1475, rue De Seve, Montreal (Quebec) H4E 2A8
Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. *DONNA SVRAKA, A.I.B.*
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. **Res. 514 256-5355**
Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

Kviečiame balsuoti!

Po keleto metų LDDP sauvaliavimo Lietuvoje būtų didelė nelaimė mūsų tėvynei, jei naujai išrinktas seimas būtų nestabilus. Reikšmingesniųjų partijų nariai priima programas ir įsipareigoja jas vykdyti. Vadinami nepartiniai seimo nariai lieka laisvi naudoti savo mandatą kartais paremdami vieną pusę. Kuo jų daugiau, tuo nestabilesnis seimas, tuo daugiau nežinios.

Būsimajame seime Tėvynės sąjungos ir Lietuvos krikščionių demokratų partijos porinkiminė koalicija gali Lietuvai duoti stabilią, vakarietišką vyriausybę, kuri sugebės gerinti Lietuvos gyvenimą ir neleisti jai paskęsti tarptautinėse skolose.

Užsienio lietuviai balsuos Vilniaus Naujamiesčio apygardoje Nr. 1. Mes, žemiau pasirašę užsienyje gyvenantys lietuviai, raginame visus balsuotojus Naujamiesčio apygardoje Nr. 1 balsuoti už Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) kandidatą į seimą, **ANDRIŲ KUBILIŲ.** Tai patyręs politikas, niekad nebuvęs Lietuvos komunistų partijoje ir jau 1990 m. ėjęs Sąjūdžio sekretoriaus pareigas, veiklus seimo narys, Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) frakcijos pirmininkas.

Tokius žmones išrinkus į Seimą, galime tikėtis, kad bus sėkmingiau kovojama su korupcija, kuri grasina savo liūne nuskandinti mūsų jauną nepriklausomybę atgavusią valstybę.

Kazys Ambrozaitis, M. D., Chesterton, Indiana, JAV; *Eugenijus Čuplinskas,* Toronto, Kanada; *Antanas Dundzila,* McLean, Virginia, JAV; *Vytas Dukas,* Phd. Prof. emeritus, San Diego State University, California, JAV; *Algimantas Garsys,* plk. JAV marinai (Ret) Tampa, Florida, JAV; *Algimantas Kabaila,* PhD. (UNSW), Sydney, Australija; *Laima Karosienė,* Hartford, Connecticut, JAV; *Romas Kilikauskas,* plk. JAV aviacija (Ret), Fairfax, Virginia, JAV; *Jonas Kronkaitis,* plk. JAV armija (Ret), Annandale; *Aidas Kupčinskas,* Boston, Massachusetts, JAV; *Vladas Mažels,* Port Richey, Florida, JAV; *Kęstutis Miškinis,* JD, Detroit, Michigan, JAV; *Algis Nausėdas,* Toronto, Kanada. *Vytautas Patašius,* Sydney, Australija; *Zenonas Petkus,* MBA, Park Ridge, Illinois, JAV; *Sigita Ramanauskienė,* PhD., Daytona Beach Shores, Florida, JAV; *Audronė Užgirienė,* PhD., Highland Park, Illinois, JAV; *Aleksandras Vakselis,* Richmond Hill, New York, JAV; *Linas P. Vyšnionis,* JD, Cleveland, Ohio, JAV; *Povilas Žumbakis,* Chicago, Illinois, JAV.

Galima balsuoti ambasadoje

Lietuvos respublikos piliečiai, kurie nebalsuoja paštu, gali balsuoti L. R. ambasadoje, Otavoje 1996 m. spalio 18 d. nuo 9 v.r. iki 4 v.p.p. Su savimi būtina turėti L. respublikos piliečio pasą. Adresas: 130 Albert Str., Suite 204, Ottawa, Ont. K1P 5G4. Tel. 613 567- 5458. **Inf.**

IEŠKAU nerūkančios moters prižiūrėti vaikus ir atlikti namų ruošos darbus. Galėtų gyventi kartu. Skambinti tel. 905 887-1392.

PUNIA Construction Ltd.
NAMŲ REMONTO BENDROVĖ
atlieka įvairiausius statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekius, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusausiname rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti
Alvydui tel. 905 848-9628
416 609-5108 (pager).

IEŠKOME rusiškai kalbančios auklės dviem berniukam 5 ir 1 1/2 metukų, šešias dienas per savaitę, kuri gyventų kartu. Skambinti tel. (namų) 905 884-0540 arba (darbo) 416 661-5455.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais